







## अथ प्रायश्चित्तदुशेखरस्यानुक्रमणिका प्रारभ्यते ।

विषयाः	प	विषयाः	प	विषयाः	प	विषयाः	प
मंगलाचरणम् ..	१	मलिनीकरणानि ..	२	अथकृच्छ्रादिनिर्णयः ....	३	कृष्णलास्वरूपम् ....	३
प्रायश्चित्तलक्षणम् ..	२	उपातकानि ..	३	नक्तत्रतलक्षण तत्प्रत्याग्नायः ..	४	मापकस्वरूपम् ....	४
पर्यप्रमाणम् ..	३	महापातकानि ..	४	उपत्रासलक्षणतत्प्रत्याग्नायः ..	५	पणस्वरूपम् ....	५
पर्वदक्षिणानियमः ..	४	महापातकसदृशान्युपपातकानि ..	५	प्रायश्चित्ते सकल्पः ..	६	स्वर्णादिमानव्यवस्था ..	६
पापिकृत्यम् ....	५	ब्रह्मवधसमानि ..	६	प्राजापत्यस्वरूपम् ..	७	कृच्छ्रप्रत्याग्नायः ..	७
प्रायश्चित्तकथननियमः ..	६	सुरापानसमानि ..	७	शासप्रमाणम् ..	८	पादोनकृच्छ्रस्वरूपम् ..	८
बालवृद्धयोर्लक्षणम् ..	७	स्वर्णस्तेयसमानि ..	८	अव्रतघ्नानि ..	९	कृच्छ्रार्घ्यस्वरूपम् ..	९
अवस्थाविशेषप्रायश्चित्तम् ..	८	गुरुतल्पसमानि ..	९	प्राजापत्याशक्तौदानम् ..	१०	पादकृच्छ्रमिदमेवशिष्टकृच्छ्रम् ..	१०
प्रकीर्णकपापानि ..	९	इत्यनुपातकानि ..	१०	तदभावे मूल्यम् ..	११	वर्णक्रमेणपादकृच्छ्रः ..	११
जातिभ्रशकराणि ..	१०	अतिपातकानि ..	११	गोमूल्यप्रमाणानिफलक्षणम् ..	१२	अतिकृच्छ्रलक्षणम् ..	१२
श्रीकरणानि ..	११	अयकर्मविपाकः ..	१२	आढ्यादिनिर्गोमूल्यम् ..	१३	कृच्छ्रतिकृच्छ्रः ..	१३
श्रीकरणानि ..	१२	कर्मविपाकजन्यजन्मानि ..	१३	पुराणलक्षणम् ..	१४	तप्तकृच्छ्रः ..	१४



विषयाः	प	विषयाः	प	विषयाः	प	विषयाः	प
यज्ञोपवीतविनामोजनेऽधुपानेवाप्रायश्चित्तम् .. .. १०	१०	दिवस्वापादौप्रायश्चित्तम्	११	चांडालादिस्पृशेप्रायः	१२	श्रीवसोरनिर्मात्यभक्षणप्रा०	१५
यज्ञोपवीताविनामूत्राद्युत्सर्गप्रायः .. .. १०	१०	गर्भाधानादिसस्कारलोपप्रा०	११	अमघ्यादिस्पृशेप्रायः	१२	प्रतानुगमनेप्रायः	१६
जलेस्वप्रतिविवदर्शनेप्रायः .. .. १०	१०	सवत्सरेनित्यक्रियालोपप्रा०	११	अब्राह्मणसमीपभोजनेप्रायः	१२	रजस्वलयोःपरस्परस्पर्शप्रा०	१७
शय्यारूढादीनामभिवादानेप्रायः .. .. १०	१०	निपिद्धकाष्ठैर्दत्तधावनेप्रा०	११	शूद्रपत्नीभोजनेप्रायः	१२	रजस्वलायाश्चांडालादिस्पृशेप्रायश्चि०	१७
आह्निकविच्छेदेप्रायः .. .. १०	१०	प्रमादाद्गतभगेप्रायश्चित्तम्	११	उच्छिष्टस्पृशेप्रायश्चित्तम्	१२	चांडालादिस्पृशोत्तरजोदर्शनेप्राय- श्चित्तम्	१७
निर्मत्रितस्यभोजनाद्यदानेप्रायः .. .. १०	१०	विप्रस्यक्षत्रवृत्त्याधनार्जनेप्रा०	११	ऊर्ध्वोच्छिष्टस्यशक्वाकादिविष्टास्प- र्शेप्रायः	१३	रजस्वलासूतिकयोर्मरणेप्रा०	१७
दुड्योत्सर्गप्रायश्चित्तम् .. .. १०	१०	स्त्रीधनोपजीवनेप्रायः	११	चांडालादिहस्तपचित्तभोजनेप्रायः	१४	मालीनीकरणप्रायः	१७
अदृढ्यदृढनेप्रायश्चित्तम् .. .. १०	१०	भार्यायासुखमैथुनेप्रा०	११	चांडालादिस्पृष्टाडुपानेप्रा०	१४	तत्रजातिप्रशंकरेषुप्रायः	१७
दुःस्वप्नारिष्टदर्शनेप्रायः .. .. १०	१०	गोयुक्तयानस्यमैथुनेप्रा०	११	शूद्रोदकपानेप्रायः	१४	संकलीकरणापात्रीकरणयोःप्रा०	१७
नीलीवस्त्रादिधारणेप्रायः .. .. ११	११	देवागोरशिलादिनास्यगृहकरणेप्रायः	१२	रजस्वलाविस्पृष्टभोजनेप्रायः	१५	अथोपपातकप्रायश्चित्तम्	१७
क्षत्रियाद्यभिवादानेप्रायः .. .. ११	११	गुरुप्रतिश्रुतस्त्वपकरणप्रा०	१२	मार्जाराद्युच्छिष्टभोजनेप्रायः	१५	गोवधेप्रायश्चित्तम्	१७
प्रतिमादिभेदानेप्रायः .. .. ११	११	श्राद्धोपवासादिषुदिनेषुदत्तधावनेप्राय- श्चित्तम्	१२	चांडालुदकसादिस्पृशेप्रा०	१५	पंचविध त्वनिर्णयः	१९
पर्वण्यदौमैथुनेप्रायः .. .. ११	११	कन्यायाविवाहात्प्राग्रजोदर्शनेप्रा०	१२	चांडालादिएकशाखारोहणेप्रा०	१५	कर्तृलक्षणम्	१९
रजस्वलास्वस्त्रीगमनेप्रा० .. .. ११	११	सुरोपात्रगधाश्राणेप्रा०	१२	चांडालादिःस्ववेश्मन्यवस्थानेप्रा०	१५	प्रयोजकलक्षणम्	१९
वरमथाद्युविसर्जनेप्रायः .. .. ११	११	मादरापानादौप्रायश्चित्तम्	१२	रुद्रनिर्मात्यस्पृशेप्रायः	१५	अनुग्राहकलक्षणम्	१९
वमनेप्रायश्चित्तम् .. .. ११	११					अनुमन्तृलक्षणम्	१९



॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीषीतारमणायनमः ॥ बालेदुशेखरंनत्वाबालबोधायल्लिख्यते ॥ बालकृष्णमुद्देचापिप्रायश्चित्तेदुशेखरः ॥ १ ॥  
 यद्यथाविध्यनुष्ठानाद्युपाचिताशुभनाशकमेवतत्प्रायश्चित्तम् ॥ वृलापुरुषादावतिव्याप्तिवारणायएवेति ॥ नतुपापांतरजनकमित्यर्थः ॥ पा  
 पनिवर्तनक्षमधर्मविशेषयोगरूढोयंशब्दइतितत्त्वम् ॥ संकेतविशेषसंबंधेनप्रायश्चित्ताशब्दवत्त्वमेवप्रायश्चित्तत्वम् ॥ अतएवक्रत्वंगत्रे  
 षप्रायश्चित्तेतद्व्यवहारइत्यन्ये ॥ पापिनःप्रायश्चित्तंनित्यनमित्तिकेवेत्यतोविकलांगादपिपापस्यनाशः ॥ किंत्वल्पस्यैवनतुसमग्रस्यएवचका  
 म्यमप्येतत् ॥ एवंचप्रधाननिष्पत्तावपिनप्रधानवृत्तिरितिबोधेयम् ॥ एकप्रायश्चित्तकनानापापकर्मणांतत्प्रायश्चित्तैकप्रयोगेणैवनाशः ॥ एवमे  
 धिकपापनाशार्थमुक्तेनैकवारमनुष्ठितेनन्यूननाशस्यापिपापांतरस्यनाशः ॥ एवंयत्रयत्प्रायश्चित्तमुपदिष्टंतद्व्यूनकेशकप्रायश्चित्तांतरमपित  
 त्रयोज्यम् ॥ पापिनांतदुपदेशश्चपुण्याय ॥ सचार्चितेनपृष्टेनैवविदुषासंसदिधर्मशास्त्रादिबुद्धैवकार्यैः ॥ अन्यथापदेष्टाप्रत्यवेति ॥ संसच्च  
 तुभिस्त्रिभिर्वाधर्मशास्त्रादितत्त्वज्ञैर्भवति एकेनापिब्रह्मविदायतिवर्ज्यम् ॥ सहस्राद्येकपर्यंतमित्येके ॥ पर्षदक्षिणाचलक्षगवादिर्किंचिद्द्वेष  
 र्यता ॥ यथायोग्यं कृच्छ्रसख्ययावा ॥ पर्षनुष्टिर्वा ॥ गौवृषभश्चत्यन्ये ॥ निवेदितदोषस्यर्षदनुमत्येवप्रायश्चित्तानुष्ठानंबाध्यम् ॥ पापांच  
 सचेलंस्नातोवायत आर्द्रवासाउपदेशरंसाष्टांगंप्रणम्यस्पष्टाभिधानंबदेदिदमेपापनिष्पन्नंप्रायश्चित्तमेउपदिशत्विति ॥ पापंकृतवतः ॥ पर  
 ज्ञांतदोषस्यचसभोपस्थानंविनाभोजनभाषणचपापवृद्धिः ॥ आसंवत्सरंप्रायश्चित्ताकरणेपापद्वैगुण्यम् ॥ आतंस्यप्रायश्चित्ताक  
 र्थेनचित्तस्यविपश्चित्तस्तत्पापभागिताअज्ञात्वाकथनेच ॥ शूद्रादेस्तुप्रायश्चित्तोपदेशोविप्रमंतराकृत्वाकार्यः ॥ क्षत्रियवैश्ययोरप्येवम् ॥



मरुतिसंपत्तुष्टुमिन्ननुत्तमायाभित्तनान्यम् ॥ पापगौरांतु कामतः सप्रत्ययंसाभ्यासमनुष्ठानाहं डगौरात्सातिशयाच्चनिदायवादाह्लोकग  
 र्णैरिवायान्तरत्नम् ॥ अनुताप्येगद्विपयेजज्ञेया ॥ प्रायश्चित्तं यथोक्तमेव नान्यम् ॥ नतुस्नेहलोभादिनाऽनुग्रहः कार्यः ॥ तथासतिपापं  
 प्लुरेतिरुग्मन् ॥ दुर्गलेनुपशरिप्रपनंयं कमुद्राह्वयत च्छक्त्यनुसारेण ग्रीष्मादि काल हिमालयादिदेशानुसारेण चानुग्रहः कार्य एव ॥ एवं  
 सिद्धाह्ननीर्गणिनामप्यनुग्रहः ॥ सोपियंद्गणस्य न्याप्येत्प्रप्रायश्चित्तमुक्तं तत्पादन्तु नंतदयनत्पादं वैतिवल्देशकालाद्यनुसारेण नततोऽन्युनम् ॥  
 नचनत्तुष्टुष्टुस्रीगामर्षम् ॥ गुरुद्विविधं तत्पादं ॥ एतन्नयत्र पादमेव प्रायश्चित्तमुपदिष्टं तत्रापि नानुग्रहः ॥ गोडशवर्षेऽन्यु  
 नोवाटः ॥ अशीतिवर्षांभिकोऽष्टः ॥ पूर्णगोडशतं स्वर्णप्रायश्चित्तम् ॥ ऊर्जेकादशतर्षस्य पंचवर्षादूर्ध्वपादप्रायश्चित्तम् ॥ द्वादशा  
 दशपरशमपन् ॥ तदुपिनस्त्रिजातिभिः कायम् ॥ एवं निरंशयानि त्रुष्टयोऽपि पुत्रादिभिः ॥ पंचवर्षेऽन्युनस्य नपापम् ॥ शास्त्रोपदिष्टं पूर्ण  
 प्रायश्चित्तं द्विष्यत् ॥ क्षत्रियादिभ्युद्गान्तु पादपादद्वानिः ॥ कनिष्ठिशगरत्तु नाननिकः ॥ तत्र नपहोमादिरहितमेव शुद्धस्य ॥ अमत्र  
 कर्मानुष्ठानम् ॥ यागानुष्ठानशीलानां नपदिकम् ॥ इतरं पानपञ्चादि ॥ नामयारक्रमुखे निर्येनानां नपः ॥ अनर्थो नानां ॥ पादश  
 र्पादिभ्यश्च नोरिगेद्विष्णुगानमन्थस्यश्चिगुजम् ॥ यनेभत्तुगुंम ॥ स्वयमशुक्लेप्रनिनिद्वाराप्रायश्चित्तं कार्यम् ॥ अज्ञानाकामरु  
 नपुनकामरुद्वेनदिगुंनकामनेऽन्यामननुगुंम ॥ आगादिद्वेनेयदुक्तमकामादिकुलतदर्थयोऽन्यम् ॥ कृतप्रायश्चित्तो गगारत्यं न  
 नैदपत् ॥ नखलाः निःशंकरायमेगभसपेगुः नवेनमं गीद्वयुः ॥ मनेदं पापं नपुनः करिष्यामीति प्रातिगानीयान् ॥ नानेऽपुनः प्रायश्चित्तो

ज्यः ॥ तत्रपापानिप्रकीर्णकजातिभ्रंशकरसंस्कारीकरणपत्रिकरणमलिनीकरणोपपातकमहापातकानुपातकरूपाणिविहिताकरणेन्द्रियानिग्रहे  
 भ्योभवंति ॥ तत्रजातिभ्रंशकरादिगणितातिरिक्तंप्रकीर्णकम् ॥ जातिभ्रंशकाराणितु ॥ विप्रपीडाकरणमनात्रेयमद्यलशुनादिभ्रान्णंमित्रकौटि  
 ल्यंपुंसिमैथुनमेतानिजातिभ्रंशकाराणि ॥ संस्कारीकरणानितु ॥ खराश्वोष्ट्रमृगहस्त्यजाविमीनमहिषाणामन्येषांचत्राम्यारण्यपशूनांवधः संक  
 रीकरणानि ॥ अपात्रीकरणानितु ॥ निंदितेभ्योधनादानंवाणिज्यशूद्रसेवाकुसीदजीवनमसत्यभाषणमेतान्यपात्रीकरणानि ॥ मलिनीक  
 रणानितु ॥ बहुक्वमिकीटंकयोर्जलस्थलजयोर्हृत्यामद्यानुगतभोजनबहुफलैः पुष्पस्तेयमर्धैर्येमेतानिमलिनीकरणानि ॥ उपपातकान्याह ॥  
 गोवधः १ व्रात्यता २ स्तेयम् ३ ऋणानपक्रिया ४ अनाहिताग्निता ५ अपण्यविक्रयः ६ परिवेदनम् ७ भुतकाध्ययनाध्यापने ८ पार  
 दार्यम् ९ पारिवित्त्यम् १० वार्धुष्यम् ११ लवणक्रिया १२ स्त्रीशूद्रविद्वक्षत्रवधः १३ अशुष्कद्रुमच्छेदनम् १४ निंदितार्थोपजीवनम् १५  
 नास्तिक्यम् १६ व्रतलोपः १७ सुतविक्रयः १८ धान्यकुप्यपशुस्तंयम् १९ अयाज्ययाजनम् २० पितृमातृसुतत्यागः २१ तडागारामविक्रयः  
 २२ कन्यादूषणम् २३ परिवेदकयाजनम् २४ तस्यकन्याप्रदानम् २५ गुरोरन्यत्रकौटिल्यम् २६ आत्मार्थपाकार्थक्रिया २७ मद्यस्त्रीनिषे  
 वणम् २८ व्रतलोपः २९ स्वाध्यायानिसुतानांत्यागः ३० बांधवत्यागः ३१ स्त्रियाहिसयाचौषधेनचजीवनम् ३२ हिंसकप्रवर्तनम् ३३ द्यूता  
 दिव्यसनम् ३४ आत्मविक्रयः ३५ शूद्रग्रन्थ्यता ३६ हीनसख्यम् ३७ हीनयोनिनिषेवणम् ३८ अनश्रमिदम् ३९ परान्नपुष्टता ४० असच्छा  
 द्वाभिगमनम् ४१ आकाराधिकारः ४२ भार्योदिविक्रयः ४३ असत्प्रतिग्रहः ४४ निंदितान्नादनम् ४५ नटादिकर्मकरणम् ४६ भार्यात्यागः ४७ ॥

पतन्पुपपातकानि ॥ महापातकानि ॥ ब्रह्मज्ञत्यासुरापानं विप्रान्घर्णस्तेयं गुप्तलपागमनमद्भेतच्चतुष्टयान्यतमसंसर्गइतिमहापातकानि ॥  
 अद्रस्यमयपानस्यानं ब्रह्मनीगाधनम् ॥ महापातकसदृशान्यनुपातकानि ॥ तत्रयागस्थतृपवैश्यवधः १ शरणागतवधः २ रजस्यलागभि  
 व्ययिगोचरौघाः ३ अनिजातगर्भस्यमुद्गदभ ३ गुरुविषयमित्याभिशंसनक्रोधात्पाइनमविशेषोऽसङ्क्रमत्यालीकनिबंधश्च ५ राजगामि  
 वेधुपम ६ गुरोमहादंष्ट्रः ७ नाग्निभयाद्वेदिना ८ क्रुशात्राध्ययनेन विवेकशार्देन चाधीतवेदानानाशनम् ॥ ९ ॥ एतानि ब्रह्मवधसमानानि ॥ सु  
 रापानसमानि ॥ अशुनीदिराकञ्ज्याकप्रामकुट्टपलांडगुंजनानामत्यात्यंतोऽभ्यांणनभक्षणम् १ विप्रव्यतिरिक्तमिषवधः २ गुरुविषयोभियया  
 भिशंसनतपसादिनमन्यथाकतुंडां कौटिल्यं च ३ आत्मोत्कर्षार्थराजकुल्यदायवृत्तभाषणम् ३ रज  
 सदाभुवनं च सद्रयौद्रयागोदंदिदुक्तोऽप्रभुकिरिभिसुरापानसमानानि ॥ न्यपंभ्येयसमानिवृ ॥ विप्रसंबन्धव्यचरलनमनुव्यञ्चीधनुद्र  
 क्षिप्रपदचनराकृष्टान्मानादीनि न गस्तपसमम् ॥ पूरुनल्पसमानि ॥ दृष्टितुन्मुवाभगिनीपुभागिन्यीश्वसगोत्रद्विरिभगिनीपुसका  
 मत्तानस्यरन्नीतानपांभद्रपितृपभातुमावुत्सतामदश्रौत्रियकृत्निगुपाः यायमिषवशिव्यन्त्रिकन्याश्च उद्वयथा निदिता प्रवृत्ता व  
 यस्यामुत्सनादन्तो सपोर्ग शरणागतारानमरा राजपत्नी मापन्नभगिनो स्तनधात्री एतो न गच्छन्पौत्रो दौष्टिवा पतिव्रतापितृसखा मानुषि  
 योदित्योः सगंधेपि तामाहृन्मार्गस्मारभिन्यगोस्त्र-अपुलकृत्तानगच्छन्गुरुनल्पगतसमः ॥ ब्रह्मपातकानि ॥ नयमात्रपितृयोनि संबंधायुगा  
 योऽप्यननभिन्यकानेदिवकर्मोभ्यासकनिदिनकर्मन्यागोपनिनात्प्रागिनः पतिनाः पानकर्मयोग्यक्रात्रोनिश्च्यनुपातकानि ॥ अनिपातकानि ॥

मातृगमनं स्वसृष्टुषयोगं नमित्यतिपातकानीति गौडनिबंधेषु ॥ पापिनः पंचधा ॥ साक्षात्कर्तुं नुग्राहकप्रयोजकानुमंतुं निमित्तकर्तुं भेदात् ॥  
 १ साक्षात्कर्तुः पालनादिनोपकारकोनुग्राहकः २ आज्ञापयिताभ्यर्थयितोपदेष्टाचप्रयोजकः ३ स्वार्थपरार्थवानुमतिकर्तानुमंता ४ अनिमित्तं  
 भर्त्सनताडनधनहरणादिनाकोपजनयंस्तन्मरणे निमित्तं भवेत्स निमित्तकर्ता ५ एषूत्तरोत्तरमल्पदोषत्वंप्रायश्चित्तालपत्वंचबोध्यम् ॥ पापिनां  
 प्रायश्चित्ताकारणेऽन्यजन्मनि देहप्राप्तिः पापिनां प्रायश्चित्तोन्मुखत्वाय जन्मांतरभाविनः कर्मविपाकाः कतिचिदुच्यन्ते ॥ अज्ञानतो ब्रह्महाश्वशूक  
 रोक्षणक्रमेण योनिमेति ॥ सुरापः खरपुल्कसवेनानाम् ॥ स्वर्णस्तेयी विड्जातकृमिकीटपतंगपक्षिहिंस्रत्ववताम् ॥ स्वर्णस्तेयी कर्णनाभकृ  
 कलासतिरश्वांपशुपक्ष्यादीनांचव्योचारिणांचहिंस्राणांपिशाचानांसहस्रशो योनिं याति ॥ गुरुतल्पगस्तृणगुल्मलतानां क्रव्यादानां कूरकर्मणां  
 च ॥ तत्संयोगीचतद्भृत् ॥ परस्त्रीहारीद्रव्यहारीचनिर्जलारण्ये ब्रह्मराक्षसः ॥ अनध्यायाध्यायीदुष्प्रतिग्राहीचसुगालः ॥ अन्नरत्नयोर्हर्ता  
 अजीर्णव्याधिरतिदरिद्रोवा ॥ वेदवाग्बेदपुस्तकानांचोरोमूकः ॥ पत्रशाकयोर्मयूरः ॥ हेमरत्नानां हेमकारीपक्षी अतिदरिद्रोवा ॥ न्यासस्य  
 अनपत्योधनहीनश्च ॥ सुगंधानां छुच्छुंदरी ॥ धान्यानां मूषकः ॥ तिलानां तैलस्य च तैलपायीकीटः ॥ परस्वहृत्तनानां तिर्यग्दुतंहविर  
 श्वन्द्वन्वाश्वा अतिदुःखीवा ॥ यानां हरन्नुष्टः ॥ फलं कपिः ॥ जलं जलप्लवः पक्षीमत्स्योवा ॥ क्षीरं काकोबलाकोवा ॥ गृहोपस्करं गृहकारी  
 कीटः ॥ मधुह्रन्दंशकः कीटः ॥ मांसगृध्रः ॥ गां गोधासर्पोवा ॥ अग्निंबकः ॥ वस्त्रं कुष्ठीपतंगोवा ॥ रसंथा ॥ लवणं चीरीलच्चैः स्वरः  
 कीटः ॥ तैजसंमंडली ॥ गोब्राह्मणदेवस्वंपांडुरोगी ॥ न्यासं काणोऽनपत्योवा ॥ शंखं शुकं किंवाकपाली ॥ दीपं कौशिकः ॥

स्नेहंक्षयी ॥ पशुं परश्रेप्यः ॥ यद्दरतितत्प्रकारकः प्राणीतद्विकलेवाभयति ॥ ब्राह्मणीगामीनिर्वाजी ॥ मातरंशुपांयागच्छन्वातवृषणः ॥ चांडा  
 लीं पुलकसांवाडजगरः ॥ प्रव्रजितां मरुपिशाचः ॥ शूद्रो दीर्घकीटः ॥ सवर्णादरिद्रः ॥ राजस्त्रियंनपुंसकः ॥ गांगच्छन्मंडूकः ॥ पिशुनो  
 दुर्गंधनासिकः ॥ सूचको दुर्गंधास्यः ॥ देवब्राह्मणक्रोशकः खलतिः ॥ गरदाग्निदातुमत्तो ॥ गुरुं प्रतिहंताऽपस्मारी ॥ गोम्रश्चांधः ॥ धर्म  
 पत्नीत्यक्त्वाऽन्यत्र प्रवृत्तः शब्दवेधीप्राणी ॥ कुंडाशी भगभक्षकः ॥ स्त्रीपण्यजीवीपंढः ॥ कामारदारत्यागीदुर्भंगः ॥ भिष्टकाशीवानरोवा  
 तगुल्मीवा ॥ अभक्ष्यभक्षको गंडमाली ॥ क्रूरकर्माराक्षसः ॥ मित्रशुभक्षयी ॥ मातापित्रोरनृतवाक्खलद्वाही ॥ कूटसाक्षीऽच्छिन्नजंघा  
 चरणः ॥ विवाहविघ्नकर्ताच्छिन्नोष्ठः ॥ विप्रावगूरुणच्छिन्नहस्तः ॥ चतुष्पथेविघ्नमृतोत्सर्गमृत्रकृच्छ्री ॥ कन्यादूपकः पंढः ॥ ईर्ष्यालुर्मंशकः ॥  
 पित्रादिविवदमानोपस्मारी ॥ विद्याविक्रयीपुरुषोमृगः ॥ वेदविक्रयीद्विपी ॥ बहुयाजकोजलप्लवः ॥ अयाज्ययाजकावराहः ॥ अनि  
 मंत्रितभोजीवायसः ॥ इतस्ततोऽनन्मजार्जः ॥ कक्षवनदार्हाखद्योतः ॥ दारकाचार्यामुखदुर्गंधिः ॥ पयुं पिताशीघ्रमिः ॥ अदत्तादायी  
 बलीवर्दः ॥ मत्सरीभ्रमरः ॥ अश्रुत्सदीमंडलकुष्ठी ॥ शूद्राचार्यः श्रपाकः ॥ वाधुपिकोंगहीनः ॥ अपण्यविक्रयीगृध्रः ॥ राजकोशको  
 गर्दभः ॥ मत्स्यवेधीगर्भवासी ॥ आचार्यभार्यागामीभंगदरी ॥ भृत्काध्यापकोशोरंगी ॥ तीर्थमूत्राद्युत्सर्गकरश्चेत्यन्यत्रविस्तरः ॥ स्त्रीणा  
 मय्येतदोपपुततज्जातीयस्त्रीत्वम् ॥ अथकृच्छ्रादिनिर्णयः ॥ दिग्निखिलं ध्यरात्रोसांधयामाभ्यंतरोमितभोजनेनक्तव्रतम् ॥ तदशक्तौ गुंजद्रयप  
 रिमितरूप्यमापकदानम् ॥ तदभावेतन्मूल्यम् ॥ दिवारात्रमभोजनमुपधासः ॥ तदशक्तौ रूप्यमापत्रयदानम् ॥ एकषिप्रभोजनंवा ॥ सह

स्रगायत्रीजपोवा ॥ द्वादशप्राणायामावा ॥ प्रायश्चित्तेसंकल्पः ॥ अद्येत्यादिअमुकगोत्रोऽमुकशर्माऽमुककर्मजन्यपापक्षयकामोनेत्तत्रतंकरि  
 व्ये ॥ तदशक्तौप्रतिनिधिरूपमिमंरौप्यमाषकंचंद्रदेवत्यममुंक्रनामभोत्रायविप्रायाहंसंप्रददइति ॥ इदंमूल्यंविष्णुदेवत्यमितिवासंकल्प्यदानं  
 विप्रंचसंपूज्यद्रव्यमालभ्यसंप्रोक्ष्यदद्यात् ॥ प्राजापत्यंतु ॥ त्र्यहंप्रातस्त्र्यहंसायंत्र्यहमध्यादयाचितम् ॥ त्र्यहंपरंचनाश्रीयात्प्राजापत्यःसउ  
 च्यते ॥ सायंद्वाविंशतिर्गोसाःप्रातःषड्विंशतिस्तथा ॥ अयाचितेचतुर्विंशतिःसायंद्वादशप्रातःपंचदशोतिवा ॥ कुक्षुटांडप्रमाणोयावा  
 न्यामुखंप्रविशेत् ॥ अत्रशक्त्याव्यवस्था ॥ उपवासस्तुफलादिद्वाराकार्यः ॥ अष्टतान्यत्रतन्नानिआपोमूलंफलंपयः ॥ हविर्ब्राह्मणकाम्याच  
 गुरोर्वचनमौपधाभित्युक्तेः ॥ परंतुपरिमितमेवेतिगोडाः ॥ इदमपिनेत्यपरे ॥ यद्वाक्रमैणैकभक्तनृत्तायाचितोपवासाः ॥ एवंत्रिरावृत्तिः ॥  
 इदंषडुपवाससमम् ॥ तदशक्तौपयस्त्विन्याधेनोर्दानम् ॥ तदभावेगोमूल्यम् ॥ गोमूल्यंतु ॥ गवामभावेनिष्कंस्यत्तदूर्ध्वपादमेववेति ॥  
 निष्कंतु ॥ सुवर्णंचतुष्टयसमतोलितंरूप्यंनिष्कम् ॥ रूप्यपरिमाणेनिष्कंसुवर्णाश्चत्वारइतियज्ञवल्भयात् ॥ धेनुःपंचभिराढ्यानांमध्यानां  
 त्रिपुराणिका ॥ कार्षापणैकमूल्यापिद्विद्वानांप्रकीर्तितेतिषट्त्रिंशन्मते ॥ पंचभिःपुराणैरितिशेषः ॥ पुराणश्चषोडशमाषपरिच्छिन्नंरज  
 तम् ॥ कृष्णलतु ॥ रक्तिकारुण्यगुंजापरिमिताकृष्णला ॥ मासकंतु ॥ तद्वयपरिमितंरूप्यंरूप्यमासकम् ॥ यद्वापणषोडशकंपुराणः पुराण  
 एवकार्षापणशब्दनकार्षिकशब्देनचोच्यते ॥ पणस्तु ॥ अशीतिरक्तिकापरिमिताम्रमशीतिर्वराटिकावा ॥ ताम्रपणएवकर्षलच्यते ॥  
 रौप्यःपुराणोदक्षिणस्यांपणैःपूर्वस्यामितिव्यवस्था ॥ वृषेष्टकार्षापणादेयाः ॥ पंचेतिशूलपाणिः ॥ केवलमोमूल्यंतुपुराणत्रयमुत्तमःपक्षः ॥

द्वात्रिंशत्पणामध्यमः ॥ एकपुराणोधमइतिगौडाः ॥ दशकार्पापणाधेनोरश्वेपचदशैवतु ॥ द्वात्रिंशत्पणिकागोबोह्यष्टवानतुहीनता ॥ इतितु  
 प्रायश्चित्तातिरिक्तदक्षिणाप्रसंगेनधनवतोबोध्यम् ॥ प्रसंगात्स्वर्णमानव्यवस्थाप्युच्यते ॥ गुंजापरिमितकृष्णलापंचकस्वर्णमाषः ॥ पौड  
 शमाषाअक्षशब्देनसुवर्णशब्देनकर्षशब्देनविस्तशब्देनचोच्यते ॥ सुवर्णाश्वत्वारःपलंनिष्कश्च ॥ दशपलानिधरणमितिमनुस्मृतौ ॥ साष्टश  
 तसुवर्णानाहेभ्युराभूषणपले ॥ दीनारेपिचनिष्कौस्त्रीत्यमरः ॥ राजतःपुराणोभरणइत्युच्यते ॥ दशभिर्धरणैःराजतंशतमानमित्युच्यते ॥  
 तदेवराजतंपलमप्युच्यतइति ॥ पलशतंतुला ॥ तुलाविंशतिकंभारः ॥ आचितोदशभारः ॥ सएवशाकटइत्युच्यते ॥ धेनुमूल्यसमंमूल्यंभू  
 धनधान्यवस्त्रस्वर्णरूप्यादिवाद्दद्यात् ॥ गायत्र्ययुतजपोवाकृच्छ्रस्थानेप्रत्याम्नायः ॥ गायत्र्याद्वादशाधिकसहस्रसंख्यकःसमिद्धृतहविर्धो  
 न्यानामन्यतमस्यहोमोवा ॥ तिलहोमस्तुसहस्रएवेतिकेचित् ॥ घृताहुतिशतद्वयंवा ॥ वेदसंहितापारायणंवा ॥ प्राणायामशतद्वयंवा ॥ द्वाद  
 शविप्रभोजनंवा ॥ एकोपवासपूर्वकंद्वादशतिलपात्रदानंवा ॥ तैथिदेशेनयोजनगमनंवा ॥ रुद्रैकादशनिवा ॥ शिरःशोषणपूर्वकंद्वादश  
 सांस्नानानिवाप्राजापत्यमेवकृच्छ्रः ॥ पादोनकृच्छ्रंतु ॥ ब्यहंप्रातंब्रह्मसायंब्यहमद्यादयाचितम् ॥ ब्यहमुपवासइति ॥ अत्रचतुःपणाधिक  
 कार्षापणद्वयमशक्तौदियम् ॥ एकभक्तायाचितोपवासपादैरेतद्वितिरुमृत्यर्थसारे ॥ कृच्छ्रं ॥ सायंप्रातस्तथैकंदिनद्वयमयाचितम् ॥  
 ब्यहमुपवासः ॥ अयाचितोपवासपादाभ्यामितिरुमृत्यर्थसारे ॥ इदंसार्धकार्पापणसमामितिगौडाः ॥ पादुकृच्छ्रंतु ॥ एकैकादिनक्रमेणादि  
 नचतुष्टयम् ॥ इदंद्वादशपणसमम् ॥ इदमेवशिशुकृच्छ्रम् ॥ विप्रादिवर्णक्रमेणोपवासत्रयायाचितत्रयनक्तत्रयैकभक्तत्रयरूपाःपादुकृच्छ्राइत्या

पस्तंबः ॥ अयमेवातिकृच्छ्रः स्यात्पाणिपूरान्नभोजनेः ॥ अत्रयेषुनक्तादिदिनेषुभोजनेतेषुपाणिपूरात्रता ॥ नवाहमेकक्यासोत्यत्रिदि  
 नमुपवासोतिकृच्छ्रइतिमनुः ॥ अत्रप्राजापत्यत्रयमित्तिचतुर्विंशतिमते ॥ कृच्छ्रशतिकृच्छ्रः पयसादेशसानेकाविंशतिः ॥ पयोऽत्रजलम् ॥  
 तच्चसायंप्रातर्मध्याह्नेषुपेयम् ॥ द्विगुणोतिकृच्छ्रएवकृच्छ्रइतियमः ॥ तेनायंपटप्राजापत्यसमः ॥ तत्कृच्छ्रं चर ॥ एत  
 न्विप्रोघृतक्षीरघृतानिलान् ॥ प्रतित्र्यहंपेबेदुष्णान्सकृत्स्नायीसमाहितः ॥ उष्णोदकान्निर्मितस्यबाष्पस्यपानमुष्णानिलपानम् ॥ एत  
 च्छगात्रपूरणमात्रपर्यन्तम् ॥ उष्णादंगाराद्वा ॥ तत्रषट्पलमंबु ॥ त्रिपलंक्षीरम् ॥ एकपलंघृतम् ॥ एषएवशीतैः शीतिकृच्छ्रः ॥ अत्रधेनुत्रयमि  
 तिषट्त्रिंशन्मते ॥ अतिकृच्छ्रतसकृच्छ्रयोर्धेनुद्वयमित्यपराकंभवदेवौ ॥ धेनुचतुष्टयमितिशूलपाणिः ॥ तसक्षीरघृतांबूनामेकैकंप्रत्य  
 हंपिबेत् ॥ एकरात्रोपवासश्चतसकृच्छ्रमुदाहृतिमिति ॥ अपरस्तसकृच्छ्रः ॥ अत्रैकाधेनुः ॥ पर्णकृच्छ्रं तु ॥ पर्णोदुंबरराजीवबिल्वपत्रकुशोद  
 कैः ॥ प्रत्येकंप्रत्यहंपतैः पर्णकृच्छ्रउदाहृतः ॥ एषांपक्वोदकैरित्यर्थः ॥ पर्णःपलाशः ॥ राजीविंपद्मम् ॥ अयंपंचाहसाध्यःसार्धोप  
 वासद्वयतुल्यः ॥ त्रिरात्रोपवासोतिपलाशादिपंचकक्वाथोदकपानेपरःपर्णकृच्छ्रः ॥ चतुर्दश्यामुपोष्यपरेशुः पूर्णिमायांपंचगव्यपानेनब्रह्मकू  
 र्चः ॥ पंचगव्यप्रमाणंतु ॥ तत्र गोमूत्रं कृष्णवर्णायाः श्वेतायाश्चैवगोमयम् ॥ पयश्चताम्रवर्णायांरक्तायागृह्यतेदधि ॥ कपिलायाघृतंया  
 ह्यंसर्वेकापिलमेववा ॥ मूत्रमेकपलंदद्यादंगुष्ठार्धतुंगोमयम् ॥ क्षीरंसप्तपलंदद्याद्विधिपलमुच्यते ॥ घृतमेकपलंदद्यात्पलमेकंकुशोदकम् ॥  
 एतच्चगायत्र्यागोमूत्रमित्यादिसमंत्रकंकार्यम् ॥ पंचगव्यपानंचभोजनस्थाने ॥ अत्रार्धोधेनुः ॥ अत्रहोमोप्यस्ति ॥ पंचगव्यहोमश्चसप्त



पत्रैरच्छिन्नाग्रैः कुशैरिरावती इदं विष्णुर्मानस्तोकोर्विशतिः श्रुतिः कार्यः ॥  
 ताम्रपात्रेण वात्र ह्यतीर्थेन पिबेत् ॥ एष द्विरात्रः सांतपनकृच्छ्र इति स्मृत्यर्थसारे ॥  
 णिः ॥ देह्यपरार्कं भवदेवौ ॥ तिस्र इति पट्टत्रिंशत्तमम् ॥ सौम्यकृच्छ्रस्तु ॥  
 वासश्च सौम्यकृच्छ्रेण मुच्यते ॥ पिण्याकं तिलपिंडः ॥ आचामओदनस्त्रावः ॥  
 त्रुरतिकेचित् ॥ अधोचिता ॥ पिण्याकं सक्तवस्तक्रंचतुर्थे ह्यभोजनम् ॥  
 णयात्रामात्रनिर्वाहक्षमं पिण्याकादिनाह्यम् ॥ पिण्याकादीनां पंचानां प्रत्येकं त्रिरात्रोपयोगाभ्यासे पंचदशदिनस्तुलापुरुषः ॥  
 नामैकैकादिनोपयोगोत्तरं त्रिरात्रमुपवासोऽष्टदिनसाध्यस्तुलापुरुषः ॥  
 ध्यः सः ॥ वारणकृच्छ्रस्तु ॥ मासं परिमितसङ्कृदकपाने वारणकृच्छ्रः ॥ श्रीकृच्छ्रस्तु ॥  
 श्रीकृच्छ्रः ॥ यावककृच्छ्रः ॥ यवानामप्सुसाधितानां सप्तरात्रं पक्षं मासं वा प्राशनं यावककृच्छ्रः ॥  
 देषजलकृच्छ्रः ॥ उदकसङ्कुनां मासाभ्यवहारेणारः ॥ बिल्वैर्वा फलकैर्वापि पञ्चाक्षैरथवाशुभैः ॥  
 वत्रकृच्छ्रस्तु ॥ गोमूत्रयावकपाने एकोवज्राख्यः कृच्छ्रः ॥ इति कृच्छ्रनिर्णयः ॥  
 रुपवास इति द्विरात्रिकं सांतपनम् ॥ एतद्दशक्तावेकः पुराणः ॥ यतिसांतपनं तु ॥ पंचगव्यं त्र्यह्नभ्यस्तं यतिसांतपनं स्मृतम् ॥  
 अत्र चतुर्थ उपवा

सः ॥ अत्रापिहोमः ॥ पंचगव्योपवासाः पंचषष्ठपवासइतिषडहः सांतपनः ॥ महासांतपनस्तु ॥ गोमूत्रगोमयंक्षीरं दधिसर्पिः कुशोदकम् ॥  
एतेषां मध्ये क्रमेणैकैकं प्रत्यहं पीत्वा एकरात्रोपवासे सप्ताहसाध्यो महासांतपनः ॥ अत्रधेनुद्वयम् ॥ इतरेषु प्राशुक्तसांतपनेषु साद्धगौरि  
तिषट्त्रिंशन्मते ॥ प्रथमउपवासस्ततः क्रमेण तेषां षण्णां पानमिति प्रांचः ॥ गोमूत्रगोमयक्षीरं दधिसर्पिपांक्रमेणैकैकस्य त्र्यहं त्र्यहमुपयोगे  
पंचदशाह्निकं तत् ॥ षण्णामैकैकमेतेषां त्रिरात्रमुपयोजयेत् ॥ त्र्यहंचोपवसेदंत्यमित्येकविंशतिरात्रसाध्यमेतत् ॥ एतान्येव तु पेयानि एकैकं तु द्वय  
हंद्वयम् ॥ आतिसांतपनं त्वेत् ॥ इतिद्वादशरात्रसाध्यम् ॥ ॥ अथचांद्रायणानि ॥ पिपीलिकामध्यचांद्रायणं  
तु ॥ एकैकं हासयेत् पिपंडकृष्णं शुक्लं च वधयेत् ॥ उपस्पृशंस्त्रिषवणमत्तंचांद्रायणं स्मृतम् ॥ कृष्णप्रतिपद्यस्यारंभः ॥ कृष्णप्रतिपदि चतुर्द  
शरासान्त्रासित्वा तत एकैकं कंहासित्वा च चतुर्दश्यामेकं ग्रसित्वाऽभायासुपोष्यपुनः शुक्लप्रतिपदमारभ्य पूर्णिमांतं यावद्धर्धयेत् ॥ त्रासश्चमयूरां  
डप्रमाणः ॥ आर्द्रामलकप्रमाणे वा ॥ इतिपीपीलिकामध्यम् ॥ ॥ यवमध्यचांद्रायणंतु ॥ ॥ एवमेव विधिं कृत्स्नमाचरेद्यवमध्यके ॥  
शुक्लपक्षादिनियतं चरेचांद्रायणव्रतम् ॥ अत्रशुक्लप्रतिपदादिश्रासवृद्धिः पूर्णिमांतंततोहासोऽमांतः ॥ अनयोरष्टधेनवः ॥ वृषभसहिताचात्रगो  
दक्षिणा ॥ सार्द्धसप्तधेनव इतिशूलपाणिः इदमतिधनिनः ॥ नधनस्य तु प्राजापत्यत्रयमित्येके ॥ अत्रैकादश्यादिव्रतलोपोनदोषावहः ॥  
यतिचांद्रायणंतु ॥ अष्टावष्टासमश्रीयात्पिंडान्मध्यं दिने स्थितः ॥ नियतात्माहविष्याशीयातिचांद्रायणं स्मृतम् ॥ मासमितिशेषः ॥ एतत्प्रा  
जापत्यचतुष्टयसममितिबृहद्विष्णुः ॥ ॥ शिशुचांद्रायणंतु ॥ चतुरः प्रातरश्रीयात्पिंडान्विप्रः समाहितः ॥ चतुरोऽस्तमितेसूर्ये शिशुचांद्रायणं

स्मृतम् ॥ ऋषिचांद्रायणं तु ॥ त्रींस्त्रीन्पिंडान्समश्नीयान्नियतात्माहृद्वतः ॥  
 किंचिदाधिकाद्द्विगुणमेतत् ॥ अनुपदेक्तयोश्चतुष्टयधेनुदानमिति शूलपाणिः ॥  
 यमित्युक्तं तत्रोपपत्तिश्चित्या ॥ ॥ सोमायनव्रतं तु ॥ ॥ गोक्षीरसप्तरात्रं तु पिबेत्स्तनचतुष्टयात् ॥  
 स्तनात्तथैव षड्रात्रं त्रिरात्रं वायुमुग्भवेत् ॥ एतत्सोमायनं नाम व्रतं कल्मषनाशनम् ॥  
 चत्वारिंशदधिकशतद्वयग्रासानां पंचविंशत्यधिकशतद्वयग्रासानां वाऽशनोऽपि चांद्रायणम् ॥  
 तिपद्येवेति नियमः ॥ ॥ इति चांद्रायणानि ॥ ॥ पंचगव्यपरिमाणं तु ॥ गोशकृद्द्विगुणं मूत्रं घृतं भिद्याच्चतुष्टुणम् ॥  
 गव्येतथादधीति ॥ तथाष्टगुणमिति प्रांचः ॥ ॥ गोमूत्रमाषकाण्यष्टौ गोमयस्य तु षोडश ॥  
 वद्यूतस्य ॥ कुशोदकसाहित्यं चात्रेत्यन्ये ॥ ॥ दधनिदशमाषाः कुशोदकेतदर्धतोतिस्मृत्यर्थसारे ॥  
 मयम् ॥ पीतायाः क्षीरम् ॥ नीलायादधि ॥ कृष्णायाः सपिरिति च ॥ तच्च प्रणवेनाहृत्य तेनैवालोड्यते नैवादायते नैवपि वेदित्युक्तम् ॥  
 वक्ष्यमाणप्रायश्चित्तेषु सामान्यतो ब्रतशब्दो गोमूत्रयावकाहारपरः ॥ दिनरात्रिशब्दौ तद्वचनवेव ॥  
 शब्दश्चाहोरात्रपरइति क्वचिद्भेदव्यवस्थेत्ता ॥ मासोपवासे पंचदशप्राजापत्यानि ॥ तथा कृच्छ्रशब्दं त्रिशब्देऽनुसमम् ॥  
 स्य मासं पानेद्वा दशप्राजापत्यानि ॥ पाकोत्तरमीषद्गोमूत्रयुक्तपाने कृच्छ्रइत्यम् ॥ त्रिशब्देऽनुसमम् ॥ गोमूत्रपाचितयावक  
 ॥ उपवासस्थाने ॥

एकोविप्रोभोज्यः ॥ शक्तेनद्वािसहस्रगायत्रीजपोवा ॥ द्वादशश्राणायामावा ॥ द्वादशवार्षिकादिषुद्वादशदिनैरकैकप्राजापत्यकल्पना ॥ अत  
 एवचतुर्विंशतिमते ॥ कृत्वावर्गब्रह्महत्यायाः षडब्दं कृच्छ्रमाचरेत् ॥ प्रत्याम्नायोगवादेयः साशीतिर्धनानांशतम् ॥ तथाऽष्टादशलशाणां गाय  
 त्रीवाजपेह्यइति ॥ गायत्र्यास्तजपेत्काठिब्रह्महत्यां व्यपोहतीति ॥ द्वादशाब्दसमकक्षेनप्रत्याम्नायइतिबोध्यम् ॥ त्रैमासिकेसाहस्रप्रजाप  
 त्यानि ॥ मासिकेव्रतेसाहस्रप्रजापत्यइयम् ॥ मासंपंचगव्यपानेप्येवम् ॥ षडुपवासेष्वेकंप्राजापत्यम् ॥ मासंपयोव्रतेसाहस्रप्रजापत्यद्वयम् ॥  
 वृषभैकादशगोदानसहितत्रिरात्रोपवासात्मकगोवधव्रतेसाहस्रैकादशत्रैमासिकगोवधव्रतेसार्धसप्ततिस्मृत्यर्थं वारे ॥ योगीश्वरोत्तमासिकव्रतेत्री  
 णितसंभवेकंचांद्रायणंचोतिमिताक्षरा ॥ यत्तुब्रह्मवधोक्तद्वादशवार्षिकेऽशीत्युत्तरशतधेनवस्तावंतिप्राजापत्यानिवेतिप्रांचस्तत्प्रागुक्तचतुर्विंश  
 तिमत्तिरुद्धमित्येके ॥ अथकृच्छ्रस्थानेतीर्थप्रत्याम्नायाउच्यते ॥ भागीरथ्यांस्नानंषष्टियोजनगतस्यपडब्दकृच्छ्रसमम् ॥ अत्रयात्रा  
 योजनवृद्धयोजनस्याह्दकृच्छ्रः वृद्धिः एकयोजनगतस्यमध्येपर्वतादिव्यवधानेकृच्छ्रत्रयंतृतीयम् ॥ तृतीयांशाधिककक्रोशादागतस्यभागार  
 थ्यांविध्युत्स्नानेएककृच्छ्रः ॥ प्रयागेद्विगुणं गंगार्द्वरेगंगासागरसंगमंचैवम् ॥ वाराणस्यामगणितम् ॥ वाराणस्यांपातकंनंप्रविशति ॥ स  
 र्वत्रयात्राभाषाभेदकृतदेशंतरविषयेमहापर्वतव्यवधानेमहाव्यवधानेचक्रमेणद्वादशाष्टचतुर्यौजन्यनाषट्चतुर्द्वियोजनन्यूनावा ॥ विंशति  
 योजनगतस्ययमुनासरस्वत्योः स्नानमब्दसमम् ॥ अंबुद्वयसममित्यन्ये ॥ मथुराद्धारवत्याद्विगुणम् ॥ प्रभासेप्येवम् ॥ दृषद्दतीशतद्वि  
 पाशावितस्ताशरावतीमरुद्दधासिक्रिमिधुमतीपियस्त्रिन्यादिषुदेवंदीषुस्नानं त्रिशद्योजनगतस्याब्दसमम् ॥ पंचदशयोजनगतस्येत्यन्ये ॥

चंद्रभागावेत्रवतीशरयूगोमतीदेविकाकौशिकीमंदाकिनीपुनःपुनापूर्णापुण्याबाहुद्वारुणगंडक्यादिदेवनदीषु  
 कृच्छ्राणि ॥ एतासांपरस्परसंगमेद्विगुणम् ॥ त्रिगुणमित्यन्ये ॥ अन्यासुसमुद्रगासुनदीषुद्वादशयोजनागतस्यपट्टकृच्छ्रसमम् ॥ महानदे  
 बुनद्यर्धम् ॥ शोणनदेगंगार्धसमम् ॥ पुष्करेप्रयागसमम् ॥ सान्निहत्यानमंदायांचतुर्विंशतियोजनागतस्यचतुर्विंशतिकृच्छ्रसमम् ॥ कुब्जिका  
 संगमेद्विगुणम् ॥ शुक्लतीर्थेचतुर्गुणम् ॥ गोदावरीषाष्टियोजनागतस्यत्र्यब्दसमम् ॥ वंजराप्रणितयोनैर्मंदावत् ॥ पूर्णायोजनाद्विकृच्छ्रः ॥  
 कृष्णावेलुंगभद्रयोःप्रतियोजनंकृच्छ्रम् ॥ पंपायांद्विगुणम् ॥ हरिहरेद्विगुणम् ॥ कुल्याःस्नानेनत्रिरात्रोपवासफलदाः ॥ अल्पनद्यःकृच्छ्र  
 फलदाः ॥ नद्योद्विकृच्छ्रफलदाः ॥ उक्तान्यसर्वतीर्थेषुरामक्षेत्रश्रीरिंगादिक्षेत्रेषुयोजनसंख्ययाकृच्छ्रसंख्या ॥ एकयोजनादिषड्योजनागताःस्रवत्यः  
 कुल्याः ॥ द्वादशयोजनाअल्पनद्यः ॥ चतुर्विंशतियोजनगानद्यः ॥ तदधिकगामदानद्यःसमुद्रगाश्च ॥ उपवाससहितंनदीस्नानंकृच्छ्रस  
 मम् ॥ योजनाद्वर्वागपि ॥ शुनीगर्दभीचांडालीशूद्रकष्टगानद्यःपापनद्यश्चवर्ष्याः ॥ सर्वत्रसमुद्रस्नानंदशेकार्यम् ॥ देवतासमीपेसरःसस्त्रिद्वीसं  
 गमेषुचसदाकार्यम् ॥ समुद्रस्नानेपंचदशयोजनागतस्यपंचदशकृच्छ्राणिइत्यादिस्मृत्यर्थसारेविस्तरः ॥ परार्थंगतातीर्थेषोडशशंभुत् ॥  
 प्रसंगेनगताद्विफलम् ॥ अनुषंगेणतीर्थप्राप्यस्नानेस्नानफलमेवनयात्राफलम् ॥ पितामहभ्रातृमातामहापितृव्यमातुलश्चशुरपोपकार्यगुर्वाचा  
 योपाध्यायार्थतेषांपत्न्यर्थपितृष्वसृमातृष्वस्रथस्नात्वास्वयमष्टमांशलभते ॥ पित्रोरथैकुर्वन्पुत्रश्चतुर्थीशम् ॥ दंपतीचसप्तन्यश्चलभतेर्धमिथः  
 फलम् ॥ अर्थिनांचनफलहासः ॥ कर्कादौमासद्दयेनिरंतरंरजस्वलनद्यः ॥ तास्वपिगोमतीचंद्रभागासिंधुर्नर्मंदासरयूश्चात्रिरात्रम् ॥ वापीहू

पतङ्गादिषु स्थितपुराणोदकेषु त्रिरात्रम् ॥ सरस्वतीगंगायमुनादयोनकदापि जस्वलाः ॥ अथ व्रतांगभूता धर्मायमानियमाश्च ॥ ब्रह्मचर्येद  
 याशांतिर्दानं सत्यमकौटिल्यमस्तेयमहिंसामाधुर्यदुर्ममश्चेति दशयमाः ॥ स्नानं नोपवासं ज्यस्वाध्यायोपस्थानि ग्रहगुरुशुश्रूषाशौचाक्रोधाप्रमा  
 दताइति नियमादश ॥ अथ प्रायश्चित्तपूर्वाहकृत्यम् ॥ केशनखादिवपनं कृत्वा स्नात्वा घृतं प्राश्य प्रदोषे गृह्णाद्द्विप्रैतकालसंख्याच्छेषपूर्वं  
 कंसंकल्पः कार्यः ॥ वपनं च महापातकगोवधातिरिक्ते विद्वद्भिः प्रनृपयोः सधवास्त्रीणां नास्ति ॥ तत्र सधवानां सर्वान्केशान्समुद्धृत्य ब्यंगुलच्छेदन  
 भवतत् ॥ तीर्थेष्वध्यासमिवमेव ॥ विधवानां सवपनम् ॥ केशधारणेच्छयां द्विगुणितं कार्यम् ॥ तत्र दक्षिणापि द्विगुणा ॥ वपनं च दिनत्रयसा  
 ध्यव्रतेन खरो मच्छेदनमात्रम् ॥ षड्दिनसाध्ये इमं श्रुणोपि ॥ नवदिनसाध्ये शिखावज्यम् ॥ तदूर्ध्वसशिखम् ॥ त्रिषड्दिनयोः स्त्रीणां नैव  
 तत् ॥ धेनुदानादावप्येवं विशेषः ॥ अस्य नैमित्तिकत्वात्सदा बद्धशिखेनेत्यनेनाविरोधः ॥ प्रायश्चित्तेतिथयः ॥ प्रायश्चित्तं चाष्ट  
 मीचतुर्दशयोनैर्कार्यम् ॥ चतुर्दशसंकल्प्यामायाकार्यमिति शिष्टाः ॥ तत्र पापं द्विविधम् ॥ रहस्यं प्रकाश्यं च ॥ कर्तव्यतिरिक्तरज्ञात्  
 दोषं रहस्यम् ॥ तत्र रहस्ये प्रायश्चित्तम् ॥ प्रकीर्णकादिषु पंचविंशतिः प्राणायामाः ॥ उपपातकेशतम् ॥ अनुपातकद्विशतम् ॥ अतिपातके त्रि  
 शतम् ॥ महापातके चतुःशतम् ॥ सर्वत्राभ्यासे द्विगुणम् ॥ मत्याभ्यासे चतुर्गुणम् ॥ यद्वा गायत्र्या लक्षजपो महापापे ॥ पादो न  
 लक्षजपोऽतिपातके ॥ अधूलक्षमनुपातके ॥ पादलक्षमुपातके ॥ तदूर्ध्वं प्रकीर्णकादिषु ॥ अत्राप्यभ्यासादौ द्विगुणयादियोज्यम् ॥ अन्य  
 न्यापि महापातकादिषु रहस्यप्रायश्चित्तानि विस्तरेण निबन्धेभ्यो ग्राह्याणि ॥ अविद्वान्मुखान्तरेण व्यजात् प्रायश्चित्तं ज्ञात्वा रहसि चरेत् ॥ विद्वान्

स्तुत्यमेवज्ञात्वाचोत् ॥ दशलक्षगायत्रीजपः ॥ सर्वपापप्रायश्चित्तम् ॥ सर्वपापानां संकरे समुपस्थिते ॥ शतसहस्रशोभ्य  
 स्तगायत्रीपावनं महादितिस्मरणात् ॥ भस्माच्छत्रोभस्मनिशयानोरुद्रजापिसर्वपापान्मुच्यते ॥ सचेकादशवारम् ॥ सर्वशब्देन महापात  
 कातिरिक्तग्राह्यामितिकेचित् ॥ पुरुषसुक्तं प्रत्यहं षोडशकृत्त्रेजपन्मासेन गुरुतल्पादेरपिशुद्धयेत् ॥ एवं पञ्चभ्रानजपा  
 धर्मर्पणसूक्तजपादयोऽन्यतोद्भियाः ॥ अत्राहारविशेषानुक्तौपयः प्रभृतयः ॥ शिलोच्चयादयो माघाद्यश्वदेशकालौ ॥ अथरिक्तेषु व्याहृ  
 तिभिराचमनम् ॥ एवं ख्यापनानुपाताध्ययनान्यपि पापनाशकानि ॥ ख्यापनं सभासु पुण्यस्थानेषु च स्वपापकथनपूर्वकमात्मनिन्दनम् ॥  
 अध्ययनं वेदवेदांतादेश्च ॥ उपदिष्टप्रायश्चित्तेष्वेतदंगं न स्वतंत्रम् ॥ अन्यथा तद्विधिरफलः स्यात् ॥ कृते पापेऽनुतापवैयर्थ्यपुंसः प्रजायते ॥  
 प्रायश्चित्तं तु तस्यैकं हरिस्मरणं परम् ॥ प्रातर्निशितासंध्यामध्याह्नादिषु संस्मरन् ॥ नारायणमामोतिसद्यः पापक्षये नरइति विष्णुपुराणे ॥  
 अत्रकेचित् ॥ अनेन सर्वविधपापप्रणाशो भवत्येव इह व्यवहार्यता तु अतिप्रसंगनिवारणाय मन्वादिप्रायश्चित्तैरेव ॥ रागद्वेषादिकलुषितहृ  
 दयतया तत्राविश्वासवतो जनान्प्रतिसंब्यवहार्यता सिद्धये वा तदुपदेशइति प्राहुः ॥ गंगास्नानं सर्वविधं सर्वपापप्रणाशकम् ॥ चांद्रायणसहस्रं तु  
 यश्चरेत्कायशोधनम् ॥ पिवेद्यश्चापि गंगां भः समौ स्यात्तानवासमौ ॥ भवति निर्विषाः सर्पायथा तार्क्ष्यस्य दर्शनात् ॥ गंगायादर्शनात्तद्भूतसर्वपापैः  
 प्रमुच्यते ॥ इत्यादि महाभारतादिवचनेभ्यः ॥ न चैतान्यर्थवादाः ॥ स्नानमात्रेण गंगायां पापं ब्रह्मवधोद्भवम् ॥ दुराधर्षकथं याति चित्तयेद्योव  
 देवपि ॥ तस्याहं प्रदुपापं ब्रह्मकोटिवधोद्भवम् ॥ स्तुतिवादिमिमं त्वाकुंभीपाकेपुजायते ॥ आकल्पं नरकं भुक्त्वा ततो जायेत गर्भमइति ॥

भविष्यकौम्यादिभ्यः ॥ पापानांपापहन्तीत्वस्वर्गमोक्षैकहेतुता ॥ स्वभावएवगंगायाः । शैत्यंशतिरुचेर्यथा ॥ नगंगासदृशंतीर्थनद्वैकै  
 श्वात्परः ॥ ब्राह्मणेभ्यः परं नास्तीत्येवमाहपितामहः ॥ रावकृतयुगेतीर्थत्रयतायापुष्करं स्मृतम् ॥ द्वापरेतुक्रुरुक्षेत्रं कलौ गंगैवकैवलम् ॥  
 गंगाकलियुगे स्मृतेतिपाठांतरं ॥ येनाकार्यं शतं कृत्वा कृतं गंगैव संवनम् ॥ तत्सर्वतस्य गंगामोदहृत्य शिरिविंधनमित्यादिवचनाभ्यनुसंधेयानि ॥  
 कलियुगे इत्थंपापनाशसामर्थ्यंगयाएव ॥ नतुपुष्करादीनाम् ॥ त्रेतादौ त्रुपापस्याल्पत्वात्तन्नाशसामर्थ्येतेपामपीतिसर्वकृतयुगइत्यस्य  
 तात्पर्यम् ॥ अथसर्वप्रायश्चित्तविधिः ॥ तत्रमहापातकादवाचीनिपुबहुविधेष्वज्ञानकृतेषुप्रतिनिमित्तकर्तुमशक्तौसर्वप्रायश्चित्तं  
 षड्बद्धमत्यंतगुणवतोविरक्तस्य ॥ अभ्यासेद्विगुणम् ॥ मत्याभ्यासेचतुर्गुणम् ॥ अत्यंताभ्यासेनिरंतराभ्यासेवापंच  
 गुणम् ॥ बहुकालाभ्यासेषड्गुणम् ॥ उपपातकमारभ्यावाचीनिषुपापेष्वज्ञानकृतेषुप्रतिनिमित्तकर्तुमशक्तौद्वयहंप्रायश्चित्तम् ॥ अभ्यासा  
 दौप्रागवत् ॥ प्रकीर्णकेषुतादृशेषुतादृशस्यएकबद्धम् ॥ अभ्यासादौप्रागवत् ॥ शुद्रपापेषुतादृशेषुतादृशस्यकृच्छ्रातिकृच्छ्रचंद्रायणानि  
 तत्स्थानेद्वादशकायानिवा ॥ अभ्यासादौप्रागवत् ॥ चतुष्टयमिदंचोत्तमस्य ॥ मध्यमस्यद्विगुणम् ॥ अधमस्यत्रिगुणम् ॥ द्वादशाब्दद्वि  
 गुणम् ॥ महापातकावधिसकलप्रापप्रायश्चित्तमिति ॥ सर्वत्रानुक्तनिष्कृतौकृच्छ्रचंद्रायणानिसमस्तव्यस्तूरूपेणयोग्यतयायोज्यानि ॥  
 क्षुद्रेषुपापेषुद्वादशषट्त्रिंशद्वाप्राणायामाः ॥ स्त्रीशूद्राणाममंत्रकास्ते ॥ पुरुषाकारहंतकाराप्रदानानिवा ॥ मौनलोपेषुविष्णुस्मरणम् ॥  
 अथप्रकाररूपेषुद्देशक्रमेणप्रकीर्णप्रायश्चित्तानुच्यते ॥ खरेणोष्ट्रेणवायुं कृत्या नमारुह्याध्वंगंतानशस्वापीनश्रतयाऽन्नभोक्तादिवास्वदारगामीच



सचैलस्नानपूर्वकंप्राणायामेनशुद्धयेत् ॥ अमत्यास्नानमात्रम् ॥ अभ्यासेप्राणायामचतुष्टयम् ॥ चतुरधिकाभ्यासेएकउपवासः ॥ अत्यंता  
भ्यासेत्रिरात्रम् ॥ साक्षात्स्वरोक्षरोहिणांद्दिगुणम् ॥ गुरुत्वंकृत्यहीनपुरुषंप्रयाज्यहंकारपूर्वकच्छलवादौर्विप्रंनिजित्यवस्त्रेणापिवाविप्रस्य  
कंठबंधनेतृणेनापिवातस्यताडनेगुर्वादिंकंशीघ्रंनत्वाविगतकोपंकृतवानत्कंभुंजीत ॥ उपवसेदितिस्मृत्यर्थसारे ॥ अभ्यासेत्रिरात्रम् ॥  
गुरुदेवविप्राचार्यमातापितृनरेंद्राणांप्रतिष्ठीवनेअतिवादेआक्रोशनेऽतिक्रमेपैशुन्येचजिह्वादेहेद्धिरण्यंदद्यात् ॥ अभ्यासेसहस्रगायत्रीजपः ॥  
अमत्यातुप्राजापत्यंकृत्वास्नात्वागुरुप्रसादनात्पूतोभवति ॥ शूद्रस्यविप्रातिक्रमादोसतरात्रमभोजनम् ॥ क्षत्रियातिक्रमेकउपवासः ॥  
विप्रंहंतुंदोद्यमनेकृच्छ्रः ॥ इदमेवावगूरणे ॥ दंडनिपातनेतिकृच्छ्रः ॥ अभ्यंतररेकत्वगभेदेवाकृच्छ्रः ॥ अस्थिभेदनेतिकृच्छ्रः ॥  
अंगकर्तनेपराकः ॥ केचित्तुदंडोद्यमननिपातनरुधिरस्रावेतुअर्धकृच्छ्रकृशतिकृच्छ्राणि ॥ अन्येपादकृच्छ्रद्विकृच्छ्रकृच्छ्राण्यहुस्तेपांका  
माकामभेदेनव्यवस्था ॥ अंगच्छेदनेदशगोदानम् ॥ कामतोद्दिगुणम् ॥ अत्रयद्यपिशोणितनिपातनयोःक्रमेणनिपातनावगूरणेआवश्यके  
तथापितन्निमित्तेप्रायश्चित्तेपृथग्भवतः ॥ तयोस्वश्यंभावित्वेनतदभ्यंतस्वर्तित्वात् ॥ यत्रपुनर्निमित्तानां नांतर्भावनियमस्तत्रपृथग्भवंत्येव  
यथापर्वणिपरभायोरजस्वलतैलाभ्यक्तोदिवगच्छतिजलेइति ॥ विप्रस्यपादप्रहरेउपाष्यस्नात्वाप्रणिपत्यप्रसादनम् ॥ पादेनस्प  
शैतुप्रसादनमेव ॥ अप्सुचाग्नौचार्तस्यविष्मूत्राद्युत्सर्गसचैलस्नानपूर्वकंगोस्पर्शः ॥ मत्यातूपोष्यसचैलस्नायात् ॥ कामतो  
ऽभ्यासेउपवासत्रयम् ॥ इदमापःप्रवहतेत्यस्यगायत्र्यावाजपश्च ॥ अनापदित्रिषणस्नानंत्रिरमर्षणंचबोधयम् ॥ अनर्तस्यअत्यंता

भ्यासंवाततपृच्छम् ॥ उदकंविनामूत्राद्युत्सर्गेष्वमेव ॥ सर्वमिदंमूत्रपुरीषोत्सर्गोक्तधर्ममात्रोपलक्षणम् ॥ निर्जलारण्यादौतुअपोदृङ्घ्रि  
 वशोचसचैल्लक्ष्मिनेकुर्यात् ॥ मूत्रादिवेगधारणेअष्टोत्तरशतजपः ॥ इदंचानुक्तप्रायश्चित्तसमुच्चयेनवाबो  
 ध्यम् ॥ सूर्योदयेस्वस्थोमत्यासुतोदिनेतिष्ठन्सावित्रीजपञ्चुपवसेत् ॥ सूर्यास्तमयेसुतोरात्रौतिष्ठन्सावित्रीजपद्वाद्यात् ॥ जीर्णमल  
 बद्धवस्त्रधारणादिस्नातकव्रतलोपेतूपवासोऽष्टशतजपोवा ॥ पंचमहायज्ञेष्वन्यतमलोपेनात्रुरस्योपवासोधनिनः कृच्छ्रार्द्धम् ॥ आहि  
 तान्नः पर्वण्युपस्थानलोपेचैवम् ॥ स्नानंविनाभोजनेएकउपवासोद्विन्व्याप्यजपश्च ॥ ऋतौभार्यागमनलोपेकृच्छ्रार्द्धम् ॥ अकामतः  
 प्राणायामशतम् ॥ इदंचापर्वणिसन्निहितस्यारोगिणएव ॥ षोडश्यांरात्रौतुपर्वण्यपिगच्छेत् ॥ स्वभार्यापर्वण्यपिगच्छेत् ॥ स्वभार्याक्रोधादप  
 गम्येतिवदुतंविर्णानांक्रमणकृच्छ्रनवरात्रइतिपद्मत्रिरात्राणिसर्वेषांप्राजापत्यमितिगौडाः ॥ त्यागानंतरंसंग्रहेच्छायासृषिचांद्रायणंकृत्वा  
 सकार्यः ॥ एकपंक्त्युपविष्टानांस्नेहादिनाविपमदानेदूपनेचंप्राजापत्यम् ॥ नदीसंक्रमकर्तुंश्चकन्याविघ्नकरस्यच ॥ समेविपमकर्तुंश्चशुद्धचै  
 चांद्रायणंस्मृतम् ॥ संक्रमउदकावतरणमार्गः ॥ पूजादौमार्गोदौचसमेविषमकर्तव्यम् ॥ अत्रचांद्रायणंभैक्षान्नेनेतिस्मृत्यर्थसारे ॥ प्रतितम्ले  
 च्छादिभाषणपुण्यकृतांध्यानंविश्रेणसहभाषणंवा ॥ भार्यान्नधनानालाभस्यविघ्नकरणेप्रत्येकंसंवत्सरव्रतम् ॥ यज्ञोपवीतंविनाभोजनेंबुपाने  
 चनक्तव्रतम् ॥ अंबुपानेत्रिः प्राणायामावा ॥ मत्याभोजनेतूपवासः ॥ उच्छिष्टस्यमत्याभोजनंबुपानयोरप्येवम् ॥ यज्ञोपवीतंविनामत्यामू  
 त्रादिकरणेभक्षणेचाष्टशतगायत्रीजपः ॥ अकामतः एषुक्रमेणत्रिपट्प्राणायामनक्तव्रतानि ॥ यद्युत्तिष्ठत्यनचांतोभुक्तवानासनात्ततः ॥

सद्यः स्नानं प्रकुर्वीत ॥ अंबुनिस्वप्रतिबिंबदर्शने मयितेज इति मंत्रं जपेत् ॥ अशुचिद्रव्यस्पर्शं वाक्पाणिपादचापल्यकरणे कामकृते निष्प्रयोज  
नानृतवादाने च गायत्रिजपः ॥ अकामकृते त्वाचमनम् ॥ अत्यल्पे दुक्षिणकर्णस्पर्शः ॥ जलाभावे वा शय्यारूढे १ पादुकोपानदरोपितपादो २  
भयोच्छिष्टा ३ ऽन्धकारस्था ४ ऽशुद्ध ५ जपकृत् ६ होमकृत् ७ आह्नकार ८ समित्युष्णकुशाभ्यंबुगंधाक्षताव्रपाणिभिक्ष्याज्यपाणिदेव  
यूजानिरतानामभिवादाने त्रिरात्रमुपवासः ॥ एतैरन्याभिवादाने एपापप्येवम् ॥ आह्निकविच्छेदे पितृत्रात्रम् ॥ बहुदिवसविच्छेदे द्विगुणम् ।  
निर्मंत्रितस्यान्यत्र भोजने त्रिरात्रम् ॥ एतैरन्यत्र भोजनाद्यदाने यतिचांद्रायणम् ॥ अदृज्यदंडने कृच्छ्रपुरोहितः ॥ इन्द्रधनुः पलाशाग्न्यारन्यप्रदर्श  
ने उपवासो धनुर्दंडश्च क्रमेण दुक्षिणा ॥ अकामतः सकृत् ॥ निर्मंत्रितस्य भोजनाद्यदाने यतिचांद्रायणम् ॥ अदृज्यदंडने कृच्छ्रपुरोहितः ॥ त्रिरात्रपुरोहितः ॥ त्रिरात्रं  
राजा ॥ पादप्रतापनकृत्वा कृत्वा वान्ति तथा ब्रह्मघः ॥ कुशैः प्रमृज्य पादौ त्रिदिने मेकगृही भवेत् ॥ भूमिकन्या नृते मासंगो मूत्रयावकपानम् ॥ दुःस्वप्नारि  
दयोर्दर्शने स घृतहिरण्यदानम् ॥ विप्रयोर्विप्राग्न्योर्दुपत्योर्दुपत्योर्बलीवर्द्धयोर्विष्णुगुरुडयोर्मध्यगमने द्विजस्य सांतपनम् ॥ वेदाध्ययनहो  
मसान्नायंगं दं हविवाहकालेष्वपामंतरागमनचंद्रायणम् ॥ कुनसिद्ध्या वदंतौ प्राजापत्यकृत्वा दंतान्नसांश्चिद्विरेयाताम् ॥ क्षत्रियस्तुरणपृष्ठं दु  
त्वाप्राणपरायणः ॥ सवत्सरवतं कुर्यात् ॥ एतदेव फलप्रदवृक्षच्छेदे च ॥ तीर्थयात्रां विना सिन्धुसौवीरसौराष्ट्रं स्तथा मत्थंतवासिनः ॥ अंगवं  
गकलिंगे द्वांगत्वासंस्कारमहति ॥ एवमगधदशपि ॥ कर्मनाशाजलस्पर्शां कर्तव्यां विलंबनगंडकीबाहुतरणेष्वप्येवम् ॥ नीलवस्त्रादिधार  
णे केशनिर्मितधारणे चोपवासः पंचगव्यपानम् ॥ हिरण्योदकपानंच परशुः ॥ नीलिमध्यगमने त्रयः प्राणायामाः ॥ नीलिजदंतधावने वस्त्रा

रणवत् ॥ रोमकूपेषुनीलीरजःपतनेवर्णमात्रस्यतप्तकृच्छ्रम् ॥ नीलीविक्रीणन्पालयंस्तदृत्त्याजविंश्वपतति ॥ विरक्तश्चेत्त्रिभिः कृच्छ्रैः शु  
 द्धयेत् ॥ नीलीधृत्वामैथुनेऽतपन्नोगर्भेश्चाण्डालो भवति ॥ नीलीधृत्वामृतः पष्टिवर्षाणिविष्टायां कृमिर्भवति ॥ विधवयानीलीधारणे तद्भृत्तुर्नरकः ॥  
 नीलीधारणपूर्वकमन्नदानेदातुर्भोक्तुश्चसांतपनम् ॥ नीलीदारुभेदनेनरुधिरदर्शनेचांद्रायणम् ॥ स्त्रीधृताशयनेनीलीब्राह्मणस्यनदुष्यति ॥  
 कम्बलेपट्टसूत्रेचनीलीसंगोनदुष्यति ॥ अपांक्त्यपक्तिभोजनेऽपवासः परंध्युः पंचगव्यंच ॥ ग्रत्यर्कादिमेहनेआत्मनः शकृद्दर्शनेचसूयविवेप्रगां  
 वापश्येत् ॥ क्षत्रियवैश्ययोराभिवादानेविप्रस्योपवासः ॥ शूद्रस्याभिवादानेत्रिरात्रमुपवासः ॥ गृहस्थस्यानापदिसिद्धान्नाभिक्षाकरणेदशरात्रं वज्र  
 कृच्छ्रसंबधिद्रव्यपानम् ॥ आपदिऽयहम् ॥ देवगृवाद्यभिमुखनिष्टीवनेजीवनविरोधेनजिह्वादंहृद्धिरण्यंदद्यात् ॥ प्रतिमाभेदनेदेवालयवापिकृश  
 रामभेदनेचंद्रं विष्णुर्मानस्तोकेविष्णोः कर्माणिपादोस्यामिति चतस्रस्रआज्याहृतीहुत्वायां देवतामुच्छेदयति तस्याएवब्राह्मणान्भोजयेत् ॥ प्रति  
 माऽत्रमृन्मयीपूजितोज्झिताच ॥ प्रायश्चित्तस्याल्पत्वात् ॥ तदत्रपतिमातरतम्येनदंडप्रायश्चित्ताधिक्यं योज्यम् ॥ दासिद्व्यक्रोधमात्स  
 यादिभिर्भर्तुरतिक्रमेऽतिकृच्छ्रः ॥ पर्वणिमैथुनेसचैलंस्नात्वावारुणाभिर्माजयेत् ॥ श्राद्धदिनेमैथुनेऽपवासएव ॥ स्वपत्न्यांरजस्वलायां  
 गत्वोपवासत्रयपूर्वकंचतुर्थेधृतप्राशनम् ॥ कामतश्चेत्सत्तरात्रमुपवासः ॥ अकामतोऽभ्यासेकृच्छ्रः ॥ कामतोत्यंतानवच्छिन्नाभ्यासे न  
 वमासिकत्रतम् ॥ त्रैवार्षिकमितिस्मृत्यर्थसारे ॥ कामतोऽभ्यासमात्रेत्प्रथमेह्निपराकम् ॥ द्वितीयेसांतपनम् ॥ तृतीयेप्राजापत्यमिति ॥ अका  
 मतः प्रवृत्तस्यरेतःसकात्प्राङ्निवृत्तस्यसचैलंस्नानंमहाव्याहृतिभिर्होमश्च ॥ पण्मासोत्तरंगभिर्णिगिमनेभ्येवम् ॥ यद्गतुस्त्रिसंभोगमंतरेणा

प्यकामतोहठाच्चरमधातुविसर्गस्तदास्वरंतोथचमहारेतः पृथिवीपुनर्मोमन्तित्यभिमंज्यंतंरतसास्तनयोश्चुवाश्चमध्यमानामिक्याम्पुशंत् ॥  
 कामतःप्राणायामत्रयसहितसहस्रगायत्रीजपः ॥ वानप्रस्थ्यत्योश्चांद्रायणम् ॥ गृह्यस्थ्यत्यत्नपूर्वकंधातुविसर्गं वारुणीभि  
 र्मार्जनमित्यापिक्वचित् ॥ स्वमेतुत्रिनिरुकराःसूर्यस्थ्यगृहस्थःकार्योः ॥ तयोस्त्वधमपूजयम् ॥ भयंरोगेणस्वभृहस्थादीनास्खलन्यादित्याचनानिद्रिपूर्व  
 वत् ॥ नैष्टिकब्रह्मचारिणोद्विगुणम् ॥ कामतत्तसगसंवत्सव्रतंचरेत् ॥ पूर्वदिनभुक्तस्यवमनंउपवासेपि ॥ मांसमापमसूरवमनंउप  
 वासत्रयम् ॥ स्नानपूर्वकप्राणायामत्रयधृतप्राशनंच ॥ दिवास्वापनशत्रिदूशननश्रस्वापस्मृशानाक्रमणहयारोहणपूज्यपूजातिक्रमाजी  
 णंश्मशुकर्मदुर्जनरूपशेषुस्नानम् ॥ वमनेऽस्नात्वापंचगव्यपानम् ॥ गर्भाधानादिहृडांतसंस्कारेष्वेकैकलापपादकृच्छ्रम् ॥ ब्रूडयाअधकृच्छ्र  
 म् ॥ अनापदिद्विगुणम् ॥ प्रायश्चित्तोत्तरंतत्संस्कारप्रमाणम् ॥ गर्भाधानमात्राकरणेगोदानपूर्वकंपुंसवनंकार्यम् ॥ संवत्सरानित्यक्रिया  
 गृहतिव्रतस्यप्रमाद्दिनाभेगेऽपवासासत्रयम् ॥ आक्रोशानानृतादयोरेकद्वयोवाऽपवासाः ॥ अकामताभ्यासेतसकृच्छ्रम् ॥ निषिद्धकाष्ठदंतधावनेगोदूशनम्  
 सान् ॥ शूद्रवृत्तौत्सुक्येऽपुनरुपयनपूर्वकंकृच्छ्रम् ॥ पुनर्व्रतयहणंच ॥ विप्रस्याष्टवर्षपर्यंतंशत्रुहृत्याधनार्जनेचांद्रायणम् ॥ वेश्यवृत्तौपण्मा  
 स्त्रियैतद्धनंइत्वाचांद्रायणम् ॥ भार्यामुखैमैथुनेकृच्छ्रम् ॥ गोशुक्त्यानस्थस्यमैथुनेतद्वर्धम् ॥ तद्धनत्यागोत्तरमिदंश्रायश्चित्तम् ॥ स्त्रीधनोपजीवने  
 अकामतोभ्यासेऽस्नानमात्रम् ॥ वस्ति

कर्मणिप्रच्छेदनविरचनयोर्भ्यासेशिशुकृच्छः ॥ देवगारशिलादिनास्वगृहकरणेकृच्छ्रयतिसांतपनंच ॥ गुरुप्रतिश्रु  
 तवस्त्वकरणेततकृच्छ्रसहितंचांद्रायणम् ॥ भोजनकालेपरिगृहीतमौनत्यगितद्वय्यागः ॥ अर्धभुक्तान्नपत्रेणजलपानेपशुवत् ॥ मुखे  
 नजलपानेचोपवासः ॥ इष्टापूर्तादिशुभाशुभमहाकर्मस्थन्नक्तिगाचार्योदीनाद्वाद्शकृच्छ्रस्तद्वर्धवासर्वप्रायश्चित्तम् ॥ श्राद्धोपवासादिनि  
 विद्धदिनेपुद्गंधावनेगाथत्र्याःशतसंयुतांबुपानम् ॥ कन्यायाविवाहात्पूर्वजोदर्शनेतत्पितातद्वृत्तणयित्वातत्संख्ययागोदानंकृत्वाअशक्त्वा  
 वेकांगसुवर्णंयुगादिगोदानविधिनादत्त्वाऽत्राप्यशक्तौ सदक्षिणमन्नविशेषुदत्त्वा त्रिदिनमुपोपितां चतुर्थरात्रौ गव्यपयोमात्राहारांकन्यानिवृत्तर  
 जरुकांभूपितांबुधात् ॥ तामुद्धह्वरस्तच्छुद्धचैकूष्मांडमंत्रैर्घृतंजुहुयात् ॥ विवाहहोमकालेउपस्थितेआरब्धेविवाह्वारजोदर्शनेतुस्नाप  
 यित्वातां गुंजानितितैत्तिरीयमंत्रेणहुत्वाविवाहंप्रवर्तयेत् ॥ सुरापत्रगंधमाप्रायसोमपोब्राह्मणोऽप्सुनिमग्नस्त्रीन्प्राणायामांस्त्रिचर्मर्षणजपंवाकृ  
 त्वाघृतप्राशनंकुर्यात् ॥ असोमपोनप्सुइतरस्यामंत्रकप्राणायामाः ॥ मद्यगंधेतद्वर्धम् ॥ साक्षात्सुराप्राणंसुरापानवत् ॥ अमत्याप्राणे  
 प्राणायामास्त्रयः ॥ मद्यविण्मूत्रपूतिगंधानामन्यतमाप्राणे त्रिःप्राणायामाः ॥ दर्शनेस्पर्शनेचस्नानंघृतप्राशनंच ॥ सुरोपस्पर्शस्नानंपंच  
 गव्यंच ॥ तदप्राणेप्सुत्रिःप्राणायामाः ॥ असोमपस्यानप्सुइतरस्यामंत्रकम् ॥ मद्यविण्मूत्रविष्टुद्भिःसंस्पृष्टमुखमंडलेमृत्तिकागोमयैः  
 प्रक्षाल्यंपंचगव्यंपिबेत् ॥ मदिंरांद्त्वास्पृष्ट्वाप्रतिगृह्यचस्नात्वाकुशंबुत्र्यहम् ॥ संक्रांत्यादिनिमित्तेष्वस्नात्वाभोजनेऽष्टसहस्रगायत्रीजपः ॥  
 शूद्रादिस्पर्शनिमित्तेषूपवासः ॥ चांडालादिस्पर्शनिमित्तेस्नात्वाशुक्तौत्रिरात्रंकार्यवा ॥ मत्याचांद्रसकृत् ॥ कामाभ्यासेद्विगुणम् ॥

रजकस्यशीतिभित्तेतदर्थम् ॥ पानेत्वेकउपवासः ॥ चांडालादिरजकादिस्पृष्टस्पर्शनिमित्तत्वस्नात्वाभोजनेनउपवासः ॥ नित्यस्नानमङ्क  
 त्वाभुक्तौउपवासस्त्रिरात्रंवा ॥ नैमित्तिकस्नानेसर्वत्रापृष्टशतगायत्रीजपः ॥ कामकृतेसहस्रत्रयम् ॥ अमध्याद्यस्पृष्ट्यस्पर्शनेत्वस्नात्वाभुक्तौगृ  
 हस्थादेस्त्रिरात्रम् ॥ मत्यापट्टत्रिरात्रम् ॥ त्रतिनःकार्यंचांद्रवा ॥ श्वाकादिस्पृशनिमित्तेष्वस्नात्वाभुक्तौमत्यात्रिरात्रम् ॥ हस्तस्थापितक  
 वलादिभोजनेअत्राह्मणसमीपेभोजनेदुष्टपंक्तौभोजनेत्रालंस्त्यक्त्वाभोजनेशूद्रहस्तेनभोजनेपानेचामत्यानक्तम् ॥ मत्यातूपवासःपंचगव्यं  
 च ॥ शूद्रपंक्तौभोजनेद्विरुपवासः ॥ आसनारूढपादोवावस्त्रार्धप्रावृत्तोपिवा ॥ मुखेनधमितंवापिभुक्त्वासांतपनंचरेत् ॥ अनाचम्यभक्षणे  
 पृशतजपःभोजनेतूपवासः ॥ आपोशनंविनाभोजनेत्येवम् । अभ्यासेसहस्रगायत्रीजपः ॥ भोक्तुकामस्यापोशनात्पश्चादभ्यवहारात् पूर्वं  
 सूत्रपुरीषगमनेसचैलाबहिराणवः ॥ पट्टप्राणायामश्च ॥ भुंजानस्यमस्तकेविष्टादिपत्नेऽन्नंत्यक्त्वानद्यांस्नानंत्रिःप्राणायामाः ॥ भार्यायाःस  
 होद्वैर्वाभोजनेदिनत्रयमभोजनम् ॥ ज्ञातिभिःसहभोजनेत्वहोरात्रम् ॥ ऋतौभूमौभोजनेऽहोरात्रंयावत्काहारःपंचगव्यपानंच ॥ घृतहीनाहु  
 त्तिपंचकभोजनेत्तरंसघृतभोजनात्यंतभ्यासेचांद्रायणम् ॥ चांडालश्चपक्षशृंग्रसूतवैदेहिकमागधायोगवाधांडालाद्याः ॥ विप्रायां  
 शूद्राज्जातश्चांडालः ॥ क्षत्रुरुयायाज्जातःश्वपचः ॥ क्षत्रियायांशूद्राज्जातःक्षता ॥ राजन्याच्छूद्रायांजातउग्रः ॥ विप्रायवैश्याज्जातःसूतः ॥  
 विप्रायांक्षत्रियाज्जातवैदेहिकः ॥ क्षत्रियायवैश्याज्जातोभागधः ॥ वैश्यायांशूद्राज्जातोयोगवःशौडिकादयश्च ॥ कापालिकनिर्णेजकवा  
 तुकलुब्धकांत्यजाः ॥ अंत्यजाश्चर्मकाररजकनटधुरुडकैषर्तकमेदभिष्टाःसत ॥ सूतिकारजस्वलापतितशववाहकपंडदेवलकविसृष्टा

न्याखुठपतिताभिश्स्ताअंत्यजाश्च स्वादयश्चान्त्यजाद्याः ॥ श्वविद्धराहस्रोद्वाद्याः स्वादयः एषामेवपंचमाहृतिसंज्ञा ॥ गोमांसभक्षकोयस्तु  
 विरुद्धंबहुभाषते ॥ सर्वाचारविहीनश्चम्लेच्छइत्याभिधीयते ॥ सएवयवनदेशोद्भवाद्रवोयावनः ॥ तत्रमुक्तिसमयंचांडालंत्यजादिदृशनेआ  
 चमनपूर्वकंप्राणायामत्रयंभोजनत्यागेसति ॥ तदुत्थागेतूपवासःपंचगव्यंच ॥ मूत्राद्युत्सर्गानंतरंशौचकरणंविनाभोजनेत्रिरात्रंश्रावकपान  
 सुपवासोवा ॥ जलपानेतूपवासःपंचगव्यंचा ॥ मूत्राद्युत्सर्गवेलायांभोजनेपानेउपवासोव्याहृतिभिःसर्पिपाऽष्टोत्तरशतहोमः ॥ कांजिकादिना  
 शौचंकृत्वाभोजनेपुनर्जलेनशुद्धिकृत्वोपोष्यपंचगव्यांपिबेत् ॥ एकपत्तयांतुंभुजानोविशोविप्रथमदासृशेत् ॥ शिष्टंतदन्नसुंक्त्वैवगायत्र्यपृशंतं  
 जपेत् ॥ शिष्टंपात्रस्थितंतदुत्तरंभुक्तेर्विरामः ॥ भोजनोत्तरमुच्छिष्टयोःस्पृशेत्तुभयोरपिसद्यःस्नानंशुतजपोवा ॥ तादृशस्यक्षत्रियवैश्यस्य  
 शौक्रमणनक्तोपवासौ ॥ नक्तंवृत्तप्राशनमेवस्नानंजपश्चेतिस्मृत्यर्थसारे ॥ भोजनोत्तरमेवतयोःस्पृशेत्तुपवासउपवासोवा ॥ भुक्ताच्छिष्टस्यद्भू  
 द्रश्वादिस्पृशेत्तूपोष्यपरंद्भुर्नक्तम् ॥ परंद्भुःपंचगव्यपानम् ॥ भुक्त्वानाचाभेपदिम् ॥ इदंकामतः ॥ अकामतस्तुस्नानंशुतगायत्रीजपश्च ॥ भुक्ता  
 च्छिष्टानाचांतस्थामेध्यमूत्रादिस्पृशेत्पंचगव्यपानम् ॥ उच्छिष्टस्यचांडालादिस्पृशेत्त्रयउपवासाअष्टाधिकशतगायत्रीजपश्च ॥ चतुर्थेपंचगव्यं  
 चमिलित्वापादानप्राजापत्यम् ॥ ज्ञात्वाबलात्स्पृशेत्द्विगुणम् ॥ अन्येतुअनुच्छिष्टस्यचांडालादिस्पृशेत्स्नानम् ॥ उच्छिष्टस्यतत्स्पृशेत्पूर्णप्रा  
 जापत्यम् ॥ ज्ञात्वातुद्विगुणमित्प्राहुः ॥ उच्छिष्टस्यचांडालन्नस्पृशेचांद्रम् ॥ अथरोच्छिष्टेत्रिरात्रम् ॥ भुक्तोच्छिष्टस्यानाचांतस्थान्त्यजशौ  
 डिक्वादिभिर्ज्ञानतःस्पृशेत्प्राजापत्यम् ॥ अर्धोच्छिष्टेपादुःसर्वत्र ॥ येनास्येप्रासःक्षिताननिर्गीर्णःसोर्धोच्छिष्टःभुक्ताच्छिष्टस्यरजकादिस्यशोत्रिरात्रं



धृतप्राशनम् ॥ सूत्राद्युत्सर्गोत्तरमकृतशौचः अधरोच्छिष्टः भोजनान्धुतरमनाचांतार्धोच्छिष्टः ॥  
 तस्यरजस्वलरजकादिस्पृशो एकउपवासः ॥ अमुक्तपुत्रान्नुच्छिष्टस्पृशोश्नानविधीयते तत्रो  
 च्छिष्टस्पृशोत्रिरात्रंकायंवा ॥ अर्धोच्छिष्टार्धमधरोच्छिष्टइतिकल्प्यम् ॥ भोजनस्याशौचप्रतौमुखस्थप्रासंत्यक्त्वास्नानम् ॥ तत्राधरोच्छिष्टस्यविप्रस्यचांडालादि  
 मत्याव्यहम् ॥ भोजनस्यगुदस्त्रावशौचकृत्योपाप्यपंचगव्यम् ॥ भोजनस्यरजस्वलदिस्पृशोश्नानविधीयते तत्रो  
 वासः ॥ सर्वाशनेत्रिरात्रम् ॥ भोजनस्यगुदस्त्रावशौचकृत्योपाप्यपंचगव्यम् ॥ भोजनस्यरजस्वलदिस्पृशोश्नानविधीयते तत्रो  
 पोवा ॥ भोजनस्यशूद्रस्पृशोउपवासः पंचगव्यं च ॥ भोजनस्यशौचप्रतौमुखस्थप्रासंत्यक्त्वास्नानम् ॥ तत्राधरोच्छिष्टस्यविप्रस्यचांडालादि  
 सोवा ॥ सूत्रादिकालेत्यजादिरूपशोत्रे ॥ भोजनस्यरजस्वलदिस्पृशोश्नानविधीयते तत्रो  
 थसूकरशवमद्यभांडादिरूपशोत्रे ॥ दिनमेकं चरेन्मूर्ध्वपुरीषेचदिनद्वयम् ॥ भोजनस्यसुक्तोच्छिष्टेनसवर्णेनरूपशोश्नानेउप  
 स्याच्चमनंविनामूत्रादिकरणेएकोपवासत्रिरात्रंवा ॥ चंडालादिरूपशोत्रेसाह्ममत् ॥ द्विगुणमित्यन्य ॥ भोजनस्यसुक्तोच्छिष्टेनसवर्णेनरूपशोश्नानेउप  
 सूर्यादिदर्शनेउपवासः ॥ अर्धोच्छिष्टस्यस्त्रिरात्रंवा ॥ अर्धोच्छिष्टस्यथक्काकादिविष्टास्पृशोउपवासः ॥ अर्धोच्छिष्टस्यसुक्तोच्छिष्टेनसवर्णेनरूपशोश्नानेउप  
 एस्यतत्स्पृशो एकउपवासः ॥ ततः आनाभेरुपवासः ॥ ततः आनाभेरुपवासः ॥ अर्धोच्छिष्टस्यतत्स्पृशोश्नानत्सर्वांगावच्छिन्नस्पृशो एकनक्तमितिकंचित् ॥ अकामतउपवासद्वयम् ॥ अर्धोच्छिष्टस्य  
 सुरास्पृशोश्नानम् ॥ ततः आनाभेरुपवासः ॥ ततः आनाभेरुपवासः ॥ अर्धोच्छिष्टस्यतत्स्पृशोश्नानत्सर्वांगावच्छिन्नस्पृशो एकनक्तमितिकंचित् ॥ अकामतउपवासद्वयम् ॥ अर्धोच्छिष्टस्य  
 सुरास्पृशोश्नानम् ॥ ततः आनाभेरुपवासः ॥ ततः आनाभेरुपवासः ॥ अर्धोच्छिष्टस्यतत्स्पृशोश्नानत्सर्वांगावच्छिन्नस्पृशो एकनक्तमितिकंचित् ॥ अकामतउपवासद्वयम् ॥ अर्धोच्छिष्टस्य

ति ॥ तंस्पृष्टान्योनदुष्येतसर्वद्रव्येष्वयंविधिरिति ॥ एवंभण्डिष्वपिस्पृष्टभांडस्पृष्टौयोज्यम् ॥ स्त्रीबालवृद्धमक्षिकागृहमार्जारसूपकादयानि  
त्यंशुद्धाः ॥ उच्छिष्टकालेकर्मबुध्दानेचमार्जारस्पृष्टौस्नानमितिमितिक्षरा ॥ पीतावशिष्टमुखनिर्गतोयपानेमत्याभ्यासेचांद्रिपराकोवा ॥  
पीतावशिष्टपानांबुपानेवामहस्तेनवापानंतदर्थ्यहंवा ॥ अज्ञानात्सकृच्छूद्रोच्छिष्टभोजनेत्रिरात्रोपवासः ॥ चतुर्थपंचगव्यपानम् ॥ सप्ता  
हंपंचगव्यकामतः ॥ एतदेवयोषोच्छिष्टभोजनेपिक्षत्रियाद्युच्छिष्टभोजनेपादोनम् ॥ अकामताभ्यासेचांद्रम् ॥ कामतोद्दिगुणमभ्यासे ॥  
भार्ययासहभोजनेचदोषाभावआपद्विपयोविवाहविपयोवा ॥ ज्येष्ठभ्रातृपित्राद्युच्छिष्टभक्षणेदोषोन ॥ विप्रोच्छिष्टाशनेएकाहः ॥ काम  
तोभ्यासेकृच्छम् ॥ उच्छिष्टमात्रतद्भोजनोत्तरभोजनपानेवशिष्टम् ॥ चांडालस्पृष्टकांस्येचांडालाद्युच्छिष्टकांस्येचभोजनेकृच्छम् ॥ ज  
लपानेपादकृच्छम् ॥ रजकादावर्धम् ॥ चांडालेनसहैकवृक्षमारुह्यतत्रफलभक्षणेसचैलस्नानम् ॥ चांडालादिस्पृष्टभोजनेत्रिरात्रम् ॥ मत्या  
कायम् ॥ चांडालादिहस्तपाचितभोजनेकायंचांद्रच ॥ तद्धस्तेनभोजनेद्विगुणम् ॥ चांडालाद्युच्छिष्टभोजनेचतुर्गुणम् ॥ अभ्यासेकृच्छ  
ब्दम् ॥ अत्रसर्वचांडालान्नभोजनेपुनःसंस्कारः ॥ चांडालादिदृष्टान्नेतूपवासःपंचगव्यञ्च ॥ चांडालादिस्पृष्टांबुपानेउपवासः ॥ तत्स्पृष्टपृष्टि  
विषयेतदर्थम् ॥ चांडालादिसंस्कारेभोक्तुःपक्षंगोमूत्रयावकंकृच्छंवा ॥ चांडालादिर्यस्यगृहेअज्ञातस्तिष्ठतितस्यान्नमत्याशुक्त्वाप्राजा  
पत्यम् ॥ मत्यापराकः ॥ चांडालादिभांडसस्पृष्टांबुपानेगोमूत्रयावकंत्रिरात्रपुनःसंस्कारश्च ॥ शूद्रोदकपानेउपोष्यकुशपलाशबिल्वादक  
पानम् ॥ चांडालादिस्पृष्टोत्तरमूत्राद्युत्सर्गेत्रिरात्रमुपवासोजातवेदसजपोवा ॥ रजकादिस्पृष्टोत्तरमधरोच्छिष्टेतूपोष्यपंचगव्यम् ॥ रजस्व

लासूतिकाभ्यसूकरादिपतितकुष्ठिकुनस्यरूपस्थाशौचिनःस्पृह्वाभोजनेएतत्स्पृष्टान्नेभोजनेचमत्याकायम् ॥ अमत्यार्धम् ॥ कुणिहंस्त  
 विकलः ॥ भोजनकालेनममेध्यमक्षिकाकेशदिद्वेषितचेदुनंतरमपःस्पृशेत् ॥ तत्रात्रंभस्मनासृदांबुनावारस्पृशेत् ॥ अस्थ्यादिद्वेषितेस्नानं  
 घृतप्राशनंच ॥ भोजनकालेदुतपातेचैवम् ॥ अमेध्यकेशकीटकादिभिःसहपाचितान्नस्यत्यागः ॥ भक्षणेतृपवासःपंचगव्यंच ॥  
 नकुशोदकम् ॥ अशक्तएणुनिमित्तेषुबालीपिबेत् ॥ कामतःकृच्छ्रपादः ॥ अभ्यासंकृच्छ्रः ॥ श्लेष्मभोजनयोर्भोजनेरुपवासःपंचगव्यंच ॥  
 यामहस्तदूतान्नभोजनेएकपंक्तावेकस्मिन्नृत्यतेपश्चाद्दुत्तौचोपवासोनरुंतेपंचगव्यंच ॥ मार्जारकाकाखुनकुलगवाडुच्छिष्टस्याल्पस्यभो  
 जनब्राह्मिरसः ॥ अधिकभोजनेरुपवासःपूर्वाहार त्रिरात्रम् ॥ कामतःकृच्छ्रपादः ॥ श्लेष्मभोजनभिक्षभोजनयोर्भोजनेरुपवासःपंचगव्यंच ॥  
 तम् ॥ विप्रस्यशूद्रग्रहभोजनेमनस्तापाच्छुद्धिः ॥ कामतश्चेद्दुपदायाःशतजपः ॥ श्लेष्मभोजनभिक्षभोजनयोर्भोजनेरुपवासःपंचगव्यंच ॥  
 मत्या त्रिरात्रम् ॥ भिन्नकार्श्येअमत्यात्रिरात्रम् ॥ मत्याकायम् ॥ वटाकाश्वत्थकुंभीतिंदुककोविदारकदंबवह्नीपलाशत्रह्वक्षपत्रेषु  
 भोजनेचांद्रम् ॥ पद्मपत्रेवानप्रस्थयत्योश्चांद्रफलम् ॥ अन्येपंचांद्रप्रायश्चित्तम् ॥ दुग्धाव्यादिपेयद्रव्यहस्तस्योच्छिष्टनस्पृशनद्रव्य  
 साहित्येनाचमनाच्छुद्धिः ॥ चांडालस्योच्छिष्टेदानेपिद्धिरुपवासः ॥ शूद्रेणच्छिन्नयज्ञोपवीतोब्राह्मणामंत्रेणान्यत्परिधायोपवसन्नायत्री  
 शतंजपेत् ॥ ज्ञानतोद्दिगुणम् ॥ एवमन्यत्राप्यनादेशेशतगायत्रीजपः ॥ विमर्षच्छिन्नयज्ञोपवीतेमहासांतपनद्वयम् ॥ चांडालादिषु  
 एकसंस्लेच्छभिष्टपारसीकमहापातकिचोद्धशैवपाशुपतलोकायतिकनास्तिकोन्मत्तान्यजनापित्तविकर्मस्थद्विजौद्वयासूतिकापतिश्वरस्पृष्टिशिवसू

निकचैत्ययूपमृतहारककापालिकवनमार्जारस्पर्शसचैलस्नानम् ॥ कामतस्त्वभिस्पर्शनं घृतप्राशनमधिकम् ॥ अत्रशैवपाशुपतौ  
 वेद्विरुद्धनदागमोक्तानुष्ठानौ ॥ रजकचर्मकव्याधकैवर्तशाकुनिकनटधीवरजालोपजीवनिर्णजकसौत्रिकशैलूपसर्ववर्णगवनिताचक्रध्वजि  
 वध्यघातिश्वर्गदंभग्रामसूकरकुष्ठैः शिरोव्यतिरिक्तागस्पर्शैतदंगक्षालनवस्त्रक्षालनपूर्वकमाचमनम् । शिरःस्पर्शैस्नानम् ॥ कामतःस्पर्शैर्द्वादश  
 चारंमृजलैः शोधनमधिकम् ॥ इदं सर्वमनातुरस्य ॥ आतुरस्यत्वाचमनमेव ॥ चांडालादिस्पर्शोप्येतत् ॥ शूद्रनिपादस्पर्शोआचमनम् ॥  
 स्मृत्यर्थसारेतुशूद्रस्पर्शस्नानम् ॥ निपादस्पर्शसचैलस्नानमिति ॥ चिरकालंचांडालादिच्छयारोहणस्नानं घृतप्राशनंच तच्छ्वनेप्येवम् ॥  
 हीनशूद्रस्पर्शस्नानम् ॥ प्रागुक्तचांडालादिभिव्यवहितस्पर्शैस्नानमेव ॥ इदंमतिपूर्वत्वेसचैलमन्यत्राचैलम् ॥ काष्ठादिद्वारेणतत्स्पर्शैयदंगस्पर्  
 शैस्तदंगस्यवस्त्रादेश्चक्षालनमाचमनंच ॥ नौसंक्रमादौनस्पर्शदोषः । सर्वांगवच्छेदेनचांडालादिस्पर्शैत्रिरात्रमुपवासः ॥ चांडालादिभिरक  
 शाखारोहणेविप्रस्यसचैलस्नानम् ॥ कामतोष्टशतजपश्च ॥ अभ्यासेतूपवासपूर्वकंपञ्चगव्यपानम् ॥ एकापाणावररोहणेशाखावत् ॥ चांडा  
 लादिस्पर्शैरात्रोपिस्नानम् ॥ तच्चदिवोद्धृतजलेनाग्निसन्निधौस्वर्णजलेनिक्षिप्यकार्यम् ॥ चांडालशवस्पर्शैकृच्छ्रः ॥ चांडालादिभिर्योनि  
 शय्यासनादौत्रिरात्रोपवासः ॥ विप्रणचांडालस्यब्रणबंधनभ्यंजनरूथिरोत्पादनादौविप्रस्यप्राजापत्यम् ॥ चांडालेनविप्रस्यैषुकृतेष्वप्येवम्  
 अनभ्यासेत्रिरात्रम् ॥ अभ्यक्तस्यचांडालादिस्पर्शैएकोपवासपूर्वकंपञ्चगव्यम् ॥ चांडालयकामतःऋतुप्रदर्शनेतद्धृत्यदर्शनेतद्गतश्रवण  
 भैषज्यक्रियायांचद्विरुपवासः ॥ चांडालादिदर्शनेरविदर्शनपूर्वकंपंचदशप्राणायामाभ्यासे ॥ अन्यथारविदर्शनमेव ॥ चैतन्यव्यवधानेन

रूपशैरुत्तानम् ॥ काष्ठादिव्यवधानेन रूपशैतदंगक्षालनमुक्तम् ॥ एकशाखापापाणयोरारोहणेत्स्नानम् ॥ वचनादैतैः संभाषणेद्योतरशतगा  
 यत्रीजपः ॥ अमत्याचेद्विप्रसंभाषणम् ॥ चांडालब्रुपदेशेप्राजापत्यम् ॥ चांडालरूपतर्थिनिषेवणेत्रिरात्रम् ॥ चांडालैकपथमनेगायत्री  
 स्मरणमल्पकालसाध्ये ॥ अन्यथासचैरुत्तानम् ॥ चांडालादेः स्ववेदमन्यवस्थानेऽयहम् ॥ दधिसर्पिःपयोभिः सहगोमूत्रयावकपानंत्रिसंध्य  
 मवगाहनेन ॥ ततस्त्रयहंशुभ्र ॥ ततस्त्रयहंपयसा ॥ पलत्रयं दधिपयसोः सर्पिः पलम् ॥ वस्त्राणजलेनक्षालनम् ॥ मूत्रमयानां  
 त्यागः कार्यः ॥ कुसुंभगुण्डकार्पासलवणसर्पिर्धान्यानिद्वारेकृत्वावेदमनिपावकंदद्यात् ॥ ततोब्राह्मणभोजनम् ॥ त्रिशद्वांब्रुपभश्चैकोदक्षि  
 णा ॥ पुनरुत्तानखननहोमजपैः शुद्धिः ॥ अधिकसंसर्गैर्अधिककल्प्यम् ॥ चांडालगृहप्रवेशेचांडालैः सहवृक्षच्छायायागृहेवावस्थानेमासंकृच्छ्रभ्यासः ॥ द्विमासं  
 भोजनम् ॥ रजकादिष्वेतदुर्धम् ॥ गृहदाहवर्ज्यम् ॥ चांडालगृहप्रवेशेचांडालैः सहवृक्षच्छायायागृहेवावस्थानेमासंकृच्छ्रभ्यासः ॥ अनापदिहरेरन्यनैवव्यभक्षणएव  
 शुद्धस्य ॥ क्षत्रियवैश्ययोश्चतुस्त्रयः ॥ अनिष्टगंधस्पर्शशब्दरूपवाक्यानामात्राणस्पर्शनश्रवणदर्शनकथनेषुरविदर्शनम् ॥ अनापदिहरेरन्यनैवव्यभक्षणएव  
 सचैरुत्तानम् ॥ शैवसौरनिर्माल्यनैवव्यभक्षणेचांडालम् ॥ अभ्यासेद्विगुणम् ॥ अमत्याभ्याससांतपनम् ॥ अनापदिहरेरन्यनैवव्यभक्षणएव  
 णेतद्वर्णवधेयत्प्रायश्चित्ततदधुकुर्यात् ॥ तद्वेतिकेचित् ॥ गोविप्रचांचांडालादिहतोद्धृगारदमिदात्मघातिगुंगिदंक्षिविपवह्निजलविद्युत्सरीसृप  
 हतसंकरजातिपतितशवस्यवहनदहनोदकदानादिक्रियाकरणेततकृच्छ्रः ॥ अमतिपूर्वत्वेगोमूत्रयावकाहारेणकृच्छ्रम् ॥ तच्छवस्पर्शमाने

केवलेऽपतिचैकोपवासः ॥ यंकचित्प्रेतमुद्दिश्यतद्बाधवैः सहाश्रुपातेस्थिसंचयनोत्तरं कृतेस्नानम् ॥ ततः पूर्वपुसचैलंतत् ॥ शूद्रप्रेतानुगमने  
 द्विजस्यस्नानमघोत्तरसहस्रगायत्रीजपश्च ॥ द्विजप्रेतानुगमनेऽष्टशतम् ॥ शूद्रस्यतुतत्रस्नानमेव ॥ अनशनंजलाग्निपतनानिसंकल्प्यततो  
 ष्टस्यसंन्यस्तस्यपुनर्गाईस्थ्यपरिश्रहेणगृहस्थतामिच्छतश्चकृच्छत्रयपूर्वकंचांद्रायत्रयपूर्वकंचाद्रायत्रयपूर्वकंचाद्रायत्रयपूर्वकंचाद्रायत्रय  
 सकृच्छ्रभ्यासपूर्वकंचा ॥ अत्रशक्तिसकृद्भ्यासकालाद्यपेक्षयाव्यवस्था ॥ केचिदत्यसमर्थस्यततकृच्छ्रम् ॥ चांद्रायणंतुबलात्कारणपरंप्रेरण  
 यावासंन्यस्तस्येत्याहुः ॥ यत्वात्मघाताद्यशास्त्रीयमरणमृतास्तत्पुत्रैश्चांद्रायणतसकृच्छ्रद्रयात्मकंप्रायश्चित्तं कृत्वैवतत्क्रियाः कार्याः ॥ क्रोधा  
 दिनात्मत्यागाध्यवसायमात्रेऽपवासत्रयम् ॥ अध्यवसायंकतिपयव्यापारं कृत्वा स्वतएवनिवृत्तौ घृताभ्यक्तोमौनीप्राणायामां कृत्वा गायत्री  
 जपेत्रिरात्रमुपवसेत् ॥ अन्येननिवर्तितस्यद्विगुणम् ॥ अध्यवसायशस्त्रादिक्षतकरणेप्राजापत्यम् ॥ दृढक्षतंचांद्रम् ॥ चितिप्रघातयाना  
 रीमोहाद्विचलिता तथा । प्राजापत्येनशुद्धयेतति ॥ स्रस्वलेऽएकभर्तृके अमत्यावापरस्परस्पृष्टसद्यः स्नानेनशुद्धयतः ॥ असपत्न्यो  
 स्तुसवर्णयोर्योगोत्रसंबंधयोर्मत्यास्पृशतैद्वस्नानमात्रम् ॥ मत्यात्वेकउपवासः परेद्युः पंचगव्यपानंच ॥ असंबंधयोः सवर्णयोः स्पृशेतुम  
 त्याथाशुद्धेरनशनम् ॥ अमत्यातुस्नात्वातदिनोपवासाच्छुद्धिः ॥ तन्मध्येतुमुक्तौदिनसंख्याकोपवासाः ॥ विप्रशूद्रयोरजस्वलयोः स्प  
 शौविप्रायाः कृच्छ्रं शूद्रायाः पादुः ॥ शूद्रायानिष्कचतुथाशदानमित्यन्ये ॥ अकामतस्तुविप्राया यावच्छुद्धेरनशनम् ॥ शूद्रायाः स्नान  
 मात्रम् ॥ क्षत्रियवैश्ययोस्तत्कालेअभावाच्छुद्धिर्नविचार्यते ॥ तदेवानुच्छिद्योः परस्परस्पृशेऽन्यस्पृशेवातदेवाच्छिष्टत्वोद्दिगुणबंध्यम् ॥

अथोच्छेदेष्वौच्छिष्टार्थम् ॥ चंडालाद्यंतावसायिपतितक्षवादी रान्तस्यास्पशैरजस्वलाशुद्धेभुजानाशुद्धयंतंभाश्रितोक्त्यात् ॥  
 तत्रप्रथमोक्तिस्पशैरिवात्रम् ॥ द्वितीयोक्तिद्विरात्रम् ॥ तत्रप्रथमदिनेयदिसामुक्तेतदाशुद्धयतेचांद्रम् ॥  
 रात्रादियोज्यम् ॥ तृतीयैकाहः ॥ अमत्याचांडालादिस्पशैरुआशुद्धेरुपवासत्रयम् ॥ अत्रप्रथमादिदिनमुक्तौभायुक्तनि  
 जानायाः शुद्धयतेप्रथयश्चित्तम् ॥ तत्रप्रथमेतद्विरात्रममुक्तिः ॥ द्वितीयैकाहम् ॥ अत्रप्रथमादिदिनमुक्तौभायुक्तनि  
 मादिदिनेषुमुक्तौभाजापत्यपादपादन्यूनानि ॥ अमत्यास्पशैरुआशुद्धेभुक्त्याहकाकुमुदादीनामुच्छिष्टशुद्धस्यचमत्यास्पशैतदादिकाहन्यसु  
 चांडालजकरजस्वलासूतकिंथादिस्पृष्टैः ॥ अमत्यास्पशैरुआशुद्धेभुक्त्याहकाकुमुदादीनामुच्छिष्टशुद्धस्यचमत्यास्पशैतदादिकाहन्यसु  
 पवासः ॥ द्वितीयदिनेनक्तम् ॥ तृतीयैकाहम् ॥ तृतीयनक्तम् ॥ मुक्तौभाजापत्यपादपादन्यूनानि ॥ अत्रप्रथ  
 ततस्प्रृष्टैः स्पशैरुभुजानाशुद्धयत् ॥ परतः पंचगव्यम् ॥ यथमादिदिनेमुक्तौभाजापत्यपादपादन्यूनानि ॥ अत्रप्रथ  
 मुक्तौउपवासप्रत्याज्ञायाः ॥ उच्छिष्टायाः साशास्पशैरुआशुद्धेभुक्त्याहकाकुमुदादीनामुच्छिष्टशुद्धस्यचमत्यास्पशैतदादिकाहन्यसु  
 स्पशैरुपवासः ॥ सपत्नीरजस्वलास्पृष्टाजोदर्शनेस्नानात्त्वामुजति ॥ असात्स्पशैरुआशुद्धेभुक्त्याहकाकुमुदादीनामुच्छिष्टशुद्धस्यचमत्यास्पशैतदादिकाहन्यसु  
 तदर्शनेआशुद्धेरभोजनंपंचगव्यंच ॥ चंडालादिस्मृतिकाशवस्पशैरुआशुद्धेभुक्त्याहकाकुमुदादीनामुच्छिष्टशुद्धस्यचमत्यास्पशैतदादिकाहन्यसु ॥

त्प्राग्रजोदर्शनेआशुद्धेरभोजमेव ॥ भुक्तौतुचांद्रम् ॥ एवंबंधुमरणश्रवणेअमेध्यमलोच्छिष्टादिस्पशौ च स्नानात्प्राग्रजोदर्शनेपि ॥  
 रजोदर्शनोत्तंबंधुमरणश्रवणेपिआशुद्धेरभोजनमेव ॥ उच्छिष्टारजःपश्यंतिकेच्छुद्धयंतैत्र्यहम् ॥ अधरोच्छिष्टेत्वेकाहमुपवासः ॥ अत्रसर्वे  
 त्राशुक्तायाःसद्यःस्नानेनभोजनम् ॥ शुद्धयंतैऽनशनप्रत्याप्नायाः ॥ भोजनकालेरजस्वलायाःश्वांत्यजादिस्पशौषद्भ्रात्रंगोमूत्रयावकाहारः ॥  
 शुद्धियावदुपासश्च ॥ रजस्वलायाभुक्ताच्छिष्टद्विजस्पशौत्रिरात्रोपवासः ॥ अधरोच्छिष्टतत्संस्पशौएकाहः ॥ रजस्वलायाभोजनकालेरजस्व  
 लांतरदर्शनेआशुद्धेरभोजनम् ॥ भुजानायाश्चांडालादिदर्शनेउपवासत्रयमपि ॥ एकोपवासोवा ॥ कामतस्तुप्राजापत्यम् ॥ सूतकमृतकयो  
 र्मध्येरजोदृष्टावस्नात्वाभोजनम् ॥ अशुद्धयंतैउपवासः ॥ आर्तवमध्येमृताशौचप्राप्तौआशुद्धेरभोजनम् ॥ अशुक्तायाःस्नात्वाभोजनम् ॥  
 रजस्वलाया व्रतस्था यारजस्वलाभिभाषणेउपवासः ॥ सर्वत्र रजस्वलाया उपवासासामर्थ्ये अफालकृष्टफलाद्याहारंतिपंचगव्यपानम् ॥  
 एवंगर्भेण्याबालापत्यायाश्च ॥ रजस्वलाया उत्तरस्पशौदिनिमित्तेन संक्रांत्यादिनिमित्तेन वा नैमित्तिकस्नानप्राप्तौ पात्रांतरिततोयेन  
 तत्कार्यं नतु मज्जनम् ॥ तत्रगात्रमार्जनंवल्लपीडनंचनकार्यम् ॥ अन्यद्वस्त्रधारणंचनेत्येके ॥ प्रारब्धेदीर्घव्रतेरजोदृष्टाव्रतलोपोनास्ति ॥ हवि  
 ष्यभोजनादिशरीरनियमंस्वयंबुध्यात्पूजामन्येनकार्येत् ॥ चतुर्थदिनेचस्नात्वाभुक्तौकार्यम् ॥ मत्याचांद्रम् ॥ तस्याज्वरादौतुचतुर्थे  
 हनिअन्यास्त्रीनरोवाद्दशवारंद्वादशवारंस्वपृष्ठासचलस्नायादाचामच्च ॥ अंतेवस्त्रत्यागः ॥ ततःशुद्धासा यथाशक्ति दक्षिणां दत्त्वा पुण्याहं वाच  
 येत् ॥ अयंचातुरमात्रे स्नानप्रकारः ॥ आतुरेषुंसिद्धुंमंत्रैरपिमाजयेत् ॥ तेचसमुद्गज्येषा इतिचतस्रः ॥ आपोहिष्टेतिस्त्रः ॥



शुचिबोहव्येतिभिः

॥ एतन्विद्रमितिभक्तचइति

गवाचाद्रायणत्रयंप्रायश्चित्तं कृत्वाऽस्थानिमंत्रवदहत् ॥

जलावगाहाभ्यंगप्रवासदंतधावनखनिकृतनतांबूलमधुमांसगंधपुष्पदिवारुपापग्रहनक्षत्रनिरीक्षणानिवर्जयेत् ॥

स्तिकायाआध्वयहेय्यदमशीतिकृच्छ्रंवा ॥ द्वितीयाद्विद्यहेय्यूनम् ॥ रजस्वलासूतिकयोर्मरणे

त्यादिनियमस्थाचस्थात् ॥ इतिरजस्वलाविधिः ॥ अनुक्तेषु दंडादिना स्तुतिनिंदाद्विभिश्च प्रायश्चित्तादि कल्प्यम् ॥ ॥ इति

कीर्णकप्रायश्चित्तानि ॥ अथ मलिनीकरणप्रायश्चित्तानि ॥ सकृदमत्याकृतयोः संकरीकरणपात्रीकरणयोः शिशुचांद्रायणम् ॥ अज्ञानतः संकरीकरणा

ध्यंमहासांतपनम् ॥ अकामेप्राजापत्यम् ॥ सकृदमत्याकृतयोः संकरीकरणपात्रीकरणयोः शिशुचांद्रायणम् ॥ अज्ञानतः संकरीकरणा

नुष्टानेमासंयावकाशनम् ॥ ज्ञानतः कृच्छ्रतिकृच्छ्रः ॥ अज्ञानतोभ्यसेचांद्रम् ॥ ज्ञानतोऽभ्यसिचांद्रयम् ॥ अज्ञानतः संकरीकरणा

कृच्छ्रंशतिकृच्छ्रंवा ॥ ज्ञानतोमहासांतपनम् ॥ चांद्रपूर्ववत् ॥ अज्ञानतोभ्यसेचांद्रम् ॥ ज्ञानतोऽभ्यसिचांद्रयम् ॥ अज्ञानतः संकरीकरणा

हसांतपनंवा ॥ अज्ञानतोऽभ्यसिचांद्रतिकृच्छ्रः ॥ अज्ञानतोभ्यसेचांद्रम् ॥ ज्ञानतोऽभ्यसिचांद्रयम् ॥ अज्ञानतः संकरीकरणा

नोक्तस्तत्रकेवलानियोज्यानि ॥ अज्ञानतोऽभ्यसिचांद्रतिकृच्छ्रः ॥ अज्ञानतोभ्यसेचांद्रम् ॥ ज्ञानतोऽभ्यसिचांद्रयम् ॥ अज्ञानतः संकरीकरणा

संकरीकरणपात्रीकरणमलिनीकरणप्रायश्चित्तानि ॥ अथापपातकप्रायश्चित्तानि ॥ ॥ तत्र सामान्यतउपपातकेषु ॥ इतिजातिभ्रंशकर

कशुद्धिः स्यदेवंचांद्रायणेनवा ॥ पयसावापिभासेन पराकेणाथवापुनरिति याज्ञवल्क्योक्तंचतुष्टयम् ॥ एवमित्यस्य मासं पंचगव्यपाने

॥ ॥ तत्र सामान्यतउपपातकेषु ॥ इतिजातिभ्रंशकर

॥ उपपात

॥ पंचगव्यपाने

॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥

॥ ॥ ॥

नमासंप्राजापत्याभ्यासेनवामासमतिकृच्छ्रेणवा त्रिरात्रोपवासपूर्वकदशगोसाहितवृषभदानेनेत्यर्थः ॥ एतेषां पापालपत्वगुरुत्वेद्दशका  
लवयःशक्त्यादिकंचापेक्ष्यव्यवस्थाबोध्या ॥ कामकृतात्यंतान्भ्यासेतु गोवधेवद्वयमाणत्रैमासिकम् ॥ तथाचोपपातकनिवृत्तौ  
गोव्रवत् ॥ प्रायश्चित्तानिविकल्पितानीतिक्वचित्प्रतिपदेत्कान्यन्यान्युच्यते ॥ तेषामप्येतैःसहविकल्पोविषमभागोवाबोध्यः ॥ तत्रगो  
वधे ॥ तत्रब्राह्मणस्वामिकचतुर्हान्यान्यादीनां गवां शस्त्रलोष्टमुष्टिल्लुगुडपाषाणविषाणादिनासाक्षाज्ञानपूर्वकंकामतोवधेमासं गोमूत्रया  
वकयवागूपानम् ॥ शृंगलांगूलखुरामृक्स्त्रावयुताद्र्हतगोचमवृत्तस्थगोष्टेवासः ॥ ततोमासद्वयंचतुर्थकालभोजनमक्षारलवणंमितम् ॥  
मासत्रयमपिगोमूत्रेणस्नानंगोमतीजपःदिवागाःपालयेत् अनुव्रजेदनुतिष्ठेदनुस्वपेच्च ॥ तासुगच्छन्तीषूर्ध्वतिष्ठव्रजःपिबेत् ॥ रात्रौताः  
सेवित्वानत्वार्थीरासनोभवेत् ॥ भित्त्याद्यनाश्रित्योपवेशनंर्वीरासनम् ॥ उत्तिष्ठंस्तुदिवातिष्ठेदुपविष्टस्तथानिशि ॥ एतद्वीरासननामेत्य  
न्ये ॥ चोर्व्यात्रपंकपातादिभ्यादिभ्यस्ताःसर्वंप्राणैर्विमोचयेत् ॥ तासुशीतोष्णवातवर्षपीडितासुत्रातुमक्षमोनान्त्सनोरक्षणंकुर्यात् ॥ स्वप  
रगृहक्षेत्रादावन्नादिकंभक्षयतीनैकथयन्ननिवारयेत्पिबंतंवंत्संच ॥ एवंमासत्रयेणतत्पापविमोक्षः ॥ अत्रस्नानांगभूतमंत्रपाठःकालेसंध्यावंदनं  
चकार्यम् ॥ एवंब्रह्मघ्रादीनामपिब्रतांगशौचाथतद्भवत्येव ॥ स्त्रीणांतुगवानुव्रजनगोष्टशयनगजवाजिनधारणपदिकंनस्ति ॥ स्त्रीबालवृद्धा  
दीनामर्धम् ॥ शूद्रस्यस्त्रीसमानर्धमत्वादर्थमेव ॥ शूद्राश्चस्त्रीसधर्मणःसर्वेसद्वृशजाःस्मृता इतिमनूक्तेः ॥ प्रतिलोमजानामप्यर्धम् ॥  
वश्यतुल्यशूद्रस्यतुपूर्णमेवेतिस्मृत्यर्थसारे ॥ अज्ञानकृतेप्यर्धम् ॥ अत्रपूर्णव्रतेएकोवृषभोद्दशगावस्तन्मूल्यंवाद्दक्षिणा ॥ अर्धव्रतेएतदर्थ

मेकगौः ॥ अत्रमासमीपद्मोमूत्रसहितयावकपानेप्राजापत्यद्वयम् ॥ स्नानादीतिकर्तव्यतासहितमासा  
 पवासेशतप्राजापत्यानि ॥ एकादशेस्नानात्स्त्रिशन्नक्तैः पञ्चत्वारिंशत्संकलनयासतदशप्राजापत्यानिवासतदशधेनवोवातन्मूल्यंवेतिचत्वारः  
 पक्षाः ॥ मूल्यंचतावद्भव्यलभ्यंकांचनगोवासोऽश्वोभूमिस्तिलाघृतमद्वंच ॥ यत्रद्रव्यंतत्रोच्छ्रित्यसंकल्पः कार्यः ॥ चतुर्ष्वपिपक्षेषुदक्षि  
 णाप्रान्तैव ॥ ज्ञातिवृत्तेक्षत्रियस्वामिकेतादृशगावधेपण्मासंतर्चमणाघृतगोप्रासदागोत्रतीयवाशीगोभिरवसंचरन्विमुच्यते ॥ अत्रपाण्मा  
 सिकव्रतेद्वादशप्राजापत्यानिद्वादशधेनवस्तन्मूल्यंवेतिचत्वारः पक्षाः ॥ दक्षिणायथाशक्तीतिशूलपाणिः ॥ अन्येतद्वृषभहंतावृषभंस्त्रिगोहं  
 तातांद्वयादित्याहुः ॥ वृषभरहितादृशगावइतिगौडाः ॥ अज्ञानकृतेत्वर्धम् ॥ बालादीनांचप्राग्वत् ॥ अज्ञानकृतेवैश्यसंबंधिगोवधेमा  
 संपचगव्यपानम् ॥ गोष्ठेवासोगवामनुगमनं गोमतीमंत्रजपतिगोदानम् ॥ अत्रमासत्रतेचत्वारिप्राजापत्यानिचतस्रोधेनवस्तन्मूल्यंवा ॥ पंच  
 प्राजापत्यानीतिशूलपाणिः ॥ दक्षिणात्वेकाधेनुः ॥ ज्ञानतोद्विगुणमेतत् ॥ अत्रचर्माद्विधारणंनस्ति ॥ ज्ञानकृतेशूद्रसंबंधिगावधेप्राजापत्य  
 चतुष्टयंचतस्रोधेनवस्तन्मूल्यंवा ॥ यस्यतैल्लुणादिव्यापारांतरंकारणांतरनिरपेक्षः कालांतरं गवांप्राणमोक्षः सोपिसाक्षाद्वाघ्नः ॥ ज्ञानकृत्तत्त्वचंगा  
 ज्ञात्वाएतांहमीतिकामनयाहननम् ॥ एतद्द्रहितमज्ञानकृत्तत्त्वम् ॥ तद्द्राहित्यंचकामनभावेनतत्प्रापकप्रमात्मकज्ञानभावेनवा ॥ एवंसर्वत्रबो  
 ध्यम् ॥ प्रायश्चित्तानंतरंपार्वणविधिनाश्राद्धंकार्यतच्चर्जीवत्पितृकेणापि ॥ किंतुपितुःपित्रादिभ्यएव ॥ गोचर्मधारणादिकंप्रायश्चित्तंचगोपत  
 येगोमूल्यंप्रतिरूपगवांतरंदत्त्वाकार्यम् ॥ पत्रदानेत्विदंलेख्यम् ॥ पूर्वदिनेसशिशंखपनंकृत्वापरदिनेघृतंप्राश्योपोष्यतत्परदिनेस्नानादिकंविधा

यत्र तं तत्प्रतिनिधिवासं कल्प्यानुष्ठापयिष्यायथोक्तां दक्षिणां दत्त्वा अच्छिद्रावधारणं कुर्यात् ॥ ततः पार्ष्णविधिना श्राद्धं भोज्यदानं च कार्यम् ॥ य  
त्स्वामिकगोवधेयत्रायश्चित्तमुक्तं तत्स्वामिकगभिणीकपिलाबहुक्षीरादिकगुणकहोमधेन्वादिवधे तद्विगुणम् ॥ गर्भिण्यां च सचेतनगर्भयुताया  
मेवेदम् ॥ उत्पन्नमात्रदाब्ध्युताचेतनांगप्रत्यंगपूर्णगर्भयुतायास्तु क्रमेण सपादं सपादद्वयं सपादत्रयं पूर्णद्विगुणं च गोघ्नव्रतम् ॥ लघुडादिघातेपि  
सोर्जावनेगर्भमात्रपाते पूर्वोक्तोत्पन्नादिक्रमेणैकपादं पादत्रयं पादं पूर्णव्रतं च ॥ अतिवृद्धातिक्लृशातिबालातिरोगिणां वधे ज्ञानाऽज्ञानकृते पूर्वोक्ता  
र्धम् ॥ अतिवृद्धत्वं तृणादिच्छेदनासामर्थ्यम् ॥ अतिकृशत्वं दोहवहनायोग्यत्वम् ॥ अतिबालत्वं द्विर्वर्षीयत्वम् ॥ एकवर्षं त्रिवर्षयोर्वधे तु पूर्वो  
क्तक्रमेण पादं पादत्रयं च ॥ एकप्रयत्ननिष्पन्नानेकगोवधे तु प्रायश्चित्तैर्द्विगुणम् ॥ एवं गृहदाहादिस्थलेपि ॥ क्रमकृते त्वनेकगोवधे प्रयत्नभेदेन पाप  
भेदात्प्रतिगोवधं यथोक्तप्रायश्चित्तावृत्तिः ॥ बहुभिरेकस्याहनने यत्रयावद्विहितं तस्यैव पादं पादं प्रति पुरुषं कार्यम् ॥ केचित्तु अज्ञानतः पादं पादम् ॥  
ज्ञानतस्त्वर्थमर्थमाहुः ॥ बहुभिरेकव्यापारेण द्वयोर्बहूनां चहनने प्रतिपुरुषं पादद्वयं पादत्रयं च कार्यम् ॥ भिताक्षरा तु बहुभिरेकाद्विबहुवधे कामकृतेषु  
र्णमेव पूर्वोक्तं प्राद्विपादादिकमकामकृतवधपरमित्याह ॥ प्रयत्नभेदे तु प्रतिवधं प्रति पुरुषं प्रायश्चित्तावृत्तिः ॥ द्वाभ्यामेकस्याद्वयोर्वा एकप्रयत्नेन व  
धे प्रत्येकपूर्वमेव ॥ बहूनां वधेषु कुरीत्याप्रत्येकद्विगुणम् ॥ अत्यंतव्याधिपीडितमरणवस्थापन्नोन्मत्तां वधेषु न्यूनगोवधे पादमेव ॥ अधमशूद्रकैवत्ता  
दिकस्वामिकैकहायनीद्विहायनी त्रिहायनी वधे क्रमेण प्राजापत्याद्धिसाद्धप्राजापत्याद्विगुण्ये द्विगुणा अर्धार्धापादे पादरूपेत्येवं व्यवस्था बोध्या  
नुद्ध्यै दक्षिणां श्रुत्वा दत्तद्वयम् ॥ अत्रया दक्षिणोत्तरसाप्रायश्चित्तैर्द्विगुण्ये द्विगुणा अर्धार्धापादे पादरूपेत्येवं व्यवस्था बोध्या ॥ अग्निहोत्रिणां

वादपालनान्मृतेष्वपिउत्कृष्टुर्नदोषः ॥ अपालनमृत्युश्च शीतानिलोद्भूतश्च शून्यागाराद्यपेक्षाजलादिमज्जनकूपादिपतनसर्पविद्युद्धननश्चप्रपात  
 व्याघ्रादिभक्षणकृनः ॥ एतच्चपालनासमर्पणे । तत्समर्पणे तुपालकस्यैवदोषः ॥ पंतुयावत्कालंपालकाधीनतातावेदेव ॥ अशक्तपालकसम  
 र्पणेतुस्वामिनएवदोषः ॥ एवमिष्टुतैलयंत्रार्थनियुज्यसन्निधावीक्षणैद्वाद्ब्रह्महृद्वाद्भृङ्गाभ्यांगोमरणेघंटाभरणादिदोषेणगवांपित्तौचाधप्रा  
 जापत्यम् ॥ यदिगोःशक्तिमनपेक्ष्यदत्तभारादिदोषेणमरणंतदाप्राजापत्यम् ॥ शक्तपालकस्यसन्निधिसत्त्वेकांतारुग्णहृद्वाहावटेषुलतापाशा  
 द्यावृतस्यगोयदिमरणंतदाप्राजापत्यपादुष्वेत्याहुः ॥ तथात्रिहायनपर्यतवत्सस्यारक्षणपिपादुएव ॥ गोमांसभक्षकायगोविक्रयेचांद्रायणम् ॥  
 यदितस्मैपालकेनधेनवोविक्रीयंततदातत्स्वामिकगोवधप्रायश्चित्तंप्राजापत्यादिकम् ॥ पालकबहुत्वेतुपालकानामविभक्तानसैवपा  
 मेकम् ॥ विभक्तानंतुपादंपादम् ॥ बहूनांगवामपालननिमित्तवधेपालकस्यद्विगुणम् ॥ तत्रापिबहुकृतचेत्प्रत्येकद्विगुणम् ॥ पालकस्यद्र  
 व्याभावेस्वामिनाद्रव्यदत्त्वाकारणीयम् ॥ म्लच्छपालकत्वेतुस्वामिनाकर्तव्यम् ॥ अथौपधाद्युपचारः ॥ ॥ दाहच्छेदशिराभेदप्रयो  
 गैरुपकुर्वतः ॥ द्विजानांगोहितार्थंचप्रायश्चित्तंमृतोनिहि ॥ इदंचाज्ञानिनादरेणयथावदुपचारैरेव ॥ शास्त्रस्यानादरेणयथावदुपचा  
 रेच ॥ प्राजापत्यव्रतमतेधेनुर्दक्षिणा ॥ भिषगपिविरुद्धौषधदानेनाकामतोप्येकगोवधेद्विगुणंगोवधप्रायश्चित्तंचरोदितिमिताक्षरादौ ॥ इदम  
 अतिदाहूप्येतदेवतिकंचित् ॥ एवंयंत्रणेगोचिकित्सार्थेगूढगर्भविमोचनेऔषधस्त्रेहाहारदानैश्चगवादिमृतौनप्रायश्चित्तम् ॥ इदम  
 पिस्वेच्छयागृह्यमाणेएव ॥ हठादधिकंदीयमानमाहारस्त्रेहादिकंमृतिहेतुश्चेत्पादुकृच्छ्रः ॥ एवंगराग्रामदाहेषुअबद्धानामृतौपालकस्यस्वामि

नश्चनदोषः ॥ बंधनेतुपादकृच्छ्रः ॥ एवंव्याधियुक्तानांदंडाभिघातादिनामूच्छ्रयाभिपतनेऽनंतं गमनश्रान्तोयपानैस्तदानीतनताडनस्य  
 मरणहेतुत्वाभावनिश्चयेपूर्वव्याधिनिष्ठानानंप्रायश्चित्तम् ॥ यदिपूर्वव्याधियुतापिप्रहारजनितपीडयैवश्रासादिकंनकृतवैवश्रियत्तदार्धपादंवा  
 प्रायश्चित्तंभवत्येव ॥ शालादौगवामशकादिनिवृत्त्यर्थमूमायाभिप्रज्वाल्यपालकादेस्तत्रश्रितौद्वैवात्तदग्निनाबंधनरहितस्यगवादेर्मरणे  
 दोषाभावः ॥ तत्रानवस्थितौबंधनेवापादकृच्छ्रः ॥ त्रिशूलादिस्थिरतरचिह्नकरणेनगोण्यादिवाहनादिभिश्चर्मनिर्मोचनेदोषाभावः ॥ मत्तगो  
 यद्विनिवारयंतंपालकमतिक्रम्यगतं कूपदोषपतनादिनाम्रियतंतदानदोषः ॥ शंकारहितेवनदोसतिसन्निधौपालकेऽकस्मादागतव्याघ्रादिना  
 मरणेपितदानदोषः ॥ पालकस्यतत्रासत्त्वेतुदोषएव ॥ शरादिभिर्ग्रामघातराष्ट्रघातवेद्मभंगगतिवृष्टिव्याध्युपद्रववृक्षा  
 दिपतनादिभिरुपद्रुतानामबद्धानांपालकसत्त्वेमरणेदोषेन ॥ पालकासत्त्वेबंधनेचदोषादुक्तपापः प्रायश्चित्तम् ॥ गोहरणेतु ॥ अश्वगाम्भू  
 मिकन्याश्चहत्वाचाद्रायणंचरेत् ॥ क्षुद्रान्पशून्समाहृत्यप्राजापत्यंसमाचरेत् ॥ इतिजाबाल्युक्तंप्रायश्चित्तम् ॥ गोवधोक्तंसर्ववृषवधेपि ॥  
 स्त्रीत्वस्याविवक्षितत्वात् ॥ दानंतुस्त्रीगवीनामेव ॥ विधेयगतत्वेनस्त्रीत्वस्यविवक्षितत्वादितिमयूखे ॥ अत्रवपनेविशेषः ॥ पुंसंगोवधोक्त  
 प्रायश्चित्तपादेकंठादयःस्थितांगलोभ्रावपनम् ॥ अर्धप्रायचित्तेऽमश्रुणामंगरोमणांचशिरःकेशवर्जम् ॥ त्रिपादेगरोमश्मशिरःकेशानांशि  
 खावर्जम् ॥ पूर्णप्रायचित्तेसशिखंवपनम् ॥ स्त्रीणांतुसधवानांवपनंनक्वापिप्रायश्चित्ते ॥ किंतुसर्वान्केशान्समुद्धृत्यद्रुच्युलच्छेदनमात्रकार्यमिति  
 स्मृत्यर्थसरे ॥ इतिगोवधप्रायश्चित्तनिर्णयः ॥ अथव्रात्यप्रायश्चित्तनिर्णयः ॥ ॥ व्रात्यश्चपंचदशैकविंशतित्रयोविंशतिवर्षेरूपेषोडशद्वा

विंशतिचतुर्विंशतिवर्षरूपेवाब्राह्मणक्षत्रियवैश्योपनयनकालेऽपनयनाभावात् ॥ तत्रयस्योपनयनेन्नाद्यभावेनतत्कालातिक्रमस्तस्यसाधार  
 गोक्तचांद्रायणादिचतुष्टयान्यतमंशक्वत्यनुसारेणकृत्वोपनयनकार्यम् ॥ अनापदियस्यतदतिक्रमस्तस्यमानवत्रैमासिकम् ॥ तदसमर्थस्यसशि  
 खपनपूर्वकमेवविंशतिरात्रप्रसृतिमात्रंयावकपानंपंचविप्रभोजनंच ॥ यस्यपोडशादिवर्षादूर्ध्वमप्यनापदिबुद्ध्यातदतिक्रमस्तेनमासद्वयंया  
 वकपानंमासंपयोमासार्धमासिमिक्षाष्टघृतंपद्भ्रात्रमयाचितंत्रिरात्रमभक्षताअहोरात्रमुपवासइत्युद्दालकव्रतंकार्यम् ॥ यस्यपितृपितामहावनुप  
 नीतौतस्यसंवत्सरभैक्ष्याशनगुरुशुश्रूषादिरूपब्रह्मचर्यव्रतम् ॥ ततउपनयनम् ॥ ततोयावतांपुरुपाणामुपनयनंतावत्संख्याकवर्षपर्यंतंश्राय  
 श्रितार्थयदुंतिवच्चदूरकइत्यादिसप्तपावमानीभिर्यैनदेवाः पवित्रेणेतियज्ञपवित्रारुयेन कयानश्चित्रआमुवइतिसामपवित्रारुयेनहंसःशुचिपदि  
 त्यनेनेत्यैतैर्मंत्रैः स्नानंततोऽध्याप्यता ॥ यस्यतुप्रपितामहादीनामुपनयनंनानुस्मर्यते ॥ तस्यद्वादशवर्षिकंपूर्वात्तंब्रह्मचर्यम् ॥ ततउपनयनम् ॥ तज्जन्यतुस्वकालातिक्रमप्राय  
 ततःपुरुषसंख्याकाब्दपर्यंतमुक्तमंत्रैःस्नानम् ॥ तदनंतरमप्यस्यगार्हस्थ्यमात्रोपदेशेनाध्यापनंनपिव्यवहारः ॥ अथ स्तयप्रायश्चित्तम् ॥  
 श्रितमात्रंकृत्वायथाकालमष्टमादिवर्षसंस्कारः अस्याध्ययनाधिकंभवति ॥ इतित्रात्यप्रायश्चित्तम् ॥ तत्रविप्रस्यविप्रस्वामिकंदश  
 स्तेयंचौर्यम् ॥ तच्चविप्रस्वामिनस्तस्यसमव्यतिरिक्तमेवोपपातकम् ॥ स्वर्णादिचौर्यस्यमहापापत्वात् ॥ तत्रविप्रस्यविप्रस्वामिकंदश  
 कुंभपरिमितंधान्यंवातत्परिमितंतुल्यद्यन्नंवाततुल्यमूल्यंवाताप्रजतादिकंवाअमत्यापहंतुंक्षैमासिकंगोवधव्रतम् ॥ गोचर्मगोसवादित  
 द्विशेपरहितंकार्यम् ॥ मत्यभावेवाकृच्छ्रदम् ॥ क्षत्रियादेर्हंतुः पादपादह्रासः क्षत्रियस्वस्यतीव्रताकामतोपहारेपाणमासिकम् ॥ वैश्यस्व

त्रैमासिकम् ॥ शूद्रस्वेचांद्रम् ॥ कुंभपरिमाणंतु ॥ अष्टसृष्टिभवेत्कचिक्चिदष्टौचपुष्कलम् ॥ पुष्कलानिचचत्वारिआढकः परिकीर्तितः ॥  
 आढकानिचचत्वारिद्रोणइत्यभिधीयते ॥ दशद्रोणाभवेत्वारिकुंभोपिद्रोणविंशतिरिति ॥ स्मृत्यर्थसारेकुंभः पंचसहस्रपलपरिमाणइति ॥  
 साद्धंशतद्रयपणमूल्यक्षत्रियस्वामिकगृहक्षेत्रभूमिवापिकूपतडागादिपानियरसानां तत्स्वामिकस्यनिक्षेपस्य तावन्मूल्यरजतवत्खरत्वाद्दश्वनारी  
 नराश्वानांचापहरेचांद्रम् ॥ वैश्यशूद्रस्वेतादृशेपूर्वोक्तक्रमेणचांद्रार्धतत्पादौ ॥ विप्रस्वेतादृशेस्वर्णस्तेयसमम् ॥ तेनषडब्दम् ॥ स्वर्णस्तेयसम  
 वदितिस्मृत्यर्थसारे ॥ अत्रषडब्दन्यूनंकल्प्यम् ॥ त्रयुसीसलोहादिद्रव्याणामल्पप्रयोजनानांसाद्धंशतद्रयपणपंचदशांशमितानांहृतः सांत  
 पनम् ॥ एकवारभोजनपर्याप्तानांभक्ष्यभोज्यपानादीनामपहारेतत्सममूल्यकानांयानशय्यासनोपानत्पुष्पफलमूलपर्णमृद्गंडमधुमांसौषध  
 सुगंधद्रव्याणामपहारेपंचगव्येनाहोरात्रम् ॥ द्विवारभोजनपर्याप्ततदपहारेत्रिरात्रंतत् ॥ त्रिरात्रभोजनपर्याप्ताहारमूल्येप्येतदेव ॥ तृण  
 काष्ठद्रुमशुष्कान्नगुडतैलचर्मणांत्रिभोजनमूल्यानांहरणप्येतदितिस्मृत्यर्थसारे ॥ द्वादशाहारपर्याप्तत्राह्नणस्वामिकमणिमुक्ताप्रवालताम्ररज  
 तशंसशुक्तिलोहकांस्योपलापहारे द्वादशाहंकणान्नता ॥ त्रिभोजनपर्याप्ताहारमूल्यकापांसकीटजजीर्णाद्विशैफैकशफपशुरज्जुपक्षिणामपहारे  
 एकउपवाससह्यहंपयःपानंवा ॥ गजाश्वभूमिकन्याहरणेषुपवासाः ॥ अभ्यासेचांद्रायणम् ॥ षण्मासंगोमूत्रत्रयावकाहारोवा ॥ एवंपुस्तकादि  
 चौर्येष्वपिहियमाणाल्पबहुत्वान्यांप्रायश्चित्तादिकल्प्यम् ॥ देवद्रव्यापहारेऽब्दम् ॥ यस्यवर्णस्यवृत्तियोहरेत्सतद्वर्णवधप्रायश्चित्तपादोनकु  
 र्यात् ॥ अत्रसर्वत्रसकृद्भ्यासद्रव्याल्पत्वमहत्त्वेदशकालस्वाम्यपहर्तृगुणैवगुण्याद्योपेक्ष्यप्रायश्चित्तगुरुलघुताद्विधा ॥ इदंचप्रायश्चित्तमपहृत



द्रव्यस्वामिनेतद्द्रव्यं दत्तवैवकार्यं सतिस्वामिनि ॥ वैदिकाग्निभ्यः काष्ठगवेतृणंहर्तुः पांथद्विजस्येशुद्धयं मूलकद्रयं चणकप्रहीगोधूमयवसुद्धमापा  
 णामुष्टिक्षेत्राद्धरतः स्वाम्यनिषिद्धस्यस्तेयदोषोनेतिमयूखे ॥ इतिस्तेयप्रायश्चित्तानि ॥ अथऋणानपाकरणेप्रायश्चित्तम् ॥ यज्ञाध्य  
 यनप्रजारूपणादेवर्षिपितृऋणानामनपाकरणमात्मपितृपितामहादिभिरुत्तमर्णाद्गृहीतानां धनानामदानंचतत् ॥ तत्रयज्ञब्रह्मचर्याद्यकरण  
 रूपेद्वेवऋष्यादिऋणेषुपातकसामान्योक्त्याद्वादिष्वेकंशक्त्याकार्यम् ॥ सर्वथातदसंभवेवर्षिपितृवैथानरष्टिः कार्या ॥ साचसत्याधानादिनातद्  
 धिकारे तदकरणेप्रतिवर्षकार्यम् ॥ उत्तमर्णऋणादानेतुकालविलंबादिप्रयुक्तमेतच्चाद्वाद्यन्यतमम् ॥ प्रायश्चित्तमुत्तमर्णायतद्धनं दत्त्वाकार्यं स  
 तिघने ॥ अथानाहिताग्निताप्रायश्चित्तम् ॥ साचसत्यधिकारेऽग्न्याधानाभावः ॥ तत्रवर्षोत्पूर्तोऽप्रतिमासंत्रिरात्रम् ॥ ततः प्रत्यब्दंचाद्वादि  
 ष्वेकंशक्त्याकार्यम् । अनापदिदुत्रैमासिकम् ॥ पितृयेनग्नावाधातुरयदरियद्बुधश्चसुतस्यत्रात्यपशुः कार्यः ॥ औपासनाग्न्यसंधानेआवर्षप्रतिमा  
 समुपवासः ॥ अब्देचाद्वादिष्वेकम् ॥ यद्वाप्रथमवर्षेकृच्छ्रः ॥ द्वितीयेऽतिकृच्छ्रः ॥ तृतीयेकृच्छ्रातिकृच्छ्रौ ॥ ततश्चांद्रम् ॥ मयू  
 खेइदंज्येष्टस्यैव तच्चदायकालदायाद्यकालगृहपतिमरणरूपकालत्रयातिक्रमे ॥ कनिष्ठस्यतु सतिज्येष्ठेऽपौपासनाग्निरहितेअनधिकारादेवन  
 प्रायश्चित्तम् ॥ एवंपितरितादृशेशुतस्यापि ॥ अथापण्यविक्रयेप्रायश्चित्तम् ॥ अपण्यस्यलवणादेर्विक्रयोहिंसः ॥ तत्रसुरा  
 विक्रयेसौम्यकृच्छ्रचतुष्टयम् ॥ गुडतिलपुष्पफलमूलपक्वान्नविक्रयेसौम्यकृच्छ्रः ॥ मत्याप्राजापत्यम् ॥ लाक्षालवणमधुमांससैलक्षारद  
 धितक्रघृतगंधचर्मरक्तवस्त्रतिलाद्यन्यतमविक्रयेचांद्रम् ॥ मत्याभ्यासेतत्रयम् ॥ अमत्यासकृदुपवासः ॥ पयःपायसापूपक्षुरसगुडव

डादीनांस्नेहपक्वानांचविक्रयेपराकः ॥ पूगमंजिष्ठाखजूरद्राक्षाणांप्राजापत्यम् ॥ पनसस्यत्रिदिनम् ॥ कदलीनीरनालिकेरजंबीबीजपूरक  
 नारंगाणांपादकृच्छ्रः ॥ कर्पूरादेरर्धकृच्छ्रः ॥ कर्पूरिकेससिंभाभूधेन्वनडुहाइमशस्त्राणांचविक्रयेचांद्रम् ॥ अभक्ष्य  
 मांसतदस्थिशृंगनखशुक्तिहिंशुगुलसर्वसहरितालमनःशिलाजनलवणक्षारमणिमुक्ताप्रवालवैणववेणुमृन्मयानांततकृच्छ्रः ॥ अमत्यास  
 कृदुपवासः ॥ वृषशस्त्रगानीलीकौशेयविक्रयेप्राजापत्यम् ॥ कृष्णपीतादिवस्त्रकृष्णाजिनकृष्णवस्तुविक्रयेत्र्यहम् ॥ गजविक्रयेचांद्रम् ॥ खरा  
 श्वाश्वतरखरवृभभाणांविक्रयेपराकः ॥ नारीविक्रयेचांद्रम् ॥ पुरुषविक्रयेतद्वह्यं द्विगुणम् ॥ एकाहाद्देदविक्रयेचांद्रम् ॥  
 अंगानांविक्रयेपराकः ॥ स्मृतीनांकृच्छ्रम् ॥ इतिहासपुराणानांसांतपनम् ॥ रहस्यपञ्चरात्राणांकृच्छ्रः ॥ इतरविद्यामात्रस्य पादकृच्छ्रः ॥  
 सोमविक्रयेउक्तप्राण्यतिरिक्तप्राणिविक्रयेचतसकृच्छ्रः पुनरुपनयनंच ॥ तुषकपालभस्मरोमपिण्याकानांप्राजापत्यम् ॥ मधूच्छिष्टपुत्रपु  
 सीसकृष्णलोहोडुंबरखड्गपात्रगोधूमविक्रयेमहासांतपनम् ॥ आरामतडागोदपानपुष्करिणीसुकृतविक्रयेत्रिपवणस्नायीअधःशायीचतुर्थका  
 लाहारोगायत्रीदशसहस्रंजपसंवत्सरेणशुद्धयेत् ॥ हीनमानहीनोन्मानाभ्यांविक्रयेऽन्यमिश्रितान्यवस्तुविक्रयेचैवम् ॥ तत्रमानंप्रस्थादि ॥  
 उन्मानंतुलादि ॥ विपमतुलादिधारणेअर्धकृच्छ्रः ॥ निगडादिविक्रयेप्राजापत्यम् ॥ प्रतिश्रयोद्यानसभाप्रपादिविक्रयेततकृच्छ्रः ॥  
 अत्रसर्वत्रदंडशस्त्रपर्यालोचनेनप्रायश्चित्तन्यूननाधिक्यंयोज्यम् ॥ तिलतैलदुधिक्षौद्रलवणद्राक्षामद्यमांसपक्वानस्त्रीपुरुषहस्त्यश्वगोवृपभग  
 धरसक्षौमकृष्णाजिनसोमनीलीविक्रयात्सद्यःपतति विप्रः ॥ प्रायश्चित्तंत्वकामकृते ॥ एतत्सर्वमापदिवैश्यवृत्त्याजीवतोविप्रस्यैव ॥

अनापदिपुवैश्यभिन्नानांसवेषामेव ॥ शूलपाणिस्तु ॥ आपदिशूद्रस्यैवदोषाभावः ॥ क्षत्रियस्यापिभवत्येवप्रायश्चित्तमित्याह ॥  
 शूद्रस्यापद्यमिदुचर्मलक्षसुरामांसानां विक्रयदोषेषु ॥ तिलगोष्ठसादीनांतुक्रतानां विक्रयएवदोषः ॥ इत्यप्यविक्रयेप्रायश्चित्तम् ॥ कृत्स्नपादितानां विक्रयेतुने  
 तिनदूतामुद्रहेतु ॥ अकृतविवाहोऽग्रजोऽनुजेनप्रागात्मनोविवाहकुर्वतात्क्रान्तः सपरिवितिः सचप्राजापत्यम् ॥ चत्वारिकनीयसा ॥ यद्वा तामेवब्रह्मचर्याहृतभक्ष्यवत् गुरुपरिभ्रव  
 रिपतोच्यते ॥ तस्यैवाहिसामार्था नानुजस्य ॥ अशास्त्रीयत्वात्क्रियाहस्य ॥ अनुजश्च्युत्क्रमेणविवाहजन्यदोषवान्परिविदानः प  
 परिह्वारार्थनिवृत्तेनानुज्ञातापुनस्तामुद्रहेतु ॥ इदमेवयुक्तम् ॥ मत्याचेत् त्रैमासिकम् ॥ कन्यापित्राद्यपरिज्ञानेतात्पित्रादिभिरदूताबलात्का  
 इदं कन्यापित्रादिदूताद्वाहेदुशांतरेस्थितेज्येष्ठकृतविवाहोऽसावितिआंतिमतः परिवित्तुः ॥ परिवेत्तरब्दविषयेपरिवित्तस्यज्येष्ठस्यद्वौकृत्त्वैवकुर्वात् ॥  
 रादिनाकामताज्ञात्वाचाद्दुरब्दप्राजापत्यादिप्रायश्चित्तपूर्वकपूर्वोक्तम् ॥ परिकर्तातद्याजकरत्तस्यचांद्रायणम् ॥ इदंनिर्गुण्येष्टे ॥ भिन्नोदरेचदूतेचपितृव्यतनेयतथा ॥ दूराग्निहेतुसंयो  
 कर्त्ताः सर्वपतिताः संवत्सरप्राजापत्यैः शुद्धयेयुः ॥ भिन्नोदरेचदूतेचपितृव्यतनेयतथा ॥ दूराग्निहेतुसंयो  
 गेनदोषः परिवेदनइतिगौतमस्मरणात् ॥ भिन्नोदरेचदूतेचपितृव्यतनेयतथा ॥ दूराग्निहेतुसंयो

वेचूत्वंनापिज्येष्टस्यपरिवित्तिवमित्यर्थः ॥ पितृव्यतनयेइतिदेवरेणोत्पादितस्यभ्रातुःक्षेत्रजपुत्रस्यविवाहादौदेवरपुत्रादेः परिवेचूत्वादिकं  
 नेत्यर्थः ॥ एवंज्येष्ठायामनूढाययाकानिष्ठाविवाहितासाग्नेदिष्टुषुःज्येष्ठानुदिधिषुः ॥ तत्राग्नेदिष्टुषुपतिःकृच्छ्रकृत्वापुनस्तामेवोद्भेत् ॥  
 दिधिषुपतिस्तुकृच्छ्रातिकृच्छ्रकृत्वाकनीयस्याःपत्यैतानिवेद्यतस्मैनत्वातेनानुज्ञातस्तापुनरुद्वाहयेत् ॥ एवकन्ययोयोज्यम् ॥ ज्ञानकाम  
 कारबलात्कारादिविषयेपूर्वोक्तसंवत्सरादिकंव्यवस्थयायोज्यम् ॥ अथानाहिताग्नितायां प्रायश्चित्तम् ॥ अनाहिताग्नेज्येष्ठेतुकनीयानादधीतचे  
 त् ॥ पर्याधाताकनिष्ठःस्याज्येष्ठःपर्याहितःस्मृतः ॥ तयोःसंवत्सरव्रतम् ॥ इदंज्ञात्वाकामतःकरणे ॥ अन्यथाप्राग्बधोज्यम् ॥ क्लीबनृषलीपतिविर  
 त्संन्यस्तातिविरोगिजडभूकगरदबधिरकुब्जवामनपंगुवृद्धतस्करविवाहानिच्छुशूद्रतुल्यमृतभार्याणांपरिवेदनेदोषेन ॥ एवंधनेकृष्यादौवे  
 इयायांवासक्त्यादारान्निहोत्रानिच्छुपरिवेदनेपि ॥ धनयर्मेविद्यार्जनार्थदेशांतरस्थेज्येष्ठेद्वादशवर्षप्रतीक्षा ॥ कार्यांतरार्थदेशांतरस्थेदशव  
 र्षम् ॥ इतिपरिवेदनप्रायश्चित्तम् ॥ अथभृतकाध्ययनादौप्रायश्चित्तम् ॥ ॥ पणपूर्वकाच्यापकाद्ध्ययनग्रहणभृतकाध्ययनम् ॥ पणपूर्वकम  
 ध्यापनंचभृतकाध्यापनम् ॥ तत्कर्तारौपयसान्नाह्नीसुवर्चलंत्रिन्पक्षान्नियतंपिबेताम् ॥ अनापदिशक्त्याद्यपेक्षयाचांद्रादिष्वेकम् ॥ अनुप्रयो  
 गग्रदानेयवम् ॥ उत्कर्षहेतोरधीयानस्यकिंपठसिनाशितंत्वयेत्येवंपथ्यनुयोगोनुप्रयोगदानम् ॥ अनुप्रयोगग्रदानाभ्यासेपातित्यमाहुः ॥  
 इतिभृतकाध्ययनादिप्रायश्चित्तम् ॥ ॥ अथपारदार्यप्रायश्चित्तम् ॥ ॥ पारदार्यचगुरुत्पंतदातिदेशिकतत्समव्यतिरिक्तपरस्त्रीगम  
 नरूपम् ॥ ॥ पुरुषांतराव्यभिचरितांजातिमात्रप्राप्तौविप्रोत्वापूर्वोक्तवार्षिकंब्रह्मचर्यव्रतम् ॥ धर्मोधिकर्मशीलत्वादिगुणशालिनता

दृशीगंतुर्विप्रस्यद्विवाषिकंप्राथञ्चितम् ॥ श्रोतियपत्न्यांतादृश्यांत्रिवाषिकंतत् ॥ ताभिर्यद्विद्रव्यंदत्तंभवेत्तहितत्संत्यज्यप्राथञ्चितम् ॥ द्वित्रि  
 चतुर्वारगमनेक्रमेणद्वित्रिचतुर्गुणम् ॥ अग्रेचपातित्यम् ॥ एवंद्वितीयतृतीयादिगमनेपि ॥ शूलपाणिमिताक्षरादयस्तु ॥ एकस्यामेवद्वित्रिवार  
 गमनेपूर्वाक्तमेवपादद्वान्येतिप्राचुः । क्षत्रियादीनांस्वस्ववर्णासुगमनेपादद्वानिः ॥ विप्रस्यक्षत्रियादिस्त्रीषुद्विवाषिकत्रिवाषिकपाण्मासिकानिगुण  
 वतीषु ॥ शूद्रस्यपरकीयायांगुणवत्यांशूद्र्यांगंतुःपाण्मासिकम् ॥ अकामतःसर्वत्रैतदर्थम् ॥ स्वभर्तृव्यतिरिक्तसवर्णैकपुरुषगामिन्यांगंतुः  
 पूर्वोक्तमेवपादद्वान्याकार्यम् ॥ पुरुषद्वयगामिन्यांद्विपादद्वानिः ॥ पुरुषत्रयगामिन्यांत्रिपादद्वानिः ॥ पुरुषचतुष्टयगामिन्यांस्वैरिणीसंज्ञका  
 यांविप्रायांगंतुरुह्यहोपवासपूर्वकंधृतपात्रदानम् ॥ तादृश्यांक्षत्रियायामुपवासत्रयपूर्वकमाढकयवदानम् ॥ वैश्यायांगंताचतुर्थकालाहारोविप्रा  
 भोजयेत् ॥ शूद्रायांगंतुःसचैलस्नानपूर्वकमुदकुंभदानम् ॥ पञ्चमादिगामिन्यांबंधकीसंज्ञायामष्टमुष्टियवदानम् ॥ तादृश्यांशूद्रायांविप्रस्यो  
 दकुंभदानम् ॥ क्षत्रियायांधेनुदानम् ॥ वैश्यायांवल्लदानम् ॥ अभ्यासेप्राथञ्चित्तद्वृत्तिः ॥ गोडास्तुविप्रादेःक्षत्रियादिगमनस्यैवाथार्थादिहानिमा  
 हुः ॥ अमृतौजातिमात्रविप्रांविप्रोगत्वामानवंत्रैमासिकंकुर्यात् ॥ इदृशक्षत्रियादिस्त्रीषुक्रमेणद्वैमासिकचांद्रायणमासिकानि ॥ क्षत्रियादीनांस्वस्व  
 वर्णस्वनृतगमनेद्वैमासिकान्येव ॥ आसुगभौत्पत्तौतत्तद्विषयेसर्वोक्तमेवद्विगुणकार्यम् । शूद्रायांगभौत्पत्तौतृतीणिवर्षाणिचतुर्थकालेनक्तं  
 भुंजीत ॥ विप्रस्यानिच्छंतीषुविप्रादिस्त्रीषुगंतुस्तुक्रमेणगोघ्नत्रैमासिकंचांद्रमासिकानि ॥ गोभिन्नासुतिर्यग्योनिषुमहिषीगर्दभादिषुगमनेसचै  
 लस्नानंभोग्यतृणभारदानंच ॥ एकउपवासोवा ॥ कामतोभ्यासेकृच्छ्रपादम् ॥ अत्यंताभ्यासेप्राजापत्यम् ॥ शुनीगमनाभ्यासेअतिकृच्छ्रः ॥

गविसकृद्गमनेऽपवासत्रयपूर्वकंगोदानम् ॥ कामतस्तुत्रैमासिकंगोदानम् ॥ कामतोभ्यासेप्राजापत्यत्रैमासिकं च ॥ कामतोऽत्यन्ताभ्यासेसं  
 वत्सरव्रतम् ॥ आजन्मात्यन्ताभ्यासेगुरुतल्पसमम् ॥ रजकचर्मकारुखुडकैवर्तमेदभिष्ठाः सप्ततिवसाथिनस्तेषांस्त्रीषुव्याधशैलूषनद्वेषणुजीविका  
 पालकम्लेच्छादिस्त्रीषुचविप्रस्यचकामतः सकृद्गमनेचांद्रद्वयम् ॥ अमत्यापराकश्चांद्रवा ॥ रेतःसेकात्प्राङ्निवृतौकायम् ॥ एतद्भ्यासेतुकाया  
 वृत्तिः ॥ आस्वेवकामतोभ्यासेकृच्छ्रब्दम् ॥ अज्ञानतथाभ्यासेचांद्रद्वयम् ॥ गर्भोत्पत्तौत्रैवार्षिकम् ॥ अज्ञानतअसुचतुर्विंशतिवारगमनात्पा  
 तित्यम् ॥ ज्ञानतस्तदुर्धादितिगौडाः ॥ संवत्सरादर्वाज्ञानतोद्वादशगमनाद्ज्ञानतश्चतुर्विंशतिवारगमनाभ्यासेचद्रमासौभैश्यमुद्गमासौ  
 गोमूत्रयावकमुद्गमासौ पंचगव्याशी एवंषण्मासाच्छुद्ध्यति ॥ अंत्यजवच्छौडिकादिस्त्रीषुयोज्यम् ॥ अमत्यासकृद्भक्ष्यमाणचांडालादि  
 स्त्रीषुगमनेषडब्दम् ॥ गर्भोत्पत्तौद्वादशवार्षिकम् ॥ ज्ञानतोभ्यासेवाग्निप्रवेशादिनामरणमेव ॥ क्षत्रियादीनां पादहानिः ॥ ज्ञानतु सर्वेषां मरणमे  
 व ॥ अनुपनेतृभ्रातृजायायामत्यासकृद्गमनेचांद्रम् ॥ मत्याक्रियासिद्धेःप्राङ्निवृतौचांद्रम् ॥ मत्याक्रियासिद्धिपर्यंतसकृद्गमनेअमत्याऽभ्यासेच  
 संवत्सरंविप्रकुलेभैश्यम् ॥ मत्याभ्यासेतुगुरुतल्पसमम् ॥ एतद्देवानुपनेतृपितृव्यमातुलजाययोः ॥ विधवासुपर्स्त्रीषुगमनेकृच्छ्राधिकतत्तपूर्वो  
 तंप्रायश्चित्तम् ॥ आसुरजस्वलासुगमनेप्रकीर्णकप्रकरणोत्तरजस्वलाप्रायश्चित्तैः सहतेषांसमुच्चयः ॥ तत्राप्यधिकेनन्यूनस्यप्रसंगात्सिद्धिः ॥  
 साम्येतुतंत्रम् ॥ यत्तुरजस्वलागमनमनुपातकमितितत्तादृश्यांश्रोत्रियपत्न्यांकामतोभ्यासेसंबाध्यम् ॥ अथस्त्रीणांप्रायश्चित्तम् ॥ यत्पुंसःपा  
 र्दार्येषुतच्चैनंचारयेद्भ्रतमिति ॥ स्त्रीणामर्धमितितुस्त्रीपुंससाधारणव्रतापदेशविषयम् ॥ इदंचस्त्रीणांसमानेषुउत्तमेषुवावर्णेषुइच्छापुर्वकव्यभिचा

रएव ॥ अनिच्छन्त्यास्तुमलिनायाअधःशयानायाः पिंडमात्रोपजीविन्यागृहेभोज्युत्तमवरुद्धायाः कृच्छ्रंपराकोवाशक्त्यपेक्षयाअभ्यासिचंद्रम्  
 अकामतोवाह्यण्यवैश्यक्षत्रियगमनेमासंतद्वैचक्रमेणोभूत्रयावकपानम् ॥ ज्ञानतरुतसकृच्छ्रंचांद्रयम् ॥ सकृच्छ्रंचांद्रमेकंचांद्रचक्रमेण ॥  
 अनिच्छन्त्याः स्वपतिभ्रातिमत्यावाशूद्रगमनेरेतःसेकाप्राङ्निवृत्तौसकृच्छ्रंचांद्रम् ॥ शूद्रविप्येतुकामतः ॥ बुद्धिपूर्वकंगभेपर्यंतेश  
 त्रियवैश्यगमनाभ्यासेऽनिच्छयाक्षत्रियवैश्यगभेप्रसवेचकृताचिह्नानिवासनम् ॥ शूद्रसंगमसकृच्छ्रंचांद्रयम् ॥ विप्रक्षत्रवैश्यगमनेषु क्रमणार्थकायकायातिकृच्छ्राणि ॥  
 शूद्रसंगमेसकृच्छ्रंचांद्रम् ॥ तादृक्क्षत्रियायावैश्यगमनेसकृच्छ्रंचांद्रयम् ॥ अज्ञानतः क्षत्रियायाः विप्रक्षत्रवैश्यगमनेषु क्रमणार्थकायकायातिकृच्छ्राणि ॥  
 वैश्यायाविप्रक्षत्रियवैश्येऽनिच्छयाः शूद्रायाः शूद्रगमनेप्रजापत्यम् ॥ अज्ञानतः क्षत्रियायाः विप्रक्षत्रवैश्यगमनेषु क्रमणार्थकायकायातिकृच्छ्राणि ॥  
 तत्प्रसवचविप्रगभेपराकः ॥ क्षत्रगभेचंद्रम् ॥ वैश्यगभेसपराकंचांद्रम् ॥ इदमकामतः ॥ कामतश्चेद्द्विगुणम् ॥ सर्वत्र प्रायुक्तनसमुच्चय  
 इत्युक्तम् ॥ यदाशूद्रगभेसुततदात्यागः पतितत्वात् ॥ केचिद्धिमायाः शूद्रगभेसपराकंचांद्रम् ॥ यदात्वाहितगभाएवव्यभिचरंनितदागभेबाधशक्यादशमासतरुप्रसवेसतिप्रायश्चित्तमाच  
 क्षत्रियवैश्यस्त्रियोर्विप्रादिगभेपादपादन्युनम् ॥ यदात्वाहितगभाएवव्यभिचरंनितदागभेबाधशक्यादशमासतरुप्रसवेसतिप्रायश्चित्तमाच  
 र्युः ॥ गर्भस्यतुनदोषः ॥ तच्चमासंयावकपानम् ॥ यदात्वाहितगभाएवव्यभिचरंनितदागभेबाधशक्यादशमासतरुप्रसवेसतिप्रायश्चित्तमाच  
 विप्रक्षत्रिगुणतत्सकृच्छ्रंचांद्रयम् ॥ चंडालाद्यंतैवसायिगमनेतुचंद्रचतुष्टयम् ॥ कामतोद्धिगुणमित्याहुः ॥ एवं  
 ॥ रेतःसेकात्याह ॥ रेतःसेकात्याह ॥

निवृत्तौ चाद्रमेव गर्भोत्पत्त्यनंतरम् ॥ अंत्यजगमने तु प्रसवोत्तरे मेव प्रायश्चित्तम् ॥ तदनुष्ठानं यावत्पृथगवतिष्ठेत् ॥ ननु गृहे प्रचेत् ॥ तच्च सा  
र्द्धकृच्छ्राद्बहिरण्यं वा सोधे नु वा दक्षिणा ॥ इदमकामतः ॥ मत्यान्त्यजसंगमे तु मरणाच्छुद्धिः ॥ रजकादितोगर्भोत्पत्तौ चत्याग एव ॥ प्राय  
श्चित्ताकरणे तु पुच्छिगोनां कनीयामध्ये इत्यन्ये ॥ अनिच्छंत्या बलादा नु लोम्ये न व्यभिचारे क्लृप्सुम् ॥ द्विर्भोगे पराकः ॥ त्रिरैन्दवम् ॥ रतेः  
सेकात्प्रावृत्ता उपवासत्रयम् ॥ एवं बद्धिग्राहं गृहीत्वा बलादुक्तायाः सांतपनम् ॥ तथांत्यजाद्युपभोगाभ्यासेत्याग एव ॥ मनसा भर्तुर  
भिचारे त्रिरात्रम् ॥ क्षीरोद्भोजनमधःशून्यं चतुर्थे हनिअप्सु मन्नायाद्वा त्रिंशदधिकचतुःशतावृत्तगायत्री मंत्रेणाभिपकः ॥ वाचाभिचारे सा  
संक्षीरोदनमन्यत्प्राग्वत् ॥ रजोदशनं तु तेनैव वाचिकमानसिकमानसिकव्यभिचारशुद्धिः ॥ प्रायश्चित्तं तु रजोदशनात्प्रागव्यवहार्यत्वासिद्धये ॥  
पतिष्व्याः गुरुशिष्यादि गर्भायाः कृताचिह्वायाः गृहान्निर्वासनमेव ॥ इदमपि प्रसवे एव न तु स्यादादौ ॥ अन्यगर्भायास्तु यावत्प्रायश्चित्तं गृहे निरो  
ध एव ॥ शूद्रस्य विप्रस्त्रीगमने वीरणकुशत्रेष्ठितस्याशौदहनं विप्रस्त्रियास्तु वपनं कारयित्वा सर्पिषाभ्यज्य नग्नां खरमारोप्य राजमार्गमायेत् ॥  
ततः पूता भवेत् ॥ वैश्यस्य लोहितदुर्भैवेष्ठितस्याग्नाप्रक्षेपणम् ॥ विप्रायाः प्राग्वत् ॥ क्षत्रियस्य शरपत्रैर्वैष्ठितस्य तत् ॥ विप्रायाः पूर्वं  
वत् ॥ एवं वैश्यस्य राजकन्यायां शूद्रस्य राजन्यवैश्यस्त्रीगमनेऽपि ॥ ज्ञानतद्दृच्छापूर्वकसंगमे इदम् ॥ अकामतः स्वभार्याभ्रांत्या शूद्रस्य वि  
प्रस्त्रीगमने द्वादशवार्षिकम् ॥ वैश्यस्य नवाब्दम् ॥ क्षत्रियस्य षडब्दम् ॥ एवं शूद्रस्य क्षत्रियवैश्यस्त्रीगमने पद्माब्दे वैश्यस्य क्षत्रियस्त्री  
गमने षडब्दम् ॥ एतदपि गर्भानुत्पत्तौ गर्भोत्पत्तौ द्विगुणम् ॥ शूद्रास्याकामतोत्यंतव्यभिचारिविप्रस्त्रीगमने मासंगो मृत्रयावकाहा



रक्ता ॥ वैश्यक्षत्रिययोः कृच्छ्रं सातपनम् ॥ इति पारदार्योपपातकप्रायश्चित्तानि ॥ अथ परिचित्तिवार्युष्यलवणप्रायश्चित्तानि ॥  
 कनीयसिद्धताविवाह्येषुस्यविवाहाराहित्यं पारिविचित्तप्रायश्चित्तं परिचेदुनप्रकरणएवोक्तम् ॥ वार्युष्यनिपिद्धवृद्धच्युपजीव  
 नंतत्रांद्रादिष्वेकत्रैमासिकं वाजातिशक्तिगुणद्वयपेक्षया ज्यम् ॥ लवणक्रिया लवणोत्पादनं तत्राप्येवं बंधम् ॥ इति परिचित्तिवार्युष्यलव  
 णक्रियाप्रायश्चित्तानि ॥ अथ स्त्रीशूद्रवैश्यक्षत्रवधे प्रायश्चित्तानि ॥ तत्र नात्रैश्या अगभिण्या स्त्रिया वधः स्त्रीवधः ॥ कामतो गुणवत्तराह  
 णीवधो वप्रस्यषड्दार्षिकं ब्रह्महत्याव्रतम् ॥ क्षत्रियवैश्यशूद्रजातिस्त्रीवधेतदुर्धतदर्थानि ॥ अमत्याचेत्सर्वत्रतदर्थम् ॥ सापत्नमातृभगिनी  
 स्तुषाभार्या ब्रतिप्रत्यासन्नगुणवत्तरवधेप्येतदेव ॥ निर्गुणतरसापत्नभगिनीपितृष्वसूमातृष्वसूमातृलानीपितृव्यजायाभ्रातृजायाश्च श्रूणां वधे  
 एतदेव पादो नम् ॥ निर्गुणतरायाः सपिंडसगोत्रस्त्रिया वधेऽर्थम् ॥ असोमपाग्निहोत्रिश्रान्त्रियपत्नीत्वादिगुणविशेषे द्विगुणम् ॥ गुणानामाधिक्ये  
 प्रायश्चित्ताधिक्यम् ॥ सकृत्सवर्णव्यभिचारिणीनां ब्राह्मण्यादीनि वधे वृषभेकादृशगोदानदक्षिणासहितसंवत्सरव्रतम् ॥ गोदानसहितपाण्मा  
 सिकव्रतंधेनुसहितसांतपनंधेनुद्वयदानंचेत्तिक्रमेण ॥ इदं कामतः ॥ अकामतश्चेत्तदर्थम् ॥ अथ सकृत्सवर्णव्यभिचारितासु अप्रसूतास्वधेम् ॥  
 प्रातिलोम्येनव्यभिचारितब्राह्मण्यादिवधेतुगोवधोक्तं यथाह्योज्यम् ॥ प्रातिलोम्येनात्यंतव्यभिचारितानांतप्रसूतानां ब्राह्मण्यादीनि वधे क्रमेण  
 चर्मकासुकच्छगमेपदानानि ॥ चमात्रचर्ममयं जलभांडम् ॥ अज्ञानतद्दम् ॥ ज्ञानतन्मुद्विगुणम् ॥ स्मृत्यर्थसोपुज्ञानतो वधेपदचतुर्द्वयैकमासाः  
 प्रसूतादीनि वधे चैवमित्युक्तम् ॥ अप्रसूतासु किंचिदधिकम् ॥ अनुलोमेनात्यंतव्यभिचारितासु ततोपि किंचिदधिकम् ॥ गणिकाकर्मणाजवंतीनां

विप्रादिकांतानां वधे किंचिज्जलदानम् ॥ जलस्पृशं मात्रमित्यन्ये ॥ पत्यादिहूननशूद्रगमनादिभिरतिदुष्टब्राह्मण्यादिवधे तु न किंचित्प्रायाश्चित्तम् ।  
 किंतु विपरीतं पुण्यमेव इत्याहुः ॥ जातिमात्रक्षत्रियवैश्यशूद्रवधेषु क्रमेण त्रैवार्षिकवार्षिकवाण्मासिकानि ब्रह्महत्याव्रतानि ॥ त्रैमासिकसाधे  
 नवमासिकानित्यन्ये ॥ अमत्येदम् ॥ मत्या तु द्विगुणम् ॥ क्षत्रियादिकर्तृके इतद्द्वेपादुपादुहानिः ॥ प्रांचस्तु अमत्याजातिमात्रक्षत्रवधेन वकृच्छ्र  
 णितादृशवैश्यवधे च त्वारि शूद्रवधे द्वयं ॥ ज्ञानतः सर्वद्विगुणमित्याहुः ॥ नृपतिवधेद्वादशवार्षिकम् ॥ प्रयोजकादीनां पादुपादुहानिः सर्वत्र ॥ अत्र सर्व  
 त्रशवशिरःकपालध्वजतावश्यकी ॥ कामतः सकृत्प्रतिलोमसुतवधे चांद्रम् ॥ वेदहवधे पादो नम् ॥ चांडालवधे द्विपादम् ॥ मागधवधे पादो नम् ॥ आ  
 योगवधे द्विपादम् ॥ ज्ञानतोऽर्धम् ॥ चांडालवधे द्विचांद्रमित्यर्थः ॥ द्विगुणमंत्यजातिवधे ॥ ततः स्त्रीवधे पद्भ्यां त्रमुपवासः । तिलदानं चेत्याहुः । चोरा  
 णामतेषां वधे एकोपवासपूर्वकं घृतप्राशनम् ॥ अथान्यहिंसायां तत्रास्थितमतां कृकलासादीनामनुक्तप्रायाश्चितानां सहस्रवधे अनस्थिमतां क्षुद्राणां ज  
 लूकमत्कुण्डूकादंशदीनां शकटपूर्णवधे कृमिकीटपतंगपिपीलिकाभ्रमरदंशमक्षिकादीनां सहस्रवधाभ्यासे च षण्मासिकं शूद्रहृत्याव्रतम् ॥ दशधेनु  
 दानंवा ॥ परिमाणाधिक्ये प्रायाश्चित्ताधिक्यम् ॥ इतोल्पपरिमाणवधे मलिनीकरणत्वात् व्यहंतं सयावकपानम् ॥ अमत्याल्पतद्दधेयुणादिजतुवधे  
 च किंचिद्द्वयम् ॥ अष्टमुष्टिमितधान्यां किंचित् ॥ ततोऽल्पे शुद्रतमे अनस्थिजंतोश्च प्राणायामाः ॥ फलपुष्पधान्यांतरसंजातप्राणिवधाभ्यासेदिन  
 मेकं घृताहारः ॥ क्षत्रियादीनां पादुपादुहानिः ॥ गौडास्तु कृकलादिसहस्रवधे जलूकादिशकटवधे च तप्तकृच्छ्रम् ॥ अभ्यासे प्राणुक्तमि  
 त्याहुः ॥ मार्जारगोधानकुलमूषकमंडूककुट्टचाषकाकोलूकश्च सर्पादीनां प्रत्येकं वधे पादुकृच्छ्रम् ॥ त्रिरात्रं क्षीरपानंवा ॥ एकवर्षवत्सदानंवा ॥ स

मुद्रनदीस्नानम् ॥ योजनगमनंवायथाहयोज्यम् ॥ मत्याद्विगुणम् ॥ अभ्यासेआवृत्तिः ॥ मत्याभ्यासेकायम् ॥ समुद्रितवधाभ्यासंपाण्मासिक  
 शूद्रवधत्रतम् ॥ दशधेनुदानंवा ॥ अत्रकपालधारणादिकंनस्ति ॥ कोकिलकपोतशुककपिजलदिट्टिभखंजरीदानांपुरुषभारवधेप्येतदेव ॥  
 गजवधेपंचनीलवृषभदानम् ॥ ह्यवधेतुवरवस्त्रयुग्मम् ॥ उष्ट्रेगुजाभारःस्वर्णवाणुज्जामितम् ॥ खरेवृषएकवर्षवत्सोवा ॥ अजामपयोरप्येवम् ॥  
 अत्राभ्यासेत्रिरात्रमुपवासोऽपि ॥ अत्यंतान्भ्यासेसतरत्रोपवासश्च ॥ हंससारसपारावतमयूरचक्रवाकबकबलाकाविपकंकथावित्कारंड  
 वश्येनभासराजपक्षादिषुगोद्वया ॥ गृध्रकाकोलूककपोतकुक्कुटबृहत्पक्षादिषुनिर्वोवत्सः ॥ शुक्रचापखंजरीटलावकसारिकादिषुद्विवर्षवत्सः ॥  
 विट्टिभतित्तिरकारंडवचटकादिषुक्षुद्रपक्षिषुएकवर्षोवत्सः ॥ ऋव्यादव्याघ्रसृगालादिवधे वानरहंसश्येनकंकगृध्रादिषुजलचरबलाकादिपक्षि  
 षुस्थलचरकाकादिषुभासेमयूरचप्रत्येकवधेनुद्वया ॥ अक्रव्यादह्ररिणादिमृगेषुखंजरीटादिपक्षिषुचवत्सतरीद्वया ॥ सर्पादिसरीसृपेषुलो  
 हंडडस्तीक्ष्णोभयात्रः ॥ यद्वा शुकेषुद्विवर्षोवत्सः ॥ क्रौंचत्रिवर्षः ॥ महिषादिवधेवत्सतरी ॥ वराहेद्वृतकुंभः ॥ तित्तिरौ तिलद्रोणः ॥ नपुं  
 सकमृगपक्ष्यादिवधेमाषमितंसीसंपलालभारोवा ॥ अत्र दानाशतौतु स्मृत्यर्थसोरगजाश्वोश्रखरगौरगवयःश्वक्षमहिषमेपादिष्वमत्याप्रत्येकं  
 धेसार्धेकृच्छ्रः ॥ समस्तवधेचांद्रम् ॥ मत्याप्रत्येकवधेपिचांद्रम् ॥ मत्यासमस्तवधेत्वावृत्तिश्चांद्रस्य ॥ हरिणसारंगरुरुवराहसिंहगंडक  
 व्याघ्रमहामत्स्यग्राहिशुमारोदिष्वमत्याप्रत्येककृच्छ्रः ॥ समस्तवधेकृच्छ्रः ॥ मत्याप्रत्येकवधेचांद्रम् ॥ मत्याप्रत्येकवधेचांद्रम् ॥ श्वकवानरजंघ  
 कविद्वाराहादिषुअमत्याप्रत्येकत्रिरात्रसमस्तवधेकृच्छ्रः ॥ मत्याप्रत्येकवधेचांद्रम् ॥ मत्याप्रत्येकवधेचांद्रम् ॥ मत्याप्रत्येकवधेचांद्रम् ॥ मत्याप्रत्येकवधेचांद्रम् ॥

कर्कशालभसेघागोधाशाल्यकर्मशशादिष्वमत्याप्रत्येकंवेपादकृच्छ्रः ॥ समस्तवधेत्वर्थकृच्छ्रः ॥ मत्याप्रत्येकंवेचैवम् ॥ समस्तवधे  
 कृच्छ्रः ॥ हंसादिष्वमत्याप्रत्येकंवेधेकृच्छ्रः ॥ गृध्रादिषुपादन्यूनः ॥ शुकादिष्वर्थकृच्छ्रः ॥ मत्याद्विगुणम् ॥ विट्टिभादिषुपादः ॥ समस्तव  
 धादौद्विगुणम् ॥ हरिणादिषुहंसादिषुचहंतृबहुत्वेप्रत्येकंनिरात्रम् ॥ श्वादिषुगृध्रादिषुचैवम् ॥ गजादिषुप्रतिपुरुषं कृच्छ्रः ॥ मार्जारादिशुकादि  
 षुचप्रत्येकमुपवासः ॥ विट्टिभादिषुहंसादिषुप्रतिपुरुषंनक्तम् ॥ मृतप्रायतुगजादिषुअमत्याप्रत्येकंवेधेनिरात्रम् ॥ हरिणादिषुद्विरात्रम् ॥ खरा  
 दिषुचतुर्थकालाहारः ॥ मार्जारादिषूपवासः ॥ गृध्रादिषुनक्तम् ॥ शुकादिष्वेकभक्तम् ॥ विट्टिभादिषुजलेप्राणायामः ॥ अविज्ञातसर्वमृगप  
 क्षिपुनिरात्रमिति ॥ इदं सर्वदेशकालजातिशक्तिगुणाद्यपेक्षयागुरुलघुविषयेयोज्यम् ॥ इतिस्त्रीशूद्रादिवधेन्यहिंसायांचप्रायाश्चित्तानि ॥ ॥ अथ  
 दुमादिच्छेदनेप्रायश्चित्तम् ॥ वृक्षगुल्मलतागुच्छक्षुपप्रतानौषधिविरुधांफलपुष्पादिभिरुपयोगिनीनांयज्ञाद्यष्टार्थविनाच्छेदेशतगायत्री  
 जपः ॥ तत्रवृक्षाः पिप्पलाशोकाम्रपनसाद्याः ॥ गुल्मामालत्यादयः ॥ लताद्राक्षादयः कुरटकादयः ॥ श्लुपाः करवीरादयः ॥ प्रतानाः सा  
 रिवादयः ॥ औषध्यः शाल्यादयः ॥ वीरुधोगुडूच्यद्याः ॥ इदमकामतोऽसकृच्छेदेकमतः सकृच्छेदेच ॥ ग्राम्यारण्यौषधिच्छेदनात्यंता  
 भ्यासेतु दिवागोपरिचयाकृत्वारत्रौक्षीरपित्वास्वपत् ॥ कामतोऽभ्यासेऽकामतोत्यंताभ्यासेचवृक्षलतादिविषयेष्वर्थकृच्छ्रः ॥ फलवतां  
 छेदप्रजापत्यम् ॥ कृष्याद्युपकरणदिदृष्टार्थयज्ञाद्यष्टार्थेचच्छेदेतुनदोषः ॥ महाफलप्रदानानारिकेलादिवृक्षाणां कामतच्छेदनात्यं  
 ताभ्यासेसंवत्स्रतम् ॥ सकृच्छेदेतृत्कद्विगुणजपः ॥ एवंचैत्यम्शानसीमापुण्यस्थानेद्वालयस्थेवृक्षेऽन्यस्मिन्नपिचतुष्पथस्थेमहाच्छया

वृक्षप्रख्यातेवावृक्षेच्छिन्नोद्विगुणजपः ॥ प्राजापत्यंचबोधयम् ॥ शूद्रस्यतुदंडानुसारेणजपस्थानेद्विरात्रोपवासादिकल्पयम् ॥ इत्थं  
 छिन्नवृक्षादेरग्रहणविषयम् ॥ छित्वापरिग्रहणेतुदंडाधिक्यदर्शनात्प्रायाश्चित्तातिरेकोबोध्यः ॥ कामतोत्यताभ्यासेवृक्षादौसर्वत्रचांद्रा  
 दिष्वेकम् ॥ इतिद्रुमच्छेदप्राथश्चित्तानि ॥ प्रसंगाद्वादिदंशप्रायश्चित्तम् ॥ श्वषुकसृगाल्लखरोश्चविह्वराहकाककुक्कुटवा  
 नसुंश्वलीक्रव्यादनराशैर्नाभेर्यष्टषडष्टोविप्रोजलेप्राणायाममंत्रकृत्वापृतंप्राश्यशुद्धयति ॥ अत्रघृतप्राशनंभोजनस्थाने ॥ तेनाहारंतर  
 निवृत्तिः ॥ अत्रसरुधिरदंशेषोडशप्राणायामाः ॥ आपोहिष्टेत्यादिभिः स्नानंचाधिकम् ॥ अतिगाढदंशेसमुद्रगायानद्यांप्राणायामशन  
 मन्यत्पूर्वंपत् ॥ अत्रशक्तौसत्याब्रह्मचारिणस्त्रिरात्रंसायंढुग्धपानमेव ॥ गृहस्थस्य द्विरात्रम् ॥ अग्निहोत्रिणएकाहम् ॥ नाभेरूर्ध्वदंशे  
 इदमेवद्विगुणम् ॥ सुखेदृष्टस्यत्रिगुणम् ॥ मस्तकेदंशेचतुर्गुणम् ॥ मार्जारमूपकनकुलाजमाहिषीहीनजात्यारण्यमृगैश्चदृष्टेदशप्राणा  
 यामाः ॥ नाभेर्यष्टषडस्यपंच ॥ क्षत्रियादौपादपादन्यूनम् ॥ शूद्रस्यामंत्रकप्राणायामाः ॥ उपवासादेवशूद्रस्यशुद्धिरित्यन्ये ॥  
 स्त्रीणांश्चादिदंशेस्नात्वोदितस्यनक्षत्रचंद्रादेर्दंशेनाच्छुद्धिः ॥ दृक्शदिव्रतस्थायार्दंशेतुनिरुपवासपूर्वकंचतुर्थयावकभोजनम् ॥ ततो  
 व्रतशेषसमाप्तिः ॥ व्रतस्थस्यपुंसोप्येतदेव ॥ जपाद्याधिकंप्राणायामादिकंच ॥ रजस्वलायाःश्चादिदंशेतुएकोपवासमुपवासपंचकंवाकृत्वापष्टे  
 पंचगव्यपानम् ॥ नाभेरूर्ध्वतुप्रागुत्तक्रमेणद्वित्रिचतुर्गुणंबोध्यम् ॥ अत्यसमर्थस्यदिवादंशेआनक्षत्रादभोजनम् ॥ रात्रिदंशेआसूयो  
 दभोजनं गायत्रीशतजपोवा ॥ यद्वतश्चादिदंशेवाशस्त्राघातादिजेवात्रणैकमयउत्पद्यंतैतद्भागोमूत्रगोमयाभ्यात्रिसंध्यंस्नानंत्रिरात्रंपंच

गव्यपानं च ॥ नभेरूर्ध्वं कंठादधः षड्विंशतिः ॥ शिरोव्रणे कृमिषु कायम् ॥ युगपदेनेकव्रणेषु कृमिसंभवे सातपनं वृषभश्च द्वक्षिणा ॥ इदं  
 च श्वादिदंशानि मित्तप्रायश्चित्तसहितमेव ॥ शस्त्रादि व्रणकृमिदर्शने तु केवलमेवैतत् ॥ क्षत्रियादीनां पादहानिः ॥ अन्यव्रणेषु कृमिदोषेषु  
 उपवासाहिरण्यदानकृच्छ्रैः शुद्धिः ॥ इति श्वादिदंशकृमिव्रणादिप्रायश्चित्तानि ॥ ॥ शास्त्रोक्तोपायजितादर्थ्यतिरेणोपजीवने निघार्थं  
 जीवनम् ॥ तत्र चांद्रादिष्वेकैत्रमासिकं वाजातिशक्त्या ह्यपेक्षया ॥ नास्ति कथं वेदनिन्दनं तेन जीवनेन च परलोको नास्तीत्याभिनिवेशश्च  
 तस्मिन्सकृत्कृते कृच्छ्रः ॥ तेन जीवनेऽतिकृच्छ्रः ॥ अज्ञानतोर्धम् ॥ ज्ञानतोऽभ्यासे चांद्रादिष्वेकम् ॥ अत्यंताभिनिवेशेन बहु  
 कालाभ्यासे श्रीष्मवर्षाहमेतं त्रुष्कमेण तप्राभावकाशजलशयनानि ॥ पंचवर्षं प्रतिगृहेषु भैक्ष्यं वा ॥ अथव तलोपे ब्रह्मचारिणः  
 प्रायश्चित्तम् ॥ स च ब्रह्मचारिणः पुंस्त्रियैश्च न रूपोलोपः ॥ सर्वसाधारणस्तु देवताराधनाद्यर्थे गृहीतव्रतलोपः प्रायश्चित्तार्थप्रक्रांतव्रत  
 कृच्छ्रादिव्रतच्युतिश्च ॥ किंचिद्रूपं संकल्प्यत्यागश्च ॥ संकल्पितस्नातकव्रतोर्दमिथ्याकरणं च ॥ शिष्टाप्रतिषिद्धस्य भोजनव्यतिरेकेण मया  
 जलनपातव्यमित्यादि नियमत्यागश्च ॥ तत्र कालदेशशक्तिबहुत्वाल्लोच्योपपातकसामान्यप्रायश्चित्तानियोज्यानि ॥ अव  
 कीर्णतारूपब्रह्मचार्यादिव्रतलोपेपूच्यते ॥ तत्र गुरुतल्पतत्समानेतरास्त्रियंगत्वानैर्ऋतदेवतेनैकाक्षेण गर्दभेण पशुनारण्ये च तुष्पथे रात्रौ लौकिके  
 कामौपाकयज्ञधर्मेणाथलायनादिगृहोक्तपशुकल्पतंत्रेणैकाक्षेणैऋतदेवतेनैकाक्षेण गर्दभेण पशुनारण्ये च तुष्पथे रात्रौ लौकिके  
 क्षयं कुर्वन्नेकवारभोजनिषेणं शुद्धयेत् ॥ एवमशक्तौ नैर्ऋतं च रुरिणं रूपकत्वात् कामाथस्वाहा ॥ कामकामायस्वाहा ॥ नैर्ऋतैस्वाहा ॥ रक्षो

भ्यःस्वाहा ॥ द्रवताभ्यःस्वाहेतिहुत्वाहोमशोपसमाप्योक्तशब्दव्रतंचरित्वाशुद्धयेत् ॥ इदमश्रोत्रियविप्रपत्न्यांश्रोत्रियवैश्यपत्न्यांचज्ञ  
 यम् ॥ यद्वातुगुणवत्योःश्रोत्रियपत्न्योर्विप्रक्षत्रियस्त्रियोरवकीर्णोतदात्रिवार्षिकद्विवार्षिकचव्रतंहोमश्च ॥ अमत्यावकीर्णत्वेईपद्भ्यभिचारिण्यांच  
 तत्त्वेवार्षिकव्रतविषयेषाणमासंब्रह्महव्रतचीरवासाश्चरेत् ॥ द्विवार्षिकादिविषयेत्वमत्यार्थम् ॥ अत्यंतव्यभिचरितशूद्रायांसचलस्ना  
 तस्योदकुंभदानम् ॥ तादृग्वैश्यायांचतुर्थकालाहारीविप्रान्भोजयेत् ॥ तृणभारंचगोभ्योदद्यात् ॥ तादृक्क्षत्रियायांत्रिरात्रोपोषितेनघृत  
 पात्रेदेयम् ॥ तादृग्विप्रायांपडुपवासागोदानंचकार्यम् ॥ गोष्ववकीर्णस्यपलालभारसीसमापयोर्दानम् ॥ स्त्रीसंभोगमंतरेणमत्यारेतोविसर्गे  
 ब्रह्मचारिणोर्नैऋतयागमात्रम् ॥ दिनेस्वप्नेरतोविसर्गैश्चैवम् ॥ कृच्छ्रचांद्रायणादिव्रतेषुआतिदिष्टब्रह्मचर्येषुरेतरस्कंदनेप्येवम् ॥ रात्रिस्वप्नेरेत  
 स्कंदनेब्रह्मचारिस्नात्वाअर्कमर्चयित्वापुनर्माभितृचो जपेत् ॥ गायत्रीवात्रिजपेत् ॥ अष्टशतगायत्रीजपइत्यन्ये ॥ वानप्रस्थयत्योरमत्याब्रह्म  
 चर्यलोपेपराकत्रयशुक्लमवकीर्णव्रतम् ॥ मत्याकृच्छ्रत्रयम् ॥ अथप्रसंगादुच्यतेब्रह्मचारिणःप्रायश्चित्तम् ॥ ब्रह्मचारिणोनातुरस्यगु  
 रशुश्रूषादिगुरुरकार्यव्यग्रतयासतरात्रभैश्यस्याश्रिकार्यस्यवालोपे ॥ कामावकीर्णोस्म्यवकीर्णोस्मिकामायस्वाहा ॥ कामावपद्मोस्म्यवप  
 न्नोस्मिकामकामायस्वाहा ॥ इत्याभ्यामाज्याहुतीहुत्वा ॥ समासिंचतुमरुतः समिद्रः सबृहस्पतिः समायमग्निः सिंचत्वायुषाचबलेनचेत्येते  
 नोपतिष्ठेत् ॥ अव्यग्रतयातल्लोपेत्ववकीर्णव्रतम् ॥ अन्येसतरात्रमवकीर्णव्रतमित्याहुः ॥ मणिवासोगवादीनांप्रतिग्रहअष्टसहस्रगायत्री  
 जपः ॥ उपनयनोत्तरंदिनचतुष्टयव्रतमध्येमेखलायज्ञोपवीतदंडादीनानाशेषखंडसूत्रांतरवाधृत्वामनोज्योतिरित्यादिमनोलिंगाभिस्तममेवत

प्राअसीत्यादिब्रतलिंगाभिश्चतत्रआज्याहुतर्द्धित्वापयनोक्तविधिनाधारयेत् ॥ असद्भैक्ष्यभोजने सुतोदितेसुतास्तमितचवंतोदिवस्वापेन  
 ब्रह्मीदर्शनेनप्रस्वापेऽमशानक्रमणहयाद्यारोणपूज्यातिक्रमेषुचैतुंहुयात् ॥ यज्ञोपवीतंविनातदुत्थथावाकृत्वाभोजनेविष्मूत्रोत्सर्गवागाय  
 त्र्यष्टसहस्रजपः ॥ पानेत्रिःप्राणायामाः ॥ फलादिभक्षणेषट् ॥ भोजनमेहनयोरप्येवमित्येके ॥ सूर्योदयस्वापिनोदिवोपवासोदशाधिकसहस्रगाय  
 त्रीजपः ॥ अस्तमयस्वापिनस्तु रात्र्युपवासोत्तरदिनेप्रागुक्तजपइत्यन्ये ॥ स्थावरजंगमवृक्षवल्मीकपशुसरीसृपादिप्राणिवधेकृष्मांडी  
 भिर्होमः ॥ यज्ञोपवीतमेखलाजिनदंडानालोपेव्याहृतिहोमंषट्प्राणायामांश्चकृत्वापुनर्धारयेत् ॥ संध्याभिकार्यलोपेस्नात्वाऽष्टसहस्रगाय  
 त्रीजपः ॥ भिक्षाटनमकृत्वास्वस्थैकान्नाशनेऽष्टशतजपः ॥ भिक्षायांतुक्कचिदुक्कान्नाशनेदोषोन ॥ शौचाचमनसंध्याभिक्षात्रिकार्येको  
 पीनमेखलाजिनलोपेऽशूद्रादिस्पशौ छत्रपादुकाभ्यंगोद्धर्तनानुलेपांजनजलक्रीडाद्युतनृत्यगीतवाद्याद्यभिरतिपाखंडादिसंभाषणपशुधितभोजनादि-  
 करणे सकलदोषपरिहारार्थंघृच्छ्रयंमहाव्याहृतिहोमश्च ॥ बहुकालंबहुतरधर्मलोपेत्तवोधिरोतिमंत्रस्याशिवालयेलक्षजपः ॥ गुरुशुश्रूपाद्यल्पलो-  
 पेऽष्टशतजपः ॥ मधुमद्यमांसलशुनभक्षणेकृच्छ्रम् ॥ मत्यापराकः ॥ अभ्यासोद्दिगुणं पुनरुपयनंच ॥ ततआरब्धव्रतस्य  
 समापनम् ॥ मद्यग्रहणंक्षत्रियादिविषयम् ॥ तदेकनाड्यरोगाद्यर्थमध्वादिंकगुरुच्छिष्टकृत्वाभोक्तव्यम् ॥ ततोरोगनिवृत्तौहंसःशुचिष  
 दित्यादित्यमुपतिष्ठेत् ॥ मध्वादेरकर्मतोभक्षणेदोषान् ॥ गुर्वाज्ञाविधातुरोःप्रतिकूलचरणेचस्नात्वाप्रणिपातादिनागुरुप्रसाद्यागतको  
 पटुःखंकृत्वाशुद्धयेत् ॥ एतद्ज्ञानपूर्वकंसकृदपराधे ॥ अन्यत्रात्यंताभ्यासेपितृविषयेब्रह्महत्यावत् ॥ ब्रह्मचारिणोयतिव्रतिनोश्चमासि



कादिप्रेतश्राद्धभोजनेत्रिरात्रमुपवासश्चतुर्थेनक्तंप्राणायामत्रयंचपंचमदिनेघृतप्राशनंच ॥ अनापादितुकायम् ॥ एकोपवासःपंचगव्यंच ॥  
 अभ्यासेतसकृच्छ्रादि ॥ शूद्रान्नभोजनपराकः ॥ क्षत्रियोच्छिष्टभोजनेरूनात्वाऽष्टशतजपोद्वादशदिनमुपवासश्च ॥ उच्छिष्टमत्रतद्भोजनेतरं  
 पाकपात्रेष्वशिष्टम् ॥ वैश्यशूद्रोच्छिष्टेषुधेककल्प्यम् ॥ चोरव्याघ्रादिभयाकुलदेशेमहांधकारेरात्रौगुरुणास्वकार्यार्थंप्रेषितःशिव्योदेवा  
 न्मृतश्चेद्गुरोःसकृच्छत्रयम् ॥ सर्वत्रारोग्यार्थमौषधपथ्यान्नदानेनतदर्थक्रियमाणयत्नेवागोब्राह्मणादिप्राणिमृतानकाश्चिदोपइतिप्रासंगिकःसर्वे  
 हिंसापवादः ॥ इतिव्रतच्युतिप्रायश्चित्तानि ॥ अथाभिशंसीप्रायश्चित्तम् ॥ यस्तुविप्रोविप्रमहापातकादिनामिथ्याअभिशां  
 सत् ॥ अननब्रह्महत्यादिकंगाहत्यादिदृष्टमिति संव्यवहर्तृजनान्प्रतिमिथ्याब्रूयात्समासंभुभक्षोनियतोद्वियःशुद्धवतीमंत्रजपशालिःशु  
 द्धयेत् ॥ इदमुपपातकाभिशंसनाभ्यासेमहापातकस्यसकृदभिशंसनेचक्षत्रियाद्यभिशंसनेविप्रस्यार्धाधहानिः ॥ यदाक्षत्रियादयोविग्रम  
 भिशंसति तदातेपांद्भिर्त्रिचतुर्णम् ॥ शूद्रस्यजपस्थानेऽमंत्रकथाणायामाः ॥ सत्याभिशंसनेसर्वत्रतदर्धम् ॥ अतिपातकमिथ्याभिशांसि  
 नामुक्तमासवतंपादौनम् ॥ अनुपातकाभिशंसिनांतोन्यूनम् ॥ उपपातकेसकृदभिशंसनेतोन्यूनम् ॥ उपपातकाभिशंसनाभ्यासेमासव  
 तमुक्तम् ॥ प्रकर्णेकेषुसकृदभिशंसनेततोपिन्यूनम् ॥ अतिपातकादिष्वभ्यासेकिंचिदधिकमूढ्यम् ॥ अथमिथ्याभिशस्तस्यमहापातकेषुकृ  
 च्छम् ॥ अतिपातकादिषुपादुपादुहासः ॥ मिथ्याभिशस्तस्यवर्षपर्यंतंप्रायश्चित्ताकरणेमासंभुभक्षिता ॥ तत्रसाद्धकृच्छ्रद्वयम् ॥ महापापा  
 भिशस्तस्यवर्षांतरंद्भिर्मासंत्रपंचकृच्छ्रः ॥ गुरुविषयेकामतोमिथ्याभिशंसनावृत्तौपंचवर्षेप्रिकुलभैद्याचरणसंवत्सरंवाषण्मासंवागवातुग

मनम् ॥ अत्राभ्यासाभिनिवेशादितारतम्येनव्यवस्था ॥ इतिअभिज्ञांसिन्ध्याभिज्ञस्तयोःप्रायश्चित्तानि ॥ अथसुतविक्रयेप्राय  
श्चित्तम् ॥ सचधनंगृहीत्वादास्यार्थकन्यापुत्राद्देदानम् ॥ एवंभार्याविक्रयेप्यूह्यम् ॥ तत्रकन्याविक्रयेदेवगृहेप्रतिश्रयोद्यानारामपुष्कारिणी  
सभाप्रपापुण्यसेतुविक्रये ॥ सुवृत्तविषयेचचांद्रादिष्वेकम् ॥ अथवात्रैमासिकम् ॥ आपद्विततकृच्छ्रः ॥ अत्यंतापदिंसांतपनम् ॥  
पुत्रविक्रयेचसर्वद्विगुणम् ॥ एकपुत्रस्त्वनापदिकामतःसुतविक्रयीचत्रिषवणस्नार्थीअधःशार्थीचतुर्थकालाशीवत्सरेणशुद्धयति ॥ इदृशक  
न्याविक्रयेतद्द्वैतशुद्धिः ॥ कामतोऽनापदिअनेकपुत्रस्यसुतविक्रयेचांद्रम् ॥ आपद्येकपुत्रस्यकामतःसुतविक्रयेचांद्रद्वयम् ॥ इतिपुत्र  
कन्याविक्रयप्रायश्चित्तानि ॥ सुतविक्रयोत्तरंधान्यपुष्पपशुस्तेयइतिउपपातकगणेपठितंतत्प्रायाश्चित्तंस्तेयप्रकरणएवाक्तम् ॥ ॥  
अथायाज्ययाजनेप्रायश्चित्तम् ॥ तत्रव्रात्ययाजकाव्रात्योपनेताव्रात्याध्यापकोहिनियाजकःशूद्रांतैष्टिकमर्त्याजकोविद्विष्ठावीतस्कर  
तरशागतत्यागीतस्कररक्षकः वशीकरणोच्चाटनादिरूपामिचारकर्ताचामत्याकृच्छ्रसांतपनातिवृच्छेषु त्रिधुयथायोग्यधर्कचित्समुदितंक्वचि  
देकंकुर्यात् ॥ आततायिविषयाभिचारेनदोषः ॥ व्रात्यलक्षणंप्रागुक्तम् ॥ द्विरात्राद्विद्वादशाहंतोहर्गणोयज्ञोहीनः ॥ मत्याव्रात्यस्यो  
पनयनाध्यापनयाजनेषूद्दालकव्रतम् ॥ मत्यासर्वेष्वेवा ॥ उद्दालकव्रतंचव्रात्यप्रकरणंउक्तम् ॥ विप्राद्यंतैष्टिकमर्मसुलोभाद्याजनेक्रमेण  
कायोतिवृच्छ्रस्ततकच्छ्रश्च ॥ अभ्यासेद्विगुणम् ॥ अत्यंताभ्यायजनतत्पौरोहितयतदुध्यापनेचामत्याचांद्रा  
दिष्वेकमशक्तौकृच्छ्रम् ॥ मत्यात्रैमासिकम् ॥ अभ्यासेद्विगुणादि ॥ कामतोत्यंतशूद्रयाजनभ्यासेश्रीभ्रवषाहंतेषुक्रमेणपंचतपो

भ्रवकाशजलशयनानिदुर्यात् ॥ गोमूत्रयावकाशनंच ॥ अकामतोभ्यसेतल्लब्धसर्वद्रव्यत्यागेनदशसहस्रप्राणायामाभ्यासेनशुद्धयति ॥  
 परिवेदकादियाजनेष्वेवम् ॥ सर्वत्रलब्धद्रव्यत्यागपूर्वकमेवैतत्प्रायश्चित्तानुष्ठानम् ॥ एवंपूर्वचांडालश्रेत्रावकाशाद्यनव्यायेषुअध्ययन  
 मशुचिनाध्ययनंनिषिद्धाध्ययनंनिषिद्ध्यापनंचवेदविद्युवनं तत्राद्येमत्यात्रिरात्रमुपवासः ॥ अभ्यासेकृच्छ्रम् ॥ अत्यंताभ्यासेकृच्छ्रत्र  
 यम् ॥ कामतोत्यंतानवच्छिन्नाभ्यासेसंवत्सरंयवौदनभोजनम् ॥ एतदेवगहिताध्यापकयाजकयोर्दक्षिणात्यागमात्रमाधिकम् ॥ स्मृतिधर्म  
 शास्त्रव्याख्यानैऽधीतेचतर्दशम् ॥ नित्यानध्ययेष्वध्ययनेयावदधीतंतावज्जलेऽघमपणवत्स्वाध्यायंजपत् ॥ अशक्तोजलेस्थित्वाजपमात्र  
 म् ॥ अत्यशक्तःस्थलेजपत् ॥ मत्याप्रत्यनध्यायमुपवासः ॥ अशुचिनाध्ययनेचैवम् ॥ नैभित्तिकानध्ययेष्वध्ययनेचाप्येवम् ॥  
 दुर्बोधस्यतर्दशम् ॥ काककुक्कुटमूषकमंडूकादंतरागमनेनक्तम् ॥ तावदध्ययनविरामश्च ॥ गवाश्वमहिपादिपशुस्त्रीशूद्राद्यंतरागमनेतूपवा  
 सः ॥ मार्जसर्पनकुलंपंचमजात्यादंतरागमनेत्रिरात्रमुपवासस्त्रिपवणस्नानंच ॥ जातुभ्यांत्रामंतरागमनंवा ॥ श्ववृकसृगालवानररजका  
 दीनामंतरागमनेकायम् ॥ खरराहोश्नादिचांडालमूर्तिकोद्वयाशवादेंतरागमनेकायत्रयम् ॥ गौरगवयाजादिव्रह्मोक्तनास्तिकादेरंतरागम  
 नेत्रैमासिकम् ॥ शशमेषशपाकादिगमनेपाण्मासिकम् ॥ गजगंडसारव्याघ्रमहापातकिंकृतम्रादिगमनेकृच्छ्रशब्दम् ॥ तावत्प्रायश्चित्तका  
 लमनध्ययनंच ॥ अमत्यासर्वत्रार्थम् ॥ केचिदंतरागमनेसर्वत्रतदानीमिवानध्ययनविरामेप्रायश्चित्तनेत्याहुः ॥ ॥ इत्ययज्ययान  
 नादिप्रायश्चित्तानि ॥ ॥ अथपितृमातृसुतत्यगेप्रायश्चित्तम् ॥ ॥ अपतितानांपितृमातृगुरूणांगृहात्रिष्कासनंहिसः ॥

तत्र मत्प्रातःकृतुश्चाद्रादिवेकत्रैमासिकं वा ॥ जातिशक्तिगुणाभ्यासादिकापेक्षया योज्यम् ॥ मत्प्राभ्यासेमासं पञ्चमकालता मा  
संसाहितजपो वाऽधिकः ॥ भायस्त्रुतत्यागेप्येवम् ॥ मातुस्तु सर्वे दोषेभ्यस्त्याज्यतैव सर्वथा रक्षणीयत्वात् ॥ इति पित्रा  
दित्यागप्रायश्चित्तानि ॥ अनंतरत्तडागारामविक्रये इत्युपपातकपठितं तत्राथिश्चित्तं तु सुतविक्रयप्रसंगे उक्तं वेदितव्यम् ॥ अथ क  
न्याहूपणे प्रायश्चित्तम् ॥ तत्रांगुल्यादिना तस्याः क्षतयोनि त्वकरणमिथ्या तद्दोषख्यापनं च ॥ तत्र सर्वानां कन्याहूपणे चांद्रैमासि  
कं वा ॥ आनुलोम्येनासवर्णकन्याहूपणे मासंपयः पानं कायं वा ॥ प्रातिलोम्ये तु क्षत्रियवैश्ययोः कृच्छ्राब्दं ग्रीष्मवर्षोऽहं मनेषु क्रमेण तपाभ्रावका  
शजलाशयपूर्वकं मासं यावकपानं वा शूद्रस्य तु विप्रादिकन्याहूपणे वध एव ॥ अत्यंताभ्यासे सवर्णस्यापि कृच्छ्राब्दम् ॥ सोमविक्रयीवृ  
पत्नीपतिः कुमारद्वारत्यागी शूद्रयाजको गुरोः प्रतिहंता सुराभिन्नमद्यपो ब्राह्मणवृत्तिघ्नः कूटव्यवहारी मित्रशुक्लछरणगतयाती प्रातिरूपवृत्ति  
श्चैतेऽमत्याप्रवृत्तास्त्रैमासिकं व्रतं कुयुः ॥ मत्प्राषाण्मासिकम् ॥ अभ्यासे कृच्छ्राब्दम् ॥ इति कन्याहूपणादिप्रायश्चित्तानि ॥  
अथ क्रमप्राप्तपरिवेदकयाजनादौ प्रायश्चित्तम् ॥ परिवेदकयाजने १ तस्मै कन्यादाने २ गुरौ कौटिल्ये ३ आत्मार्थपाकारं भवमद्यपायाः  
स्वस्त्रिया अपि उपभोगरूपे भव्यपस्त्रानिपेवणे देवताऽऽराधनाद्यर्थं गृहीतव्रतलोपेन्यस्मिन्नत्रतलोपे चैतेषूपपातकेषु चांद्रादिष्वेकत्रैमासिकं वा ॥ इति  
परिवेदकयाजनादिप्रायश्चित्तानि ॥ अथ स्यान्ध्यायाशिसुतत्यागं प्रायश्चित्तम् ॥ तत्रात्यंतापदि स्वल्पकालमधीतवदत्यागकायम् ॥  
अधिककालेऽति कृच्छ्रम् ॥ ततोप्यधिके पराकः ॥ मासं तत्संवेदत्यागं चान्द्रम् ॥ यदा तु धनार्जनाद्यासक्त्या असच्छास्त्राभ्यासकुट्टं न लालना

द्याकुलतयाचिरकालेवंदत्यजतितदाचांद्रादिष्वेकत्रैमासिकंवा ॥ नास्तियथाद्यसनासक्त्यावांवेदुत्यागोत्रहृत्यासमः ॥ तथानास्तिक्य  
 द्वाग्नित्यागेमासद्वयेजतेकायंकृत्वापुनः संधानम् ॥ मासचतुष्टयेतिकृच्छ्रः ॥ षण्मासत्यागेपरकः ॥ तद्द्व्येचांद्रादिष्वेकम् । संवत्सराद्द्व्ये  
 मासिकेद्दमासिकंवायदात्वालस्यादिनात्यजतितदाद्वादशाहातिक्रमेत्रयष्टपवासाः ॥ मासातिक्रमेद्वादश ॥ आवेशति  
 मासपयोभक्षणवाप्रमादादिनातत्यागतुआत्रिरात्राद्वादशप्राणायामाः ॥ आपष्टिरात्राच्चतुर्विंशतिः ॥ आद्वादशरात्रापचाशत् ॥ संवत्त्रयावत्का  
 रात्राच्छतप्राणायामाः ॥ आत्रिंशद्वात्राडुपवासः ॥ आपष्टिरात्रात्रिरात्रम् ॥ आसंवत्सरात्कायम् ॥ अतःपरंप्रत्यब्दंकायम् ॥ संवत्त्रयावत्का  
 लमहोमीतावद्द्वयंतंडुलादिदद्यात् ॥ प्रमादभिन्नविषयेतुसंवत्सराद्द्व्येमाग्नेत्यागेचांद्रम् ॥ द्विर्वपत्यागेचांद्रसोमायनंच ॥ चांद्रद्वयंवा ॥ त्रिवर्षो  
 ध्वंसवत्संस्कृच्छ्रचरणगोदानचकृत्वापुनरायानम् ॥ संस्काराद्यकरणरूपविभवसत्यरक्षणरूपचसुतत्यागेचांद्रादिष्वेकम् ॥ ॥ इतिस्वा  
 ध्यायामिसुतत्यागेप्रायश्चित्तानि ॥ पातित्यादित्यागकरणाभावेपिपितृव्यमातुलादिरूपबांधवैःसहसंभाषणसहभोजनादिवजनरूपशुक्लो  
 सत्यांपालनाद्यकरणरूपेचबांधवत्यागेभार्याया वेद्यात्वकरणेन जीवरूपे स्त्रीधनोपजीवनकरणेच स्त्रियाजीवने हिंसयाजीवनवश्यथापृथी  
 मिजीवने जालबडिशादिविधानरूपे तिलेद्वादिपीडनयंत्रप्रवर्तनरूपेच हिंस्रयंत्रप्रवर्तनेमृगयाद्यूताद्यष्टादशव्यसनेषु चचांद्रादिष्वेकं त्रैमासिकं  
 वा अत्यंतभ्यासेद्यूतमृगयायांचंपचवार्षिकव्रतम् ॥ अत्रुतवादीतस्करोरजभृत्योक्षारोपणवृत्तिर्गरेदोश्रीदोह्यगजशरारोहणजविरींगो  
 पजीवीश्वगणिकः शुद्धाध्यापकोवृषलीपतिर्भौडिकः  
 श्वृत्तिर्ब्रह्मजीवीक्षत्रोपजीवीचिकित्सकोद्वलकोराजपुरोहितः  
 कितवोमध्यपःकूटकारको

ऽपत्यनरपशुविक्रेतापाखंडयागभोज्यान्नाश्चित्येतेब्राह्मण्यमिच्छंतोलब्धद्रव्यंत्वत्वात्रैमासिकंछुः ॥ बहुकालभ्यासे संवत्सरं चतुर्थका  
 लाहारःतत्रश्वगणिकः श्वगणजीवी ॥ भांडीकरुतृयांदिजिविंबदीवा ॥ श्वृत्तिर्नीचसेवकः ॥ ब्रह्मजीवीमूल्येनद्विजकर्मकर्ता ॥ द्रव्यग्रहणेनपरद्वा  
 स्यकरणरूपेदासीभवनरूपेवाआत्मविक्रयेशूद्रसेवारूपेशूद्रप्रैष्यत्वेहीनजातिषुमैत्रीरूपेहीनसख्येचचांद्रादिष्वेकत्रैमासिकंवा ॥ बहुकालशूद्र  
 सेवायांचतुर्थकालमितभोजनत्रिकालस्नानाभ्यांत्रिवर्षेणशुद्धिः ॥ समुद्रयानेब्राह्मणन्यासहरणेसर्वपण्येव्यवहारेभूम्यनृतेचशूद्रसेवावदुत्तम  
 जातिसख्यविघटनेउपोष्यपरादिने पयःपारणम् ॥ अकृतसवर्णविवाहस्यहीनवर्णविवाहो हीनयोनिनिषेवणं साधारणस्त्रीसंज्ञकवेद्यादिसंभो  
 गश्च ॥ तत्राद्ये चांद्रादिष्वेकत्रैमासिकंवा ॥ सकृद्मतिपूर्वकवेद्यादिगमनेप्राजापत्यम् ॥ द्विरात्राभ्यासेसकामतश्चसकृद्गमनेसतरात्रसतकुशादक  
 पानंमतिपूर्वकाभ्यासेचांद्रम् ॥ अत्यंताभ्यासेत्रैमासिकम् ॥ रेतःसेकात्प्राङ्दिवृत्तौसचैलस्नानंगोभ्यधौषधीभारदानंच ॥ आजन्मात्य  
 तानवाच्छिन्नाभ्यासेगुरुतल्पवत् ॥ अप्रतिनिमित्तनैमित्तिकस्यप्रायश्चित्तस्यावृत्तिर्नास्ति ॥ किंतुमत्यागमनाभ्यासेसह्युणवृद्धिमासा  
 द्वावक् ॥ ततोमासगुणवृद्धिर्यावद्दब्दम् ॥ ततोद्विगुणवृद्धिर्यावत्पापाचरणम् ॥ अमत्यागमनाभ्यासेसुसकृत्कृतेयत्रोक्तत्रिभिर्दिने  
 स्त्रिगुणम् ॥ मासात्पंचगुणम् ॥ षण्मासाद्दशगुणम् ॥ अब्दात्पंचदशगुणम् ॥ ततोऽब्दद्विंशतिगुणम् ॥ ततोऽब्दत्रिंशतिगुणम् ॥ एवमुपपात  
 काभ्यासेऽनुक्तप्रकारविशेषसर्वत्रोह्यम् ॥ महापातकाभ्यासेसुसकृत्कृतेयत्रोक्तद्वितीयेद्विगुणम् ॥ तृतीयेत्रिगुणम् ॥ चतुर्थेनिष्कृतिर्नास्तीत्या  
 दिकम् ॥ अगृहीताश्रमित्वमनाश्रमित्वम् ॥ वर्षपर्यंतमाश्रमंविनावस्थानेप्राजापत्यंकृत्वाऽऽश्रमस्वीकारः ॥ द्वितीयेतिकृच्छ्रः ॥ तृतीयेकृच्छ्रश्चि

कुच्छम् ॥ अत ऊर्ध्वं चाद्रादि इत्यापदि ॥ अनापदितुप्रथमेन्दे चाद्रादिष्वेकत्रैमासिकं वा ॥ ततो वर्षेषु द्वित्रिचतुर्गुणम् ॥ परपाकरतिः  
 परान्नपुष्टता ॥ चावाकादिशास्त्राभ्यासोसच्छास्त्रादिगमनम् ॥ स्वर्णाद्युत्पत्तिस्थानेषुराजाज्ञयाधिकारित्यमाकराधिकारस्तेषु भार्यावि  
 क्रयेच चाद्रादिष्वेकत्रैमासिकं वा ॥ इति परान्नपुष्टतादिचतुरुपातकप्रायश्चित्तानि ॥ अथासत्प्रतिग्रहे प्रायश्चित्तानि ॥ ॥  
 तत्र प्रतिग्रहस्यासत्त्वं चातिदुष्टचांडालादेः कर्मदुष्टपतितादेश्च दातृत्वं भवति ॥ करुक्षेत्रादिदेशे ग्रहणादिकाले च भवति ॥ स्वरूपतोपि सुरामद्य  
 मेपीकृष्णाजिनकालपुरुषमृतशय्योभयतोमुख्यादेरसत्त्वम् ॥ मद्यं वृक्षादिसंभवाभ्यासं भवासुरा ॥ तत्र निमित्तद्वयसमावेशो यथापत्तितादे  
 र्मेण्यादिप्रतिग्रहः ॥ तत्र निमित्तद्वयसमावेशे ब्रह्मचर्यपूर्वगोष्ठेवासः ॥ प्रत्यहं त्रिसहस्रगायत्रीजपपूर्वकं मासं पर्योत्रतम् ॥ अभ्यासेसदाजलेवासः ॥  
 षष्ठेकालेपयः पानं मासमेवं कुर्यात् ॥ त्रिचतुर्निमित्तसन्निपाते चैवम् ॥ अंते विप्रभोजनसुभयत्र ॥ यदैकमेव निमित्तं तदा चांद्रपवित्रेष्टिर्भृंगारे  
 ष्ठीर्भित्रविंदिष्टिर्गौर्यात् ॥ सर्वत्रानुक्तौ दातृदेशकालद्रव्येष्वदुष्टेषु द्वादशनिष्कप्रमाणद्रव्यप्रतिग्रहेकायम् ॥ एवं सर्वत्रद्रव्यानुसारा  
 त्प्रायश्चित्तवृद्धिहासौ ॥ दातृदेशद्रव्यकालेषु अन्यतरदोषे प्रायश्चित्तस्यैकैकगुणवृद्धिः ॥ अल्पद्रव्याणामपि वासोगवादीनामैकैकप्रतिग्रहेणा  
 यत्र्यष्टसहस्रजपः ॥ ततोऽल्पत्वे भिक्षामात्रप्रतिग्रहे पुण्यमत्रानुच्चारयेत् ॥ प्रायश्चित्तमिदं सर्वप्रतिद्रव्ये गृहीतद्रव्यत्यागोत्तरमेव ॥ त्यागश्चाप्सु प्र  
 क्षेपः ॥ कर्मचिदानंवा ॥ एकतरनिमित्ते तु त्यागप्रायश्चित्तयोर्विकल्पइत्याहुः ॥ षोडशमहादानान्यप्यसत्प्रतिग्रहः ॥ एकस्य महादानस्यानेकैः  
 प्रतिग्रहेतु न दोषः ॥ शस्त्रविषब्रह्मदंडहयस्त्रगजतिललोहानां घृतशय्यालंकारवस्त्रादीनां तिलथेनवाश्च प्रतिग्रहोऽसत्प्रतिग्रहः ॥ नवश्राद्धमासि

कश्चाद्गजच्छायासुभोजनंतीर्थप्रतिग्रहश्च तथा ॥ विद्यातपोहीनेन प्रतिग्रहोपि उत्तमद्रव्यप्रतिग्रहोपि चासत्प्रतिग्रहः ॥ उत्तमत्वं च मूल्यतो  
 वचनाच्च देवप्रराज्ञां द्रव्यसुत्तमद्रव्यंगोभूसरस्वत्यश्च ॥ छांदोग्ये तु अन्नदधिमधुत्राणोभूसरुमाश्वगजा उत्तमा इत्युक्तम् ॥ देवलो रत्नक्षेत्रे  
 इमहेमकुप्याभरणानिचेत्याह ॥ मृतशय्याप्रतिग्रहे पुनः संस्कारेऽप्यधिकारः ॥ एवं समुत्कर्षानृते गुरोरलीकनिर्बंधगुरौव्यभिचाराद्यभिशा  
 पेज्ञानतः कृते मांसपयसावर्तनम् ॥ एतदेवाशुचिद्रव्यस्याग्नावंभसिचत्यागे ॥ अमत्याकृच्छ्रम् ॥ गुरुविषये तु गुरुं प्रसाद्य कृच्छ्रस्नानाभ्या  
 शुद्धिः ॥ एतानि स्मृत्यंतरोक्तोपातकानि प्रासंगिकानि ॥ इत्यसत्प्रतिग्रहप्रायश्चित्तानि ॥ अथ निर्दितान्नभक्षणे प्रायश्चित्तम् ॥  
 तत्रान्नमदुर्नीयमात्रम् ॥ तस्य निर्दितत्वं च स्वभावकालसंपर्कक्रियाभावपरिग्रहः ॥ तत्र स्वभावाच्छुनादः ॥ कालतः पर्युषितादः ॥  
 संपर्काच्छ्रृष्ट्यादः ॥ क्रियातो हस्तदानदिनव्यंजनादः ॥ भावादिक्षुरसादः ॥ भवति हि कस्यचिदिक्षुरसेभावोमदिरयमिति ॥ परिग्र  
 हात्पतितान्नादः ॥ तत्र स्वभावदुष्टलशुनगृंजनच्छत्राकविद्धराह्यामकुच्छुटपलांडूनां प्रत्येकममत्यासकृद्भक्षणं सांतपनम् ॥ अभ्यासयतिचा  
 द्रायणम् ॥ मत्यासकृच्चैच्चांद्रम् ॥ अत्यंताभ्यासेसुरापानसमम् ॥ प्रायश्चित्तांते पुनरुपनयनमेतेषु सर्वत्र ॥ पुन  
 रुपनयने च स्वाध्यायादिकालापेक्षावपनमेखलादंडभैक्ष्यचर्यादीनीच ॥ अत्र गृंजनं विषदिग्धबाणहतमृगमांसमिति कश्चित् ॥ कल्लिजमिति  
 तन्नामैति प्रांचः ॥ गृंजनं लशुनतुल्यः कंदइति मिताक्षरा ॥ गाजराख्यं मूलं यदीयं पत्रंगायकाः कंठशुद्धयर्थं भक्षयंति विटाश्च मदारुथसपत्रविशेष  
 श्रेतिमाधवः ॥ चरकादिवैद्यकोक्तपलांडूवांतरभेदेषु च्छत्राकादिभेदेकवकादौ च नरगोमांसादौ चैव मेव योज्यम् ॥ एतेषां सुखप्रवेशमात्रेव



लात्कारेणभक्षणेचानुपनीतवाल्लेनसकृद्भक्षणेचगात्र्याअष्टाधिकसहस्रेणमूर्धनिसंततविदुपातेनोपवासेनचशुद्धिः ॥ इतौषधानाश्रयव्या ॥ गंत्र  
धियुक्तस्यैतद्भक्षणेदोषेन ॥ अत्रापिपूर्वोक्तसंततजलाभिषेकपवासश्चेतिस्मृत्यर्थसां ॥ सर्वत्रतत्कालच्छदित्तिर्थप्रायश्चित्तम् ॥ गंत्र  
वर्णसैल्लशुनादितुल्यस्यभक्षणेसांतपनम् ॥ यतिव्रतिब्रह्मचारिणांततकृच्छ्रादि ॥ लद्वाख्यपक्षिणकुसुंभ्वार्ताकट्टुंभीतकष्टेष्मातकफलानि  
कवककृष्णसर्पतंदुलीयकनालीकानालिकेरिक्षुखंडारख्यशाकानिकालिंदवटुंलालांबुचभक्षयित्वा ॥ अरण्यकटकिकुसुंभ्वारक्तशिष्टभूरत्तृणकोवि  
वर्णसैल्लशुनादितुल्यस्यभक्षणेसांतपनम् ॥ यतिव्रतिब्रह्मचारिणांततकृच्छ्रादि ॥ लद्वाख्यपक्षिणकुसुंभ्वार्ताकट्टुंभीतकष्टेष्मातकफलानि  
कवककृष्णसर्पतंदुलीयकनालीकानालिकेरिक्षुखंडारख्यशाकानिकालिंदवटुंलालांबुचभक्षयित्वा ॥ अर्थतान्य्यासेततद्वृच्छ्रः पुनरुपनयनंच ॥  
दोषेशुद्रश्वेतकंठकीवृताकेषुरजसर्षपाख्यशाकेडुंबरपृत्तिकाखण्डाख्यशणुष्णशाल्मलेषु ॥ अर्थतान्य्यासेततद्वृच्छ्रः पुनरुपनयनंच ॥  
क्ष्याभक्ष्यत्वनसंदिग्धेषुव्रथानप्रभवलोहितवृक्षनियंसादिषु ॥ रतोविष्णुमूत्रेषु ॥ अर्थतान्य्यासेततद्वृच्छ्रः पुनरुपनयनंच ॥  
त्यासकृच्छ्रेडुपवासः ॥ आवृत्तिरभ्यासे ॥ मत्यासकृच्चत्रिरात्रम् ॥ कामतोभ्यासेप्रानापत्यम् ॥ अर्थतान्य्यासेसांतपनम् ॥ संधिनी  
अन्यथापतेत् ॥ नील्यारुत्वमत्यासकृद्भक्षणेविप्रस्थचांद्रम् ॥ अभ्यासेमत्यासकृच्चामहिव्योरैकशफानां च महिषीवर्जितारण्यमृगाणांचाजावर्जितसर्व  
यमसूर्यदिनीमृतवत्साअनिर्दशामेध्यसेविन्थल्पवत्सानांगामनिर्दशजामहिव्योरैकशफानां च महिषीवर्जितारण्यमृगाणांचाजावर्जितसर्व ॥ अमत्या  
द्विस्तनीनां च क्षीरेषु दधितत्संभवभिन्नशुक्तेषुचामत्यापतिषुतेषामत्यापानोत्तरसमंतमेवच्छेदनेचकउपवासः ॥ मत्यात्रिरात्रम् ॥ अमत्या  
भ्यासेचत्रिरात्रम् ॥ ज्ञानतोद्विस्त्रिरभ्यासेच्छेदनेचपक्षंगोमूत्रयावकयानम् ॥ अर्थतान्य्यासेसांतपनम् ॥ अर्थतान्य्यासेचांद्रपुनरुपनयनंच ॥ अत्य  
नीस्रवत्क्षीरा ॥ अविषरोष्ट्रनारीवानरविद्धराहथापदक्षीरेषुअमत्यासांतपनम् ॥ मत्याततकृच्छ्रः ॥ अभ्यासेचांद्रपुनरुपनयनंच ॥

ताभ्यासेसांतपनम् ॥ स्त्रियाःक्षीरद्विजः पीत्वाकथंचित्काममोहितः ॥ पुनःसंस्कृत्यचात्मानंप्राजापत्येनशुद्धयति ॥ ब्रह्मचारियत्योःकृच्छ्र  
 स्ततकृच्छ्रोवा ॥ शुक्तेषुदधितद्विकारश्चभोज्यः ॥ शूद्रस्यकपिलाक्षीरपानेनवाब्दब्रह्महव्रतम् ॥ विप्रस्यापिदुतशेषातिरिक्ततपानेपशुत्व  
 प्राप्तिः ॥ सर्पसरीसृपमूषकमार्जारकृकलासकर्कटनकुलमंडूकशृंगिमथूरवानरकपिश्वगोमायुवृकसिंहव्याघ्रादिक्रव्याज्जंतुगजाश्वोष्ट्रखैरकशफा  
 नामुभयतोदंतानां च काकब्रकबलाकांहंसगृध्रजालपादचक्रवाकविष्वक्पुंडरीककपिजलभासचाषकुष्ठटपुवचक्रवाककारंडवगृहचटककपो  
 तपारावतखंजनपांडूकशुकसारिकासारसटिडिभोलूकश्येनकाकरक्तपादतिरिक्तिकोकिलाहारितमद्भुकलविक्रौंचदार्वाघटादीनां मनुष्याणां  
 जलचरजलपक्षिणां प्राणिभक्षकाणां नखैर्विदायान्नादिभक्षिणां मत्स्यादिजंतूनांमत्स्यानां च सूनागतमांसभक्षणेऽशुष्कमांसभक्षणेचशशकशच्छक  
 कच्छपगोधाखड्गव्यतिरिक्तपंचनखमांसभक्षणेचैतेषां विष्णुत्रक्तवसामज्जानां तदुच्छिष्टानां चभक्षणे चामत्या कायम् ॥ अभ्यासे महा  
 सांतपनम् ॥ मत्या ततकृच्छ्रे मत्याभ्यासे चांद्रम् ॥ अत्यंतभ्यासे पतनम् ॥ तेषां कर्णादिमलषट्कभक्षणेर्धमितिस्मृत्यर्थसारे ॥ अम  
 त्यासकृद्भक्षणेऽकोपवासः ॥ कामतोद्दिगुणम् ॥ तथाऽभ्यासेत्रिरात्रसतरात्रद्वादशरात्रपक्षत्रतमासव्रतचांद्रायणान्यभ्यासाधिवयतारतम्य  
 मालोच्ययोज्यानि ॥ अभ्यासेसर्वत्रव्रतंतेएकदिनंघृतप्राशनंपुनःसंस्कारश्च ॥ समुदितभक्षणाभ्यासेषाण्मासिकंसंवत्सरंचेतिप्राञ्चः ॥  
 एषांज्ञानतोभक्षणेद्भिरिणेतुसांतपनम् ॥ अज्ञानतःप्राजापत्यम् ॥ अकामतोभ्यासेचांद्रम् ॥ कामतोभ्यासेषण्मासम् ॥ अत्यंतभ्यासेस  
 वत्सरमितिमिताक्षरा ॥ एषांकेशनखप्राशनेअजाविमहिषमृगाणां मांसभक्षणेमृच्छोष्टभक्षणेवाऽमत्याएकचपवासः ॥ मत्यात्रिरात्रम् ॥

एवंकीटपतंगच्छमिजलचरास्थिरक्तभक्षणे रक्तवर्मेने चापीति स्मृत्यर्थसारे ॥ मांसभंडेपक्वस्यान्नस्याशने त्र्यहं कुशपक्वपयःपानम् ॥  
 त्रतिनःकेशादेर्मुखप्रवेशमन्त्रितघृतंघृतंब्राह्मीरसंवापिबेत् ॥ केशादिभक्षणेत्तुसद्यःकुशहिरण्योदकसहितघृतप्राशनम् ॥ ज्ञानतोभ्या ॥  
 सेत्रिरत्रोपवासो घृतप्राशनंच ॥ ब्रह्मचर्यदिर्भद्युर्मांसादिभक्षणेऽधिकं त्रिरात्रं कार्यं कायंवा पुनरुपनयनंच ॥ ततो व्रतसमापनम् ॥  
 अज्ञानतः सकृद्दोमांसभक्षणे कायम् ॥ ज्ञानतो द्विगुणम् ॥ अपिस्वरविद्भराहादिरेतोविण्मूत्रपुरीषाणामन्यतमभक्षणेऽन्येषांचामेध्यानमेतद्भ्र  
 ज्ञानतोभ्यासेसंवत्सरम् ॥ अत्यंताभ्यासेपातित्यम् ॥ पुनरुपनयनंसर्वत्र ॥ बलाद्भेतोमूत्रादिपानेप्राजापत्यम् ॥ ऊने  
 ज्ञानतोभ्यासेसंवत्सरम् ॥ अथोच्छिद्यद्यभक्ष्यभक्षणेप्रायश्चित्तम् ॥ मत्याचेत्रिरात्रम् ॥ माघवीधितुतिलदुर्भो  
 क्षणेचाद्रम् ॥ अज्ञानतस्तत्तच्छुच्छम् ॥ गोमूत्रपुरीषमेध्यम् ॥ अभ्यासादावधिकंकरव्यम् ॥ अथोच्छिद्यद्यभक्ष्यभक्षणेप्रायश्चित्तम् ॥ मत्याभ्यासे  
 कादशवर्षस्याप्येतदेव ॥ गोमूत्रपुरीषमेध्यम् ॥ अज्ञानतस्तत्तच्छुच्छम् ॥ अथोच्छिद्यद्यभक्ष्यभक्षणेप्रायश्चित्तम् ॥ मत्याभ्यासे  
 तेऽत्रेसेचकेशाद्यापन्नेदेवद्भेणयादौद्रव्यशुद्धिरहितेचान्नेअमत्याभक्षितेष्काहंब्राह्मीसुवर्चलापानम् ॥ अल्पद्रव्यंचेदमत्याभ्यासेकृच्छ्रम् ॥ मत्याभोज  
 दुर्कैःप्रोक्षणमकृत्वाभोजनेएतत् ॥ माजाराद्युच्छिद्यस्यतथाप्रोक्षणेःशुद्धिस्मरणादियुक्तम् ॥ अल्पद्रव्यंचेदमत्याभ्यासेकृच्छ्रम् ॥ मत्याभोज  
 पक्ष्यावकव्रतंत्रस्थस्य ॥ ब्रह्मक्षत्रियवैश्यशूद्रोच्छिद्येत्तुविप्रैकत्रिपंचसतरात्राणिक्रमणंपचगव्यंपिबेत् ॥ अभ्यासेस्येषामावृत्तिः ॥ मत्याभोज  
 नेत्वेतान्येवसोपवासानिकुर्यात् ॥ मत्याभ्यासेकृच्छ्रतिक्कृच्छ्रतस्तच्छुच्छ्रचांद्राणि ॥ क्षत्रादौपादुहानिः ॥ अन्यस्यविप्रोच्छिद्यभोजनेसकृद  
 जानतःकृतेमहाव्याहृतिभिर्मंत्रितपयःपानम् ॥ ज्ञानतस्तद्भ्यासादौसांतपनम् ॥ उच्छिद्यंचात्रैकंपंत्युपविष्टिप्रादीनांभोजनमध्येएकेना

पिपात्रत्यागेशेषमन्नशूद्रादिविषयेतद्भोजनोत्तरं पाकपात्रेवशिष्टमप्युच्छिष्टम् ॥ एवंविधशूद्रेच्छिष्टभोजनेत्रिरात्रोपवासोऽधमर्षणजपः ॥ कामत  
 स्त्वेतद्विषयेपंचरात्रं सतरात्रमुपवासश्चांद्रवाऽभ्यासादितरतम्येनयाज्यम् ॥ गुरुभिन्नविप्रोच्छिष्टभोजनेश्वोपहतभोजनेकृच्छ्रम् ॥ भोज  
 नपात्रेभुक्तेशपमात्रोच्छिष्टम् ॥ शूद्रभुक्तशेषभोजनपात्रेऽवशिष्टं कामतोभुक्त्वा तसकृच्छंकार्यम् ॥ अकामतः प्राजापत्यम् ॥ अभ्या  
 सेपराकंचांद्रयंवा ॥ अपत्यभुक्तशेषभक्षणंचांद्रम् ॥ क्षत्रियवैश्यगर्दभादिभुक्तशेषस्यपात्रावशिष्टस्यभोजनेपादोनेकृच्छंसाधैकृच्छत्रया  
 दिकेचित् ॥ भांडस्थेऽन्नेकेशपिपीलिकामेध्यसेविकीटैरुपहतं तावन्मात्रमुद्धृत्यमृद्धस्मताम्रवैडूर्यहिरण्यजतादिभिर्गोवालुद्भुक्तवारिणा  
 शेषंप्रोक्षयेत् ॥ हस्तस्थितमेवंभूतं त्यजेत् ॥ मुखस्थानिष्टिव्यघृतं प्राशयेत् ॥ श्वां डालजस्वलासूतिकापतितादिदृष्टान्नमपिमृद्भस्म  
 हेमांबुभिः प्रोक्षयेदिति मयूखेस्मृतिः ॥ मनुष्यरेतोविण्मूत्रभक्षणेवर्णाः क्रमेण तसकृच्छ्रति कृच्छ्रकायत्रिरात्राणि कुयुः ॥ मत्याचांद्रतसकृच्छ्रति  
 कृच्छ्रकायानिपुनः संस्कारश्चोभयत्र ॥ अंत्यजानांभुक्तशेषस्यपाकपात्रावशिष्टस्यभक्षणेवर्णक्रमेणचांद्रमहासांतपनपद्मरात्रिरात्राणि ॥  
 अभ्यासोद्विगुणम् ॥ निरंतरेपतनम् ॥ भोजनपात्रावशिष्टतदुच्छिष्टभोजनेद्विगुणम् ॥ अत्रपुनः संस्कारोयुक्तः ॥ मत्या  
 भ्यासेपतनम् ॥ कानिचिदुच्छिष्टभोजनप्रायश्चित्तानिप्रकीर्णकप्रसंगेदृशितानि ॥ अथाशुचिद्रव्यरूपुष्टाभक्ष्यभक्षणेप्रायश्चित्तम् ॥ तत्रकेश  
 कीटनीलीलाक्षास्थिस्नायुचर्मरुधिरविण्मूत्रमांसवसामज्जाशुक्रसुरारूपुष्टस्य महापातकिदृष्टस्यदुष्टपक्ष्यवलीढस्य विड्वराहाद्युच्छिष्टस्यगवा  
 द्रातस्यशुष्कपशुषितयोश्चवृथापक्वस्यद्वैवपित्र्यान्नस्यहोमाथैहविषांचाशनेपानेचामत्याचेदुपवासः ॥ मत्याकृच्छ्रपादोऽल्पसंसर्गेमहासंसर्गेत्व

र्धकृच्छ्रः ॥ तत्रापिसंस्पृष्टमध्यादेरसोपलब्धौतसकृच्छ्रः ॥ अविज्ञातजात्यस्थ्यादिद्वूपितेकणादिमलपङ्कद्वूपितेचार्धम् ॥ जलयानसमयेमुखनिः  
 सृतजलयदिभोजनभाजनेपतेत् तदातद्भजनान्नभाजनेचांद्रम् ॥ इदंज्ञानतोत्यंताभ्यासे ॥ अकामतोऽभ्यासेसकृत्कामकृतंचत्रिरात्रम् ॥ सुरा  
 भिक्षगौडीमाधीमद्यवासितशुष्कभांडस्थोदकस्यज्ञानतःसकृत्पानेच्छदनेचयंहंडुशमूलादिपक्वक्षीरपानम् ॥ तदभ्यासेचैतदेवपद्मत्रयम् ॥ ज्ञान  
 तस्तुपंचाहंशेषुष्पीपक्वपयःपानम् ॥ तथाभ्यासेसतरात्रंगोमूत्रेयावकपानम् ॥ अत्यंताभ्यासेद्वादशाहंब्राह्मीपक्वपयःपानंप्रत्यहमष्टसहस्र  
 गायत्रीजपश्च ॥ अच्छदनेनजीर्णत्वेएतदेवतत्रतत्रद्विगुणम् ॥ एवंभांडस्थार्द्रवेपितालादिमद्यभांडस्थोदकपाने एतदर्थम् ॥ शुष्कसुरा  
 भांडस्थोदकपानेएकउपवासः ॥ परेह्निघृतप्राशनमात्रम् ॥ तादृशभांडस्थपर्युपितजलपानेच्छदनेचयंहंशेषुष्पीपक्वक्षीरपानम् ॥ अका  
 मतोद्विस्त्रिभ्यासेपंचरात्रंत् ॥ कामतःसकृत्पानेसतरात्रम् ॥ तथाभ्यासेपक्षम् ॥ अत्रसर्वत्रजलपानस्यतपस्त्वाज्जलरूपंपेयमित्याहुः ॥  
 जीर्णत्वेआर्द्रभांडस्थजलस्यवमनेचप्राग्वत् ॥ आर्द्रभांडस्थोदकपानेजीर्णत्वांद्रकामतः ॥ अकामतःषडुपवासाः ॥ अभोज्यान्नभांड  
 स्थितजलदुग्धदधिपानेब्रह्मकूर्चः ॥ शुद्धस्यत्रसर्वत्रविषयोकिंचिदानमेव ॥ अंतस्थितक्लिन्नमृतपंचनखखरविद्धराह्याद्विद्युक्तात्यंतोपहत  
 कूपदिजलपानेपडुपवासाः ॥ अतिकृच्छ्रोवा ॥ व्रतांतंपंचगव्याशनंचअक्लिन्नउपवासत्रयंपंचगव्यंचांते ॥ शूद्राणानंक्तम् ॥ इदंज्ञानतोऽ  
 भ्यासे ॥ अकामतोऽर्धम् ॥ प्राश्नस्तुअकामतःप्राशुंक्तकामतस्तुद्विगुणमित्याहुः ॥ तादृहस्तुष्यशवधुक्तहृयादिजलपानेतुअज्ञानतःस  
 कृचपडुपवासाः ॥ कामतोभ्यासेचपराकः ॥ मत्याभ्यासेतसकृच्छ्रः ॥ अधिकतराभ्यासेचांद्रम् ॥ तादृशस्थूलतडागादिजलपानेतुन्यून

कल्प्यम् ॥ विष्णुत्रास्थ्यादिद्वेषितकूपादिजलपानेत्रयउपवासाः ॥ तादृशकुंभस्थजलपानेसांतपनम् ॥ इदमज्ञानतः ॥ कामतस्तुद्विगुणम् ॥  
 पूर्वोक्तकूपादौपानेव्यतिरेकेणस्नानमात्रे त्वेक उपवासस्त्रिषवणस्नानं गायत्रीजपश्च ॥ चांडालादिखाततडागादिषुजातुदघ्नादल्पपरिमाण  
 जलेषुतथाविधजलासुचांडालादिकसंपर्कयुतहृदुष्करिणीषुचाकामतो जलपानेनक्तम् ॥ कामतः क्लृप्तपवासः ॥ अन्यखातितचांडालादि  
 परिगृहीततादृशकूपादिजलपानेद्विगुणम् ॥ अभ्यासेकृच्छ्रम् ॥ कामतोभ्यासेद्विगुणम् ॥ जातुदघ्नहृदुष्करिण्यादिषुमहाजलाशयेचनदोषः  
 तादृशकूपेषुविप्रस्यमहासांतपनम् ॥ क्षत्रियादीनांकृच्छ्रकृच्छ्रार्थपादाःअमत्याऽधम् ॥ अशक्तः षवणव्यपिबेत् ॥ चांडालादिभांडस्थजल  
 पानेकूपवत् ॥ चांडालादेःकूपभांडादिजलस्थपानोत्तरं वमनेविप्रस्यकृच्छ्रम् ॥ रजकाद्यंत्यजखातकूपभांडादिजलतद्भांडस्थपयोद्ध्यादिपा  
 नेत्वमत्याद्विजाःक्रमेणब्रह्मकूर्चपानेनत्रिद्व्येकोपवासान्कुर्युः ॥ शूद्रस्तूपवासंशतत्यादानंचकुर्यात् ॥ मत्यासर्वत्रद्विगुणम् ॥ अंत्यजखातवा  
 पीतडागादिषुअल्पजलेषुपानादिकरणेएकउपवासोमत्याद्विगुणम् ॥ अमत्याभ्यासेकायम् ॥ मध्यमजलेषुपंचगव्यम् ॥ महत्सुनदोषः ॥ अ  
 त्सर्वत्रपुनःसंस्कारइतिकेचित् ॥ शूद्रामेध्यसेविकीटादिरुष्टान्नभोजनेत्वहोरात्रमभोजनम् ॥ अथचांडालाद्यन्नभोजनेप्रायश्चित्तम् ॥ तत्र  
 ज्ञानतःसकृचांडालाद्यन्नभक्षणेचांद्रम् ॥ अज्ञानतस्तत्कृच्छ्रः ॥ एककालेएकप्रयत्नोपक्रमाणांश्रानामेकस्मिन्प्रयोगेभोजनेसकृद्भो  
 जनम् ॥ एवंपुनर्भोजनेऽभ्यासः ॥ वारत्रयेऽत्यंताभ्यासः एवंसर्वत्रबोधम् ॥ भवदेवंस्तुअज्ञानतःसकृद्भोजनेतत्कृच्छ्रम् ॥ अभ्यासेचां  
 द्रायणम् ॥ ज्ञानतौद्विगुण्यमित्याह ॥ सिद्धान्नार्थम् ॥ सक्तुजलादौशुष्कान्नेआमान्नेतुतदर्धमात्रंबोधम् ॥ बलात्सकृच्छुष्कतदन्नभोजनेऽ

पवासत्रयम् ॥ बलात्सिद्धान्नभोजनेपराकः ॥ ज्ञानाभ्यासेचांद्राभ्यासः ॥ अज्ञानतोऽभ्यासेतत्कृच्छ्राभ्यासः ॥ चांडालादिपक्वान्नाशनेसर्वत्र  
 पुनरुपनयनम् ॥ कामतश्चतुर्विंशतिवारंभोजनेपातित्यम् ॥ अज्ञानस्तुतद्विगुणवारभोजनेतत्रचद्वादशवार्षिकंप्रायश्चित्तम् ॥ यवनम्लेच्छ  
 यावनानामन्नभोजनेन्येवम् ॥ अत्रप्रायश्चित्तेनयापनाशेषिवचनान्नव्यवहार्यता ॥ द्विजस्यज्ञानात्स्वेच्छयाचांडालयवनादीनांदासत्वांगीका  
 रेतुग्राजापत्यद्वयम् ॥ पुंश्वल्यभिःशरत्म्लेच्छचांडालादीनांबलदेकमासदासतामापन्नोद्विजोबलात्कारितगोवधोच्छिष्टमार्जनाच्छिष्टभक्षण  
 तत्स्त्रीसंगादिःग्राजापत्येनशुद्धयति आहिताग्निश्चांद्रेण ॥ संवत्सरोपितस्यग्राजापत्यंपराकश्च ॥ शूद्रस्यसंवत्सरावासेपक्षयावकपानम् ॥ एवंवर्षपर्यं  
 मासंवासेकृच्छ्रपादः ॥ मयूखेतुग्राजापत्यादिकंमासमात्रेणोवधौदौतःप्रातिस्विकंतत्रप्रायश्चित्तमकामकृतंविहितकार्यमित्युक्तम् ॥ अज्ञाना  
 तंप्रायश्चित्तकल्पनाकार्या ॥ चतुर्वर्षपर्यंतमितिक्वचित् ॥ अत्रेपातित्यात्प्रायश्चित्ताभावः ॥ एतदेवज्ञानाच्छूद्रादिदासत्वांगीकारे ॥ अज्ञान  
 दधंभित्याहुः ॥ चांडालादिस्पृष्टान्नभोजनेग्राजापत्यम् ॥ ज्ञानतोद्विगुणम् ॥ एतदेवपतितकृणिरजस्वलादिस्पृष्टभोजने ॥ अज्ञान  
 तःसकृत्चांडालरजस्वलापतितद्युच्छिष्टभोजनेचांद्रम् ॥ तद्भोजनानंतरंपाकपानेऽवशिष्टमन्नंतदुच्छिष्टम् ॥ ज्ञानतोद्विगुणम् ॥ चांडा  
 लादिभोजनपात्रावशिष्टरूपोच्छिष्टभक्षणेतुग्राजापत्ये ॥ क्षत्रियवैश्ययोरापदिबलात्कारेऽन्नेतरचर्विततांबूलाद्युच्छिष्टभोजनेच  
 क्रमेणकार्यकार्यार्थम् ॥ विप्रस्यतत्रापिचांद्रमेव ॥ क्षत्रविशोरप्यापद्भावेऽन्नरूपोच्छिष्टभोजनेचचांद्रमेव ॥ सर्वत्रानुच्छिष्टादुच्छिष्टेद्विगुणम्  
 तत्रापिपाकपात्रविशिष्टोच्छिष्टग्राह्णेभोजनपात्रावशिष्टोच्छिष्टेद्विगुणमधिकंवाकल्प्यम् ॥ तथाचतत्स्पृष्टमात्रात्तद्विगुणतद्धस्तदतस्यतद्द्वहपक्व

स्यवाभक्षणेकल्प्यम् ॥ सहभोजनेत्रिगुणम् ॥ उच्छिष्टेषुचतुर्गुणमित्यादिबोध्यम् ॥ चांडालादिसंसाग्णोऽन्नस्थतत्पाकस्थभोजनेकृच्छार्थम्  
 शुष्कादौतदर्थादिचांडालादिरूपृष्टजलक्षीरदध्यादिपानेलुघुसंतपनम् ॥ एतत्पीतशेषांपानेपडुपवासपूर्वकंपंचगव्यपानमज्ञानतः ॥  
 ज्ञानतोद्भिगुणम् ॥ अभ्यासेआवृत्तिः ॥ अज्ञानतःसकृच्छौडिकाबन्धभोजनेमासंगोमूत्रयावकपानम् ॥ शुष्कान्नतदर्धषडुपवासावा ॥  
 आमन्नेतदर्धम् ॥ ज्ञानतोद्भिगुणम् । अभ्यासेआवृत्तिः ॥ ज्ञानतोऽष्टधाभोजनेकृच्छब्दम् ॥ अज्ञानतस्तथात्वेर्चाद्द्वयम् ॥ ज्ञाना  
 दष्टचत्वारिंशद्भारंभोजनेपातित्यम् ॥ अज्ञानतःषण्णवतिवारभोजनेतत्रद्वादशाब्दम् ॥ ज्ञानतःसकृदेतदुच्छिष्टान्नभोजनेविप्रस्थचांद्रम् ॥  
 क्षत्रियवैश्ययोस्तत्कृच्छ्रः ॥ एतदर्धमेतत्स्पृष्टमात्राभोजने ॥ शुष्कान्नस्योच्छिष्टभोजनेप्यवम् ॥ अत्राशक्तकुशादुंबरबिल्वौघैःपनसांबु  
 जपत्रकैः ॥ शंखपुष्पीसुवर्चोदिक्राथपीत्वातुशुद्धयति ॥ तत्पीतशेषजलपानेउपवासत्रयपूर्वकंपंचगव्यपानमज्ञानतः ॥ ज्ञानतोद्भिगुणम् ॥  
 अभ्यासेआवृत्तिः ॥ गवोच्छिष्टाशनेच्छर्दनेएकउपवासःपंचगव्यपानंच ॥ अभ्यासेउपवासत्रयम् ॥ चतुर्थंपंचगव्यम् ॥ अच्छर्दने  
 ज्ञानतःसकृद्भोजनेप्येतदेव ॥ मतिपूर्वकाभ्यासेऽतिकृच्छ्रः ॥ केचिन्मृकाकोच्छिष्टेषुनःकृतपाकपशुषिताग्नेस्त्रीशूद्रोच्छिष्टेषुअन्नमुक्तेषु  
 वमेवप्रायश्चित्तमाहुः ॥ प्रपाजलपानेसीरवृक्षनिर्यासाधारपात्रस्थजलपानेनौकाजलनिःसारिणीपात्रस्थजलपानेकूपादेश्चर्मपुटकानिःसारि  
 तजलपानेचसचैल्लानपूर्वकमुपवासः ॥ अशक्तस्यपंचगव्यपानम् ॥ आपदितदेवजलंभूमिष्ठंकृत्वापात्रांतरेणोद्धृतंपेयंप्राणापादिदो  
 षोन ॥ शूद्रभांडस्थजलपानेउपोष्यबिल्वपत्रपलाशकुशकाथोदकपानम् ॥ नवभांडितुनदोषः ॥ एवंपयोदध्यादावपि ॥ अत्रसर्वत्रपुनरु



क्तिः प्रासंगिकीवैलक्षण्योक्तिः स्मृत्यन्तरानुरोधत् ॥ तत्रशक्त्याद्यपेक्षयाव्यवस्था ॥ ज्ञातातपः ॥ घृततैलद्विधिशरित्तथैवेक्षुरसो  
 गुणः ॥ शूद्रभण्डस्थितंतक्रंतथामधुनदुष्यति ॥ अथभावदुष्टादिभक्षणेप्रायश्चित्तम् ॥ तत्रयद्गुणतआकारतोवाविसदृशत  
 याजुगोपिसतशरीरमलादिभावनानजनयति अरिप्रयुक्तगरादिशंकांवाजनयति तद्भावदुष्टम् ॥ क्षुधातंश्चनकाशुंक्तमाप्तकंत्वन्नमेवहि ॥  
 ब्रूतेव्यर्थाशोयस्त्वेवंतद्भागदुष्टम् ॥ काक्रियाऽस्मिन्नितिनिन्द्यदीयतेयत्तच्च ॥ तयोर्भोजनेकामतःकृतेत्रिरात्रमुपवासः ॥ गोमूत्रयावक  
 पानमित्यन्ये ॥ अज्ञानतोर्यम् ॥ छर्दनेघृतप्राशनम् ॥ भक्ष्याभक्ष्यत्वेनशंकितवस्तुभक्षणेअक्षारलक्षणम् ॥ रूक्षांब्राह्मीसुवचलंपिबेत् ॥  
 त्रिरात्रंशंखपुष्पीवापयसासह ॥ कुशपद्मोदुंबरपलाशबिल्वपत्रकाथंवापिबेत् ॥ शंकायाश्चविज्ञानेद्विगुणम् ॥ अज्ञानतःशंकितभक्षणंशुद्धच  
 र्थवर्षतित्रीन्द्रावेकंवाक्त्रच्छकुर्यत् ॥ अथकालदुष्टाशनेप्रायश्चित्तम् ॥ ॥ कालदुष्टमस्येहात्तपुशुषितादि ॥ मत्यातद्भक्षणेत्रिरात्रं  
 यावकन्नतम् ॥ अमत्यात्वेकउपवासः ॥ अनिर्देशगोक्षीरादिपानेचैवम् ॥ अथगोधूमपयोदधिपिष्टविकारेस्नेहपक्वेस्नेहात्तान्नादौचनदोषः ॥  
 शृंगास्थिदंतशुक्तिशंखकपर्दजनितपत्रैः कंदशालूकजैश्चजलंपित्वानवोदकंचपर्पाकालेच्यहादवाक् अकालेचदशाहादवाक्पित्वापंचगव्यंपिबे  
 त् ॥ मत्योपवासः ॥ ॥ ग्रहणकालेनवश्राद्धेचभोजनेग्रामयाजकान्नभोजनेचचांद्रम् ॥ ग्रहणनिमित्तनिषिद्धकालेसंधिकालेऽतिप्रा  
 तरतिसायंकालेचमुक्तवारत्रौथानादधिसत्कृतिलसंबद्धान्नभोजनेएवमादिष्वनादिष्टप्रायश्चित्तेषुप्राणायामशतम् ॥ मत्योपवासः ॥ अम  
 त्योपवासइत्यन्ये ॥ अथगुणदुष्टभोजनेप्रायश्चित्तम् ॥ शुक्लानिकपायादींश्चअन्यान्यमेध्यानिचामत्यापीत्वाभुक्त्वाचोपव

सेत् ॥ मत्यात्रिरात्रयावकम् ॥ आमलकयुक्तकाजिकायानदोषोभिधारणेच ॥ शुक्तं कालवशादुम्लतांगतम् ॥ उद्धृतसारपिण्याक  
 मंथितादिभक्षणेमत्यात्रिरात्रयावकम् ॥ अमत्यार्धम् । छर्दित्वा घृतं पिबेत् ॥ वैश्वदेवादिरहितान्नभोजने अतिथिदेवतादिप्रयोजनमनुद्दिश्य  
 वृथापक्वस्य कृसरसंयावकपायसापूशण्डुलीमधुमांसादिभक्षणेष्वमत्योपवासः ॥ मत्यात्रिरात्रयावकम् ॥ कायमभ्यासे ॥ आहिताग्नि  
 स्त्वमत्यात्रिरात्रम् ॥ मत्याकायं कुर्यात् ॥ हस्तदानादिक्रियादुष्टस्यामत्यामत्याभोजनेनक्तम् ॥ मत्यातृपवासः पंचगव्यंच ॥ तत्रमाक्षिकमिशुर  
 सविशेषरूपं फाणितं शाकंगोरसं लवणघृतानि चैतानि हस्तदत्तानि दुष्टानि ॥ अमत्याभ्यासे तृपवासः ॥ मत्याभ्यासे त्रिरात्रम् ॥ अत्यंतभ्यासे  
 सांतपनम् ॥ अथश्राद्धभोजने प्रायश्चित्तम् ॥ तत्रातर्दशाहेनवश्राद्धानि ॥ एकादशाहश्राद्धमारभ्योनाब्दं तानि पोडशैकोद्दिष्टा  
 निनवमिश्राणि ॥ सपिंडीकरणमिश्रम् ॥ ततः पराणि पुराणानि ॥ तत्रनवश्राद्धभोजनेकायम् ॥ अनापद्यत्रचांद्रम् ॥ एकादशाहेम  
 हेकोद्दिष्टेभ्येवम् ॥ पादोनंकायमापदि ॥ अनापदितुचांद्रकायंचेत्यन्ये ॥ द्वादशाहश्राद्धमासिकेचो नमासिकेचपादोनंकायमेव ॥ अत्रा  
 नापदिकायम् ॥ अन्येपराकमाहुः ॥ द्वितीयमासिकैत्रपक्षिकमासिकेऊनषाणमासिकेऊनाब्देचार्धकृच्छ्रम् ॥ अनापदिपादोनम् ॥  
 त्रिमासाद्यब्दमोक्षतिषुसपिंडनेचाब्दिकेचोपवासः पादकृच्छ्रोवा ॥ अनापदितुत्रिरात्रं कृच्छ्रम् ॥ अन्येत्वनापदित्रैपक्षिके  
 तिकृच्छ्रः ॥ षणमासिके कृच्छ्रः ॥ आब्दिके आपदित्रिरात्रं गोमूत्रयावकपानम् ॥ अनापदिकायपादमित्याहुः ॥ तदु  
 त्तं प्रत्याब्दिके त्रिवर्षपर्यंतं नक्तम् ॥ अनापदितृपवासः ॥ गुरुविप्राद्यर्थकद्रव्यार्थं नवश्राद्धभोजने त्रिरात्रम् ॥ महैकोद्दिष्टे द्वादशाहादौ

चत्रिरात्रम् ॥ इमासिकादौ उपवासः ॥ त्रिमासादौ नक्तं पंचगव्यं च ॥ प्रत्याब्दिकेऽन्यपुराणेषु च पद्मप्राणायामाः ॥ वृद्धैत्रियः प्राणायामाः ॥ तत्रैव निरूप्यहस्यभोजनं पशालिनो वातदर्धम् ॥ क्षत्रियादिश्राद्धेषु द्वित्रिचतुर्गुणानि क्रमात्कार्याणि तस्मिन्त्यर्थसारे ॥ अन्यत्र तु पावणश्राद्धे पद्मप्राणायामाः ॥ त्रिमासादिवत्सरांतमुपवासः ॥ सपिंडनश्राद्धे च आद्यमासिके पादानकृच्छ्रः ॥ त्रैपक्षिके तदर्धम् ॥ इमासिके पंचगव्यपात्रं च प्रत्यब्दं नक्तमिदमापदि ॥ अनापदि तु द्विगुणमिति ॥ चांडालोदकसर्पविप्रशुद्धं द्विविद्युत्पातपतनविषोद्धं धनानाशकैर्मृतानां स्तेनपतिताद्यभोज्यान्नांचनवश्राद्धेषु चांद्रम् ॥ प्रथममासिके चांद्रं पराकश्च ॥ द्वादशाहादौ पराकएव ॥ द्विमासत्रिपक्षादावति कृच्छ्रः ॥ त्रिमासादौ कायम् ॥ आब्दिके पादकृच्छ्रः ॥ द्वितीयवर्षादावुपवासः ॥ सम्यग्विषये पिद्रव्यार्थभोजनेऽप्येवमेव ॥ अपांक्तयानमेकादशाहश्राद्धभोजने शिशुचांद्रम् ॥ यतिव्रतिब्रह्मचारिणां तु प्रथममासिकादिषु नवश्राद्धेषु तकाक्षस्य च भोजनेऽक्तकृत्वाऽधिकत्रिरात्रोपवासं प्राणायामत्रयपूर्वकवृतप्राशनं च कृत्वा व्रतशेषसमापनम् ॥ अनापदि तु कार्यांत्रिरात्रोपवासोद्वादशप्राणायामः पंचगव्याशनं चाधिकम् ॥ कामतोभोजनेऽप्युत्तरूपनयनमित्यन्ये ॥ अभ्यासे तूक्तकृच्छ्रादिद्विगुणम् ॥ आमहेमसंकल्पितश्राद्धेषु तत्तदर्धानि ॥ गुरुविषये तु पवासो नक्तं पद्मत्रिंशत्प्राणायामाश्च ॥ अतिश्रोत्रियादिपुराणश्राद्धेषु अत्रुक्तप्रायश्चित्तेऽपुसर्वश्राद्धेषु च गायत्र्याऽद्वादशकृत्वोपःपीत्वाऽशुद्धयति ॥ ततः संध्योपासनहोमादियथोचितं कुर्यात् ॥ वृद्धिश्राद्धे प्राणायामत्रयम् ॥ चौलनामकरणजातकमागश्राद्धेषु ब्रह्महोमतेऽसोमेचाधानांगब्रह्मोदने चामत्यापदि च भुक्तोसांतपनम् ॥ मत्याऽपदि चांद्रम् ॥ अन्यसंस्कारेषूपवासः ॥ अनापदि त्रिरात्रम् ॥ अन्यदुत्ताकन्याऽन्यस्मैऽपुनर्दत्ता

या सा पुनर्भूः ॥ असंस्कृते पूर्वगर्भे प्रसूते सति द्वितीयगर्भे संस्कारो यस्य सा पुनरैता ॥ ऋत्वादिषोडशाहात्पश्चादेवयागभिर्णिसारे  
 तोषा ॥ भर्तृशासनोच्छिचिनीकामचारिणी ॥ आसांगर्भेषु मुक्तौ पूर्ववत्सांतपनंचंद्रवा ॥ सर्वस्त्रीप्रथमगर्भेषु चैवम् ॥ अनिर्दे  
 शाहनवश्रद्धे कामतो मुक्तवतो विप्रस्थानापदिसंवत्सरपर्यंतं भोजनान्प्राक्संहिताऽध्ययनमितिकोचित् ॥ ॥ अथपरिश्रमहाशुचिदुष्टभोजने  
 प्रायश्चित्तानि ॥ ॥ तत्रराजपुरोहितराजभृत्यवैश्यशूद्राण्छीवाजाविकमाहिषिकस्थानिकभूपालानां स्तेनगायकलक्षकवाद्युषिकदीक्षाव  
 स्थितानां कदर्यंबद्धाभिशस्तपुंश्चलीदांभिकवैद्यनटनर्तकगणकानां भगवृत्तिस्त्रीसदृशचेष्टितनिराचारनिषिद्धाचारणामाचार्याग्निगुरुधर्मशा  
 ख्यगोब्राह्मणादिद्वेषिणां संवत्सराभ्यस्तोपपातकानां चर्मकारस्वर्णकारशौण्डिकव्याधपुनर्भूजातभ्रूणघ्नविषकारशस्त्रकारलोहकाराणां मत्तोन्म  
 तकुद्धातुरगणगणिकानां श्वचक्रमद्यस्त्रीमृगजीविनामश्वथगजारोहणवृत्तीनामुच्छिष्टभोजिक्रूरप्रपतितपिशुनानां रजकनिर्णेजककैवर्तका  
 नां शूद्रयाजकाध्यापकचित्रकारशिल्पब्रह्मविक्रयिणां वृथाश्रम्यनाश्रम्याश्रमभेदिनामपण्यविक्रेतुसोमलताविक्रेतुशैलूषतंतुवायतुघ्नावायकि  
 रातानां यतिब्रह्मचारिणोत्रात्यतद्याजकादीनां नित्यरागियोनि संकीर्णसंकरजातिकुंडगोलकतदुन्नाशिनानां घाटिकविप्रगादेववृत्तिघ्नानां पारि  
 देवनसंबंधिनां गरदसूपकारवैवोपजीविपाखंडिलिगानां सूतादिप्रतिलोमजानां कर्मरंकृतघ्नोप्रदंडपातिनां पुण्यसोमयागात्मविक्रयिणामनु  
 तवादिद्वेषिहंकाराणां वृक्षारोपणवृत्तीनां कूटकृषलीतत्पतितत्संबंधिनां तुर्यादिस्वनव्यातीरक्तकरणैर्नृपातिप्रबाधकानां कितवमृगयाजीवि  
 निषादतत्कर्मकृतांमूल्येनद्विजकार्यकर्तृणां प्राणिवधजीविलोकायतिकदेवलकस्त्रीजितकुष्ठिकुनखिश्यावदंतानां पित्रादिविवदमानस्य नद्या

दिंस्तरणजीविनामयाजकतत्पुरोहितवणिजपशुमारकदुल्लैमसेवककांडपृष्ठानां चक्रितौलिकप  
 क्षिरक्षकसमुद्रतारकहीनांगातिरिक्तानामपुत्रकाननिकमुभूषणां यतिपुत्ररहितस्त्रियाः पंचयज्ञानकृत्वानित्यपरान्नभोजिविरूपपरपाकनिरत  
 स्यपंचमहायज्ञकरणंविनाभोजनरूपपरपाकनिवृत्तस्यापंचसंज्ञकज्ञानवर्जितग्रहस्थस्याचार्यपितृमातृसुतगुर्वप्रित्यागिनां सुतकन्यास्त्रीसित्य  
 विक्रयिणां गृहस्थतोपपत्तिकक्षातोपपत्तिकक्षापरिश्रिणो द्यूतजीविविधिनिषेधातीतसूतकिकुलालानां चतुःषष्टिपलान्नभक्षकरूपकुंडाशिनः  
 कांस्थसीसादिकारवाद्योपजीविभांडवस्त्रादिकटूपश्चादिविक्रायिमहर्षविक्रयिणां ताम्रादीनां स्वर्णादिसदृशरूपकर्तृणामित्यादिपापिनामेषां  
 अर्गोतिष्ठतांभिक्षान्नप्रतिग्रहूंचांद्रायणम् ॥ एतेषांकृतनिष्कृतीनां मुख्यतस्तत्तद्भूतपूजीविनांचान्नभोजनेद्विनेयाजनेप्रतिग्रहैवम् ॥ एतच्चत  
 तद्भूतपूजाजितधनरयागपूर्वकमेव ॥ कुनखिच्छुण्डंतकुष्ठिप्रभृतीनांचप्रागुक्तानांविप्रान्नदृश्यशूद्रान्नदविप्रस्यास्वामिकशूद्रस्याप्रसूतायाडु  
 हितुश्चान्नभोजनेशिष्टशुण्डितान्नस्य श्वादिरूपस्योदकयादिदृष्टस्य गवात्रातस्यपक्ष्यवलीढस्य असंस्कृतस्यबहुया  
 चितस्यसरोषसविस्मयदुत्स्यपादरूपस्यवद्वातस्यानुष्टिकरस्यचांद्रस्यभोजनेचामत्यात्रिरात्रम् ॥ अमत्याभ्यासेकृच्छ्रः ॥  
 मत्याऽतिकृच्छ्रःमत्याभ्यासेततकृच्छ्रः ॥ ब्रह्मचर्योदेःकायातिकृच्छ्रततकृच्छ्रंचांद्रायणानिमत्यादिशुकमेणपुनःसंस्कारश्च ॥ यद्वात्रिषणवद्वा  
 दशरात्राणिपयसाभूयोभ्यासेचांद्रम् ॥ अत्यंताभ्यासेचांद्रवृद्धिः ॥ आपदिष्कद्वित्रिचतुरुपवासाः ॥ अत्यंतापद्वित्रिषणवद्वाद्दशप्राणायामाः  
 ॥ आमाम्नेषुस्नानम् ॥ एतद्वृत्तिविप्रान्नभोजनेष्कमुक्तम् ॥ अनाचारेदुष्टाचारेनक्तम् ॥ ब्राह्मणभुवेस्नानमष्टशतजपश्च ॥ एवंशाखारंडान्नस्य

ब्राह्मणादिसंघाताद्युपदेशत्यक्तादिरूपस्यानेकस्वामिकरूपस्य वा गणान्नस्य कोमुंतेत्यादिस्मयादिनादीयमानदुष्टान्नस्यनगरमाधुकराद्यन्न  
 स्यासन्मानंशुणिनोसन्मानंपापकर्मणंकुरुतेयस्तदन्नस्यचभोजनेप्राग्वदेव ॥ आचारंदुशेखरे भोजनप्रकरणेणिकाद्यभोज्यान्नभक्षणेचैवमि  
 त्युक्तम् ॥ अथजातमृताशौचान्नभोजनेप्रायश्चित्तम् ॥ द्विजाशौचिसवर्णानामुपवासस्त्रिरात्रंवा ॥ विप्रक्षत्रियवैश्यशूद्राशौचेषु अमत्याविप्रो  
 भुक्त्वानक्तैकद्वित्रिरुपवासान्कुर्यात् ॥ अभ्यासेत्वेकत्रिपंचसप्तोपवासाः ॥ यद्वाभ्यासेद्द्वित्रिशत्षष्टिशत्प्राणायामाः ॥ उपवासैः प्राणाय  
 मानांसमुच्चयइत्येके ॥ अन्यत्वापदेअज्ञानतएवासकृद्भोजनेएवैतत् ॥ अभ्यासेत्वधिकमित्याहुः ॥ मत्याचेत्कायसांतपनमहासांतपनचा  
 द्राणि ॥ एकद्वित्रिचतुःकायानिवा ॥ मत्याभ्यासे कायातिकृच्छ्रतसकृच्छ्रचंद्राणि ॥ कामतोभूयोभ्यासे एकद्वित्रिषण्मासेषुक्रमेणयावक  
 व्रतम् ॥ अत्यंतापदिमत्याभ्यासेपिप्रागुक्तप्राणायामाएव ॥ अज्ञानाद्भुक्तौ छद्नेचानापद्यपिअष्टविंशतिशतपंचशताष्टसहस्रगायत्रीजपोवा  
 बोध्यः ॥ द्विजाशौचेशूद्रस्यमुक्तौस्नानम् ॥ शूद्राशौचेशूद्रस्नानंपंचगव्यं च ॥ आशौचिविप्रस्पृष्टपानेपंचगव्यमज्ञानतः ॥ ज्ञान  
 तश्चेदुपवासः ॥ ब्रह्मचर्योदेस्तत्पानेपंचगव्यमुपवासश्च ॥ प्रत्यहंसहस्रजपश्च त्रिरात्रम् ॥ जाताशौचेआहिताभ्याशौचेचलधुसर्वयोज्यमि  
 त्येके ॥ आशौचेमुक्तवंतंनस्पृष्टोदापुरीषोत्सर्गात् ॥ इदंचप्रायश्चित्तंतद्दर्णानामाशौचव्यपगमेकार्यम् ॥ तावदाशौचान्नभोजिनोप्याशौचात् ॥  
 एतच्चाशौचिस्वामिकान्नभोजनएव ॥ आशौचिस्पृष्टाशौचिस्वामिकान्नभोजनेतुतत्प्रायश्चित्तद्भ्यसमुच्चय इत्यन्यत्रविस्तरः ॥ आशौ  
 चिगृहेऽन्यदीयान्नभोजनेपिनक्तमुपवासोवाप्रायश्चित्तम् ॥ अथ कापालिकान्नभोजनेतज्जलपानेचक्रमात्कार्यंतद्धंच ॥ अभ्यासेद्विगुणम् ॥

मत्याभ्यासेचतुण्यम् ॥ तत्स्त्रीसंगमनेचैवम् ॥ अत्यंतभ्यासेऽबद्धच्छम् ॥ अन्नसत्रप्रवृत्तस्याग्निहोत्रिणश्चाशौचवत्त्वेपि तदीयामान्नेषुदोषान्  
 तयोः पक्वान्नप्रहणेत्तुक्रमेणकारत्रयैवकप्रतंद्रादशचतुर्विंशतिः प्राणायामावा ॥ पक्षेमासेवादेवपितृन् भोजयतोऽन्नाशनेचांद्रम् ॥ पतितगृह  
 वासान्नभोजनप्रतिग्रहेषुज्ञानाभ्यासेमासोपवासाः ॥ अज्ञाताभ्यासेचांद्रम् ॥ पूर्वगणितव्यतिरिक्तनिषिद्धाचरणशूलिनामन्नभोजनेतृ  
 पवासः ॥ वत्सराभ्यासेपराकः ॥ उक्तातिरिक्तनिषिद्धमूलफलपत्राद्यशने उपवासः ॥ इतिनिंदितान्नादुनप्रायश्चित्तानि ॥ अथनटादिकर्म  
 करणे ॥ वशीकरणोच्चाटनादिरूपेभिचारेशक्तोसत्यामपालरूपे विनाकारणंगृहान्निष्कासनेसंभगादित्यागरूपेचभार्यात्यागेपिउपपातक  
 सामान्यप्रायश्चित्तानिज्ञाकत्याद्यपेक्षयायोज्यानि ॥ अत्रोपपातकप्रायश्चित्तेपुयथोपदिष्टविप्रस्यैव ॥ क्षत्रियस्यपादोनेम् ॥ वैश्यस्यार्धम् ॥  
 शूद्रस्यपादम् ॥ तत्स्त्रीणांतदूर्ध्वम् ॥ रजस्वलानांतत्रतत्रोक्तमेवकार्यम् ॥ इत्युपपातकप्रायश्चित्तानि ॥ अथमहापातकेपुतत्रादौब्रह्महत्या  
 प्रायश्चित्तम् ॥ तत्रब्राह्मणत्वप्रकारकज्ञानपूर्वकमारणकामनयाब्राह्मणवधेमरणादेवशुद्धिः ॥ तच्चात्मनोऽग्निप्रवेशनेनभृगुपतनेनवा ॥ अथ  
 वाब्रह्महत्यापापशुद्धयर्थेबाणलक्षीभूतोयमितिजानतांधनुर्भूतांशुद्धभूमौस्वेच्छयालक्ष्यभवनेन ॥ अत्रतादृशोबहुप्रहारतोमृतकल्पोभवत्य  
 दिपुनर्जीवेत्तदापिशुद्धयति ॥ मरणांतप्रायश्चित्तंक्षत्रियादेरेव विप्रस्यतुतत्तद्द्रक्ष्यमाणंप्रायश्चित्तंद्भिगुणंकार्यमितिमिताक्षरा ॥ अज्ञानतोनिच्छया  
 वाकृतेतुब्रह्मवधहताविप्रशवाशिरोध्वजहरत्तत्कपालालभे गृहीतान्यदीयकपालः स्वकर्मलयापयन् ब्रह्मचारिधर्मवानत्रैवार्णिकाचार्यादिदर्शने  
 मार्गादुपक्रमंस्त्रिषवणस्नानी अध्ययनाध्यापनादिषट्कर्मणिर्वर्जयन्संभ्रजस्वनसंध्योपासनमात्रंकुर्वन्नात्रौ वीरासनी जरी मुंडी वा वन्यफ

लमात्राहारी तद्भावेत्संकल्पितविधूममुक्तवज्जनससागारेष्वेवभैक्ष्यं मृत्पात्रेणचरन्क्षमी दांताचारः कंबलशौमशाणचरिवल्कलान्यतमवा  
साबहिर्गामाद्देवालयदिसमीपवासी विप्रगृहाण्यप्रविशन्द्दारादेवतत्तद्गृहान्नमस्तुर्वन्नैककालाशी भिक्षायाअलाभे उपवसन्द्वादशवर्षाणि क्षपयेत्  
ध्वजश्चशवनिर्हरणार्थखड्गस्येव ॥ एतद्दशकौषष्ट्युत्तरत्रिंशत्तथेनवस्तन्मूल्यंवाहेमरौप्यान्यतरस्यषष्ट्युत्तरत्रिंशतनिष्काणि ॥ अत्राशक्तौ  
तावत्संख्यान्यर्धनिष्काणिपादनिष्काणिवा ॥ अत्रांतेशतंशतदशवागवाद्दक्षिणाविप्रभोजनादीतिकेचित् ॥ पितृमातृसोदरगुरुश्रोत्रियाहिताग्न्या  
चार्यादिविप्रवधेत्पुमरणपर्यंतमेतदेवव्रतम् ॥ भिक्षाशनंचलोहितशरावेणेति ॥ अत्रगोसहस्रादिकद्वादशाब्दमित्यन्ये ॥ द्वादशाब्दव्रत  
मध्येचोरव्याघ्रादिहृन्मनस्यन्नाह्लणस्य तादृशगवांद्वादशकस्यवारक्षणेद्विजान्विज्ञाप्याश्वमेधावभृथस्नानेवा सद्यएवशुद्धिः ॥ प्रक्रांतव्रत  
मध्येमरणेपितावत्तवपापक्षयः ॥ एवंव्रतमध्येगाविप्राथप्राणपरित्यागेतत्पर्यंतंव्यापारंस्कृत्वाजविनेपिवा सद्य एवशुद्धयति ॥ यद्वा व्रतमध्ये  
कुष्ठादिदीर्घतीव्रव्याधिग्रस्तंविप्रंगांवाऔषधैः संरक्ष्यतदैवशुद्धयेत् ॥ एवंव्रतमध्येचोराद्यपहृतविप्रधनार्थं तैः सह्युद्धातद्धनस्यविप्रायप्रापणे  
तन्निमित्तमरणेवाबहुशस्त्रक्षतस्यमृतकल्पस्यतैस्त्यक्तस्यधनानयनंविनापिजीवनेपिवासद्यएवशुद्धिः ॥ नत्वग्रेपुनंव्रतकरणम् ॥ इदंचा  
मत्यानिच्छयावा निगुणविप्रहंतुर्ज्ञेयम् ॥ प्रक्रांतव्रतक्षत्रियस्यजातिमात्रविप्रस्यचकामतः सगुणेनवधेकृतेद्वादशाब्दकार्यम् ॥ अज्ञानतः  
षडब्दम् ॥ मितहविष्याशिनः ॥ शाखांतंत्रिवैदंसंहिताब्राह्मणपारायणंवा ॥ पूर्वमेवाहिताग्रेकृतप्रकृतियज्ञस्यविश्वजिद्भिजित्त्रिवृत  
त्रिष्टुतामन्यतमयागकरणंवा ॥ विंध्योत्तरवासिनातुनिगुणेनसगुणेनवाजातिमात्रनिगुणविप्रवधेविकर्मवर्जितचातुर्वर्ण्योत्पत्थिभिक्षाकुर्वता



छत्रोपानद्वर्जितेनगोकुलगोष्ठ्यामतपोवनतीर्थादिषु स्वकर्मल्यापयन्समुद्रसेतुदर्शनस्नानेकृत्वा विप्रेभ्योभोजनबस्त्रपवित्रादिदेयम् ॥ अत्रगो  
 शतंद्रक्षिणा ॥ जातिमात्रविप्रस्यवेदाभ्यासादिहीनेनधनवतावधेद्वित्संप्रदानजीवनपर्याप्तभूम्यादिधनदानम् ॥ द्वादशवर्षोपभोग्यद्र  
 व्यसहितगृहदानंवातावत्सर्वस्वदानंवा ॥ अशक्तौत्तरोरत्तरम् ॥ अत्रप्रतिग्रहविवृश्वानरश्चरुः प्रायश्चित्तम् ॥ अज्ञानतः सोभयागदीक्षित  
 ब्राह्मणवधंचतुर्विंशतिवर्षिकमुक्तप्रतंगोसहस्रद्रव्या ॥ आचार्यादिवधेप्येवम् ॥ गोसहस्रसाहितद्वादशाब्दमित्यन्ये ॥ अतिगुण  
 वतागुणहीनस्याज्ञानतोवधेपूर्वात्तंत्रतंत्रंषकृत्वांतरैलहेमगोधान्यतिलदुधिघृतदानम् ॥ मर्यादौ द्विगुणादि ॥ ज्ञानतोब्राह्मणज्ञाती  
 यषढवधेशूद्रवधव्रतम् ॥ अज्ञानतस्तद्दधेगंगायमुनासंगमेत्रिषवणस्नायी त्रिरात्रोपवासेनशुद्धयति ॥ पतितब्राह्मणवधेत्रिवर्षप्रत्यहं  
 प्राणायामशतपूर्वकंगायत्रीजपपूर्वकंचवनेभिक्षाशानमंतैषोडशविप्रभोजनंच ॥ अनुपनीतविप्रवधेनिर्गुणविप्रवधोक्तंषडब्दम् ॥ अनुप  
 नीतत्वेनतस्यनिर्गुणत्वात् ॥ अविज्ञातस्त्रीपुंस्त्वादिकस्य ब्राह्मणगर्भस्यवधेतुद्वादशाब्दम् ॥ विज्ञातस्त्रीत्वादौतत्तत्प्रयुक्तम् ॥  
 अत्रैकप्रयत्नकृतानेकविप्रवधेप्येकमेवप्रायश्चित्तंतंत्रेण ॥ तंत्रत्वंचसमानदेशकालकृत्वेनागृह्यमाणविशेषत्वम् ॥ अनेकप्रयत्नकृतेतु नानावधे  
 प्रायश्चित्तावृत्तिरुत्तीयविप्रवधपर्यतम् ॥ चतुर्थेणविप्रवधेप्रायश्चित्ताभावः ॥ केचिदामरणमुक्तप्रायश्चित्ताचरणमित्याहुः ॥ बहुभिरेक  
 विप्रस्यवधेयदीयमहारेणमरणसंप्लाक्षप्रस्रवणादारभ्यपश्चिमोदधेः प्रतिस्रोतः सरस्वतीगच्छेत् ॥ अन्येषणमासान्कृच्छ्रंश्चरेत् ॥ तिर  
 स्कृतनिर्गुणविप्रस्यक्वोधाद्विषशस्त्रादिनिर्गुणोपरिमरणैत्रैवार्षिकंतद्रुतम् ॥ निमित्तिनोगुणवत्त्वेत्वंदं गृहक्षेत्रादिसंबधेनिर्गुणमरणेसगुण

स्यापित्रैवार्षिकमेव ॥ सगुणस्यतथामरणे तु द्वादशाब्दमेव ॥ यदात्वाक्रोशताडनादिसंबन्धमंतरेणभ्रांत्यादिवशात्परमुद्दिश्यविप्रस्या  
त्महननेतुहंतुरेवदोषोनोद्दिश्यस्य ॥ तथायत्राक्रुशेपिमरणादूर्वाग्धनदानादिना तोषितञ्चैःश्रावयतिनाक्रोशकस्यापराधइतिसोप्यदोषः ॥  
अथानुग्राहकादीनांतत्रसाक्षादनुग्राहकः ॥ कर्तुर्द्वादशाब्दंचतुर्विंशत्यब्दषड्ददियत्प्राप्तुयात्तत्पादोर्नचरेत् ॥ प्रयोजकोऽर्धम् ॥ अ  
नुमंतासाधंपादम् ॥ निमित्तकर्ता पादंचरेत् ॥ अत्रच तिरस्कृतेत्याद्यनुपदोक्ताव्यवस्था ॥ निमित्तकर्तुरुक्तैव ॥ अनुग्राहकप्रयोज  
कादीनामपियेनुग्राहकप्रयोजकाद्यस्तेषामपिप्रायश्चित्तंकल्प्यम् ॥ तथाप्रोत्साहकादीनामपिदंडप्रायश्चित्तंकल्प्ये ॥ प्रोत्साहकःसहाय  
श्चतथामार्गानुदेशकः ॥ आश्रयःशस्त्रदाताचभक्तदाताविकर्मणाम् ॥ उपेक्षकःशक्तिमांश्चेदोपउक्तानुमोदकः ॥ यएवंत्रियमाणंतुब्राह्म  
णंसमुपेक्षते ॥ अकार्यकारिणांत्वेपांप्रायश्चित्तंप्रकल्पयेदिति ॥ कस्मिंश्चिद्ब्रह्मवधंप्रयोजकस्यान्यस्मिन्साक्षात्कर्तृत्वेएकस्यगुरुलघुप्रायश्चित्त  
संनिपातस्तत्रद्वादशवार्षिकादिगुर्वतःपातिनःप्रयोजकादिलघुप्रायश्चित्तस्यप्रसंगादिसिद्धिर्नपृथगनुष्ठानम् ॥ अग्निदगरदशस्त्रपाणिधनापहा  
रिक्षेत्रहरद्वारहरकाः शापोद्यतआथर्वणद्याभिचारैर्हेतारजगामिपैशुन्यकर्ताचिते वर्तमानतत्तद्व्यापारा आततायिनः एषामग्निविषशस्त्रादिहरण  
मात्रेण निवारणसंभवेयदितद्ब्रह्मःक्रियतेतदातत्तद्ब्रह्मनिमित्तंप्रायश्चित्तंभवत्येव ॥ अशक्यनिवारणेतुगोविप्रादीनामप्येपांहननादाबुद्ध्युतानां  
धेदोषाभावः ॥ क्षत्रियादीनांब्रह्मचारिवनस्थयतीनांचक्रमेणद्विगुणंचचतुर्गुणंचप्रायश्चित्तम् ॥ केचित्तु क्षत्रियवैश्यशूद्राणांकामतोप्रवृ  
त्तावेतद्विषयेमरणमेवतच्चसर्वस्वदानपूर्वकंमुंडितसर्वांगस्यकरीषाप्रावेव ॥ अकामतस्त्वामरणंमहाव्रताभ्यांसइत्याहुः ॥ यत्तु यथोक्तंप्रायश्चित्तं

विप्रस्यैवक्षत्रियस्यतत्पादोनैवैश्यस्यार्थम् शूद्रस्यपादमितिस्मृत्यन्तरेऽक्तम् ॥ तत्प्रतिलोम्यानुष्ठितमनुष्यवधचौर्यपारदार्यपारुष्येतिच  
 तुर्वैयसाहसव्यतिरिक्तपापविषयम् ॥ बालवृद्धस्त्रीणामर्थम् ॥ ब्रह्मचारिणोपिषोडशवर्षात्पूर्वबालत्वादर्धम् ॥ षोडशवर्षाद्ब्रह्मव्रतस्यद्विगुणम् ॥ एवमनुलो  
 अनुपनीतबालानामनुष्ठानामनुष्ठानां च पादमेव ॥ विप्राक्षत्रियायामुत्पन्नोद्धृष्टावसिक्तस्तस्यक्षत्रियन्यूनमध्यर्धद्वादशाब्दम् ॥ एवमनुलो  
 मेषुसर्वत्रन्यूनमूहम् ॥ प्रतिलोमोत्पन्नानामनैवैवदिशाप्रायश्चित्ताधिक्यमप्यूहम् ॥ साग्निकस्यज्ञानान्महापापेतद्गन्निपुत्रादयआप्रायाश्चि  
 तंपालयेयुः ॥ ज्ञानाच्चेदग्नीनप्सुप्रक्षिप्यमरणं तंप्रायश्चित्तम् ॥ आत्मघातेतुतत्पुत्रादयोमृतजातीयवधप्रायाश्चित्तंसमुचितंततकृच्छ्रद्वयंचा  
 द्रंक्षुः ॥ आत्मघातादिपापिनाशवर्षशालंकरणवहनदूहनाश्रुपातास्थिसंचयदशाहक्रियादिकमज्ञानतःकृत्वामनूक्तंततकृच्छ्रंवा ॥ अज्ञान  
 तामासंभिक्षाहारस्त्रिषवणस्नानंच ॥ स्पशाश्रुपातयोस्तुप्रत्येकमेकोपवासः ॥ मत्याभ्यासेकृच्छ्रंश्रुतिकृच्छ्रंचांद्रादियागतययोज्यम् ॥ आहि  
 ताग्नेश्चेतादृशस्यलैकिकानिनादोऽमंत्रकः ॥ द्वाहकर्तुः प्राजापत्यमात्मघातादिप्रायश्चित्तंपुत्रादिःकृत्वाऽस्थीनिविविधवद्देहत् ॥ अथब्रह्म  
 हत्यादिप्रतादृशविषयउच्यते ॥ सद्भिविधः ॥ तद्रूप्यताप्रतिपादनेन सादृश्यप्रतिपादनेनवा ॥ तत्राद्यविषये ब्रह्मह्रतंपादानम् ॥ द्विती  
 यविषयेत्वर्थम् ॥ तत्राद्यंयथा ॥ सोमयागस्थे क्षत्रियतस्त्वैश्वर्ययोरत्रिथ्याश्ववधः ॥ रजोदर्शनात्प्रभृतिषोडशदिनांतवंध्यातिरिक्तास्त्रीअत्रे  
 यी अत्रिगोत्रोत्पन्नानारिचर्गाभिणीच ॥ केचित्तुतादृशीवंध्याप्यत्रेयीत्याहुः ॥ आत्रेयीविप्रसंधिन्येवविप्रतुल्या ॥ अत्रापिसगुणनिर्गुणादिव्य  
 वस्था सर्वोयोज्या ॥ एवंयागस्थस्त्रीविधः ॥ आहिताग्निद्विजाग्र्यभार्यावधः ॥ विप्रवधफलकानृतसाक्ष्यंविप्रसंबंधिनिक्षेपहरणंच ॥ अत्रन

वर्षाधिकब्रह्महव्रतम् ॥ कामादिकृतैर्द्विगुण्यादि ॥ नात्रप्राणांतिकत्वम् ॥ क्षत्रियाद्यात्रेयीवधेदुक्षत्रियादिवधोक्तप्रायश्चित्तम् ॥ द्वितीयं यथा ॥  
गुरूणां मुख्यानामाक्षेपोऽनृतपापभिर्शंसनंच ॥ वेदानामप्रामाण्याभिधानम् ॥ विप्रतिरिक्तमित्रवधः ॥ अर्थात्वेदस्य ब्रह्मादिशास्त्रा  
वष्टंभेन नाशनम् ॥ प्राणिमात्रवधफलकानृतसाक्ष्यम् ॥ गुणवत्परस्परस्पर्धायां गुणवत्त्वपरीक्षायां वानृतवचनम् ॥ राजकुलब्राह्मणपीडाजन  
कपैशुन्यंचेत्यादि ॥ एतेष्वन्येषु च पूर्वोक्तेषु च ब्रह्महत्यासदृशेषु षडंब्रह्महव्रतम् ॥ एषुकपालध्वजधारणादिकं नास्ति ॥ ब्राह्मणादि  
हनेन कृतनिश्चयेतदर्थं समागत्य सम्यक्शस्त्राद्विप्रहारेकृते ॥ कथंचित्प्रतिघातादिप्रतिबंधवशादसौ नमृतस्तथापि प्रहृत्युत्थावर्णब्रह्महत्याप्रा  
यश्चित्तं भवत्येव ॥ तच्च पादोनमिति मितक्षरादौ ॥ मनसानिश्चितब्रह्मवधस्य स्वतएवोपरतजिघांसस्य द्वादशरात्रमुदकमात्रभक्षयतोप  
वासाः ॥ चिकित्सादिना उपकारे क्रियमाणे विप्रादिमरणेतुन किमपि पापम् ॥ इति ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तप्रकरणम् ॥ ॥ अथ सुरा  
पानप्रायश्चित्तानि ॥ ॥ मदजनकोन्नविकारविशेषः सुरा ॥ तस्याविप्रैर्ज्ञानपूर्वकामतः सकृदपि पाने मरणांतमेव तेषां प्रायश्चित्तम् ॥  
तच्चाग्निवर्णसुरांबुगोधृतगोक्षीरस्त्रीगवीमूत्राणामन्यतमपानेन ॥ पानंचलोहपत्रेण ताम्रपत्रेण वाऽऽद्रवसाः कुर्यात् ॥ तत्पानेनाप्यमरणेतु या  
वत्प्राणवियोगंतदन्तरमनश्चनम् ॥ मरणांतिके चास्मिन्पर्वदुपदेशेन वश्यकः ॥ किंतु स्वपार्थायालोचनेनापि ॥ अकामतो जलबुद्ध्या वा  
एकवारं सुरापानेनोक्ते शोभेपादिलोमनिर्मितवस्त्रावृतस्य जटिलस्य द्वादशवार्षिकब्रह्महव्रतम् ॥ अकामतोभ्यासितुमरणमेव ॥ उदकबुद्ध्यापी  
तायाः सुरायास्तत्कालमेव मनेतु पूर्वोक्तधर्मवतो वर्षत्रयं त्रौसकृत्तिलकल्कतंडुलकणान्यतरमात्रभक्षणं न त्वन्नभक्षणं प्रत्यहं पंचगव्यपानंच ॥

अथोभयत्रभूमिदानपूर्वकंपुनःसंस्कारः ॥ अनेनेह व्यवहार्यतैव ॥ द्वादशाब्दासमर्थस्यपापक्षयोपीतिमिताक्षरा ॥ अज्ञानतः  
 सुरायास्तालुमात्रसंयोगेवार्थिकमिदम् ॥ ज्ञानतोद्विगुणम् ॥ अकामतःसुरासंपृष्टस्यशुष्कतद्रसस्यान्नस्यद्रव्यंतरस्यचवाभक्षणेत्पुनः  
 संस्कारएव ॥ विप्रस्यसुरागंधात्राणेसांतपनकृच्छ्रम् ॥ अकामतःकायम् ॥ अत्रक्षत्रियवैश्ययोःपादपादहानिरितिप्राञ्चः ॥ ज्ञानतः  
 कामपूर्वसुरापानेत्तुमरणमेवसर्वेषाम् ॥ गौडीमाध्वचिगौणसुरा ॥ मुख्यातुपैष्टेच ॥ तत्रमुख्यायांप्रायश्चित्तमुक्तम् ॥ गौडीमाध्वयो  
 स्तुमत्याभ्यासेअमत्यात्यंतभ्यासेचमाधवयि ॥ मत्यामद्यममत्यावापुनःपीत्वाद्भ्रिजोत्तमः ॥ ततोऽग्निवणतपीत्वामृतःशुद्ध्यत्सकि  
 लिषात् ॥ अकामतोगौडीमाध्वयोःसकृत्पानेद्भ्रिजानांकृच्छ्रतिक्कृच्छ्रंचांद्रं चकृत्वापुनःसंस्कारोघृतप्राशनंच ॥ मतिपूर्वकं तयोःसकृ  
 त्पानेच्छर्दनेचत्रैवार्थिकंक्षणभक्षणम् ॥ कामतोद्विस्त्रिरभ्यासेच्छर्दनेचषडब्दम् ॥ उभयत्रच्छर्दनाभावेप्येवमेवमितिस्मृत्यर्थसारे ॥  
 अकामतोद्विस्त्रिरभ्यासेतु अब्दकृच्छ्रपुनःसंस्कारश्च ॥ अमत्यामत्यावाऽधिकाभ्यासेद्वादशाब्दमितिस्मृत्यर्थसारे ॥ तेनपूर्वोक्तमाधवा  
 यंमरणांतिकंद्वादशाधिकाभ्यासेनिरंतरंबहुकालाभ्यासेवायोज्यम् ॥ अथ मद्यपाने प्रायश्चित्तम् ॥ पनसादिजन्यमदकारणंद्रव-  
 द्रव्यंमद्यमितिमाधवः ॥ तत्रैकादशया ॥ पानसंज्ञाक्षमंशुकरंखाजूंतालमैक्षवंमधूंत्थंसैरमारिष्टंमैर्यनालिकेरजमितिभेदात् ॥ एतत्पा  
 नेक्षत्रियादेर्नदोषः ॥ विप्रस्यामत्यासकृत्पानेत्तत्कृच्छ्रपूर्वकंपुनःसंस्कारः ॥ ज्ञानतःकामतश्चसकृत्पानेकृच्छ्रतिक्कृच्छ्रसमुद्रगायानर्थांचां  
 द्रंवाकृत्वापुनरुपनयनंघृतप्राशनंच ॥ मुखमात्रप्रवेशेत्पद्मत्रंपद्मोद्बुंबिल्वपलाशकशोदकपानम् ॥ गौडीमाध्वयोस्तु मुखमात्रप्रवेशे

द्विगुणम् ॥ कामतस्त्वदमेवद्विगुणम् ॥ आभ्यासेतुतसकृच्छ्रदेश्चाद्रादेश्चावृत्तिः ॥ अत्यंताभ्यासेमरणमेव ॥ अज्ञानतोऽत्यंताभ्यासे  
 द्वादशवर्षिकम् ॥ प्रांचस्तुविप्रस्यकामतःसकृद्वपितालदिमद्यपानेमरणं तमेत्यहुः ॥ अनन्यौषधसाध्यव्याध्युपशमनार्थे सुरापानेनैव  
 ज्ञानकृतेत्रैमासिकमब्दपादुंचांद्रायणं वाकृत्वा पुनरुपनयनम् ॥ मद्यपाने तु तथाकृते तसकृच्छ्रसहितः पुनः संस्कारः ॥ ज्ञानकृते तु तसकृच्छ्र  
 पराकश्चांद्राणि मद्ये तसकृच्छ्रद्वयम् ॥ पुनः संस्कार उभयत्र सुरादेः पानविषये प्रायश्चित्तं तत्पित्रादीभिः कार्यम् ॥ अस्यानुपनीतस्य सुरापाने  
 तु त्रैवर्षिकं पित्रादीभिः कार्यम् ॥ अनूढाया एतदर्थम् ॥ कामकारे पानानयोर्मरणांतिकम् ॥ किंतु द्विगुणम् ॥ तेन षड्वर्षिकमुपनीत  
 स्य षोडशवर्षपर्यंतं षडब्दम् ॥ केचिद्द्वादशवर्षपर्यंतं पादमेव ॥ तदूर्ध्वमर्धमित्याहुः ॥ एवं वृद्धा तु रस्त्रीणामप्यर्थम् ॥ एवं रोगनाशार्थं पानेऽ  
 पि बालादीनां यथायोग्यं कल्प्यम् ॥ ॥ अथ सुरापानसमानि पापानि ॥ वेदनिंदाव्यसनासक्त्याधीतवेदविस्मरणं कूटसाक्ष्यं विप्रव्यतिरिक्त  
 मित्रवधः मत्यात्यंताभ्यासे नर्गाहितपलांडादिभक्षणं रजस्वलसुखचुंबनं वाङ्मनः कायकर्मणामनाजंवरूपं जैह्वमात्मोत्कर्षार्थं राजकुलादौ चतुर्वे  
 दोऽहमित्याद्यनृतभाषणमेतानि सुरापानसमानानि ॥ अत्र ब्रह्मवधसमानानामपिकेषांचिद्गुणं प्रायश्चित्तविकल्पार्थम् ॥ एतेषु सुरापानसमेषु  
 अर्धप्रायश्चित्तम् ॥ इति सुरापानादिप्रायश्चित्तानि ॥ ॥ अथ स्वर्णस्तेयप्रायश्चित्तम् ॥ विप्रस्वामिकाशीतिगुं जापरिमितसुवर्णं पहरणं महा  
 पातकम् ॥ इतो न्यूनहरणं न महापातकम् ॥ अपहरणं च समक्षपरोक्षं वा बलचौर्येण वा क्रयादिस्वत्वहेतुविनाग्रहणमुच्यते ॥ ज्ञानतस्तु त  
 त्कर्तोलोहमयं सुसलमादाय प्रकीर्णकेशः स्वदोषं स्वर्णं पहाराख्यं व्यापयन् अनेन सुसलेन मां प्रहरोदिति वदन्नाज्ञे सुसलमर्पयेत् ॥ तेन स कृ

देवाभिहतोमृतःशुद्धः ॥ यद्विद्वदप्रहारातोपिजीवितत्वापिशुद्धयति ॥ नब्राह्मणंहन्यादित्यादिनिषेधस्तुरागप्राप्ताविप्रवधविषयः ॥ अहनेने  
 राज्ञःपापश्रवणात् ॥ माधवस्तु एकस्यतस्यभरणेबहूनांतदीयमित्रकलत्रादीनामनाथताभरणसंभाव्ययदिराजादयथाधनदंडादिपुरःसंसंभुं  
 तितदापिशुद्धइत्याह ॥ यदिराजादृढंहुन्तुमसमर्थस्तदाताम्रमयायुधंतस्मैदद्यात्तेनात्मानंघातयेत् ॥ मरणात्पूतोभवति ॥ यत्नपूर्वकामतो  
 हरणमुडितकशाधृताक्तःस्वकर्मख्यापयन्गामयाग्निनापादप्रभृत्यात्मानंदाहयेत् ॥ एतच्चापहृतसुवर्णदिकादशगुणस्वर्णतत्स्वामिनेदूर्ववका  
 यम् ॥ गुरुश्रोत्रिययागस्थविप्रसुवर्णहरणेकारषाशिदाहवए ॥ क्षत्रियादीनामपहर्तृत्वेसर्वथाकारिपिदाहएव ॥ स्मृत्यर्थसारेतुसुवर्णस्तेयीवि  
 प्रोव्रतेमेवाचरेत् ॥ नदंडेनात्मानंघातयेन्नचराजाविप्रंहन्यादित्युक्तम् ॥ अकामतोरजतादिबुद्ध्यापहारेणसुरापातंद्वादशवार्षिकम् ॥  
 कामतोरजतादिबुद्ध्यापहारेण्येतदेव ॥ शूलपाणिस्तुकामतोरजतादिबुद्ध्यापहारेण्वंद्वादशाब्दम् ॥ अकामतस्तुतद्बुद्ध्याऽपहारतुपद्वा  
 र्षिकमित्याह ॥ द्वादशवार्षिकविषयेऽपहर्तृर्महाधनिकत्वेआत्मत्रुलितहेमदानम् ॥ निर्गुणस्वामिकहरेणसगुणस्यनववार्षिकम् ॥ कश्चि  
 त्पादोनसुवर्णहरणेप्येतदेवाह ॥ यदाक्षुक्षामकुटुंबभरणार्थं सगुणोपिविप्रोनिर्गुणस्वामिकमपहरतितदाषडब्दंतीर्थयात्रासहितंषड्वार्षिक  
 मितिमाधवः ॥ कश्चिदर्थसुवर्णहरणेप्येतदेवाह ॥ ब्राह्मणान्यस्वामिकसुवर्णहरणंमहापातकम् ॥ किंपूपातकमितिमिताक्षरा ॥  
 यदात्वपहारानंतरमेवानुत्पत्यजतिप्रत्यर्पयतिवातदाचतुर्थकालमिताशनस्त्रिवर्षमवस्थानं क्षत्रियादिसुवर्णपहारेत्येतदेवेतिकेचित् ॥  
 क्षत्रियादिस्वामिकंहरणमुपपातकमित्यपरे ॥ रजतताम्रादिसंसृष्टसुवर्णपहारेपि द्वादशाब्दमेव ॥ यस्तुताम्रादिकस्यरसवेधाद्यापादित

स्वर्णत्वस्यापहारः स उपपातकमेव ॥ मनसापहारं संकल्प्यप्रवृत्तस्य स्वतएव उपरतस्य द्वादशत्रांवायुभक्षणं मनसि पापध्यानमात्रप्रणव  
 व्याहृतिजपूर्वकं त्रिरात्रं प्राणायामाः ॥ वाचाभिलाषे प्राजापत्यम् ॥ स्त्रीबालादिष्वर्थादिव्यवस्थाप्राग्वत् ॥ क्षत्रियादेरपहर्तृत्वे क्रमेण  
 द्विगुणत्रिगुणचतुर्गुणज्ञानतस्तु मरणमेवेति शूलपाणिः ॥ क्षत्रियादेः पादपादद्वानिरेव ॥ द्वैगुण्यादिकं तु प्रकरणाद्विप्रवधविषयमिति भ  
 वदेवः ॥ बालाग्रमात्रसुवर्णापहारे एकः प्राणायामः ॥ लिक्षामितापहारतत्रयम् ॥ राजसर्षपतुल्ये तच्चतुष्टयमष्टोत्तरशतगायत्रीजपश्च ।  
 गौरसर्षपतुल्ये अष्टसहस्रगायत्रीजपः ॥ यवमितसुवर्णस्तेये दिनद्वयं तजपः ॥ कृष्णलस्वर्णस्तेये सांतपनकृच्छ्रम् ॥ माषस्वर्णापहारे मा  
 सत्रयंगोमूत्रयावकपानम् ॥ पंचगुंजात्माकोमाषस्ते सुवर्णस्तुषोडश ॥ माषाधिकसुवर्णमानन्यूनहेमापहारे वृत्सरं यावकप्रतम् ॥ सुव  
 र्णपरिमाणतो न्यूनस्यापि बलादपहरणे मरणं तमेव ॥ सुवर्णमानन्यूनरजतस्तेये सांतपनं तत ऊर्ध्वं दशनिष्कपर्यंतं चांद्रम् ॥ तत आशत  
 निष्कं चांद्रयम् ॥ तत आसहस्रात्रिगुणम् ॥ सहस्रनिष्काधिकरजतस्तेये स्वर्णस्तेये समत्वान्नवाब्दं ब्रह्महव्रतम् ॥ ताम्रकांस्यपित्तला  
 दीनांसहस्रनिष्कमितस्तेये पराकम् ॥ निष्कसहस्ररजतमूल्यानामेषां स्तेये द्वादशाब्दम् ॥ एवं दशनिष्कमूल्यरत्नहरणे चांद्रम् ॥ आश  
 ततद्वयम् ॥ आसहस्रं तत्रयम् ॥ सहस्रनिष्काधिकमूल्यरत्नहरणे ब्रह्मवधसमत्वान्नवाब्दम् ॥ सहस्राधिकविप्रमूल्यविप्रस्वामिकाश्वमनु  
 व्यभूमिगोब्रजानां सुवर्णं भिन्ननिक्षेपस्य च हरणमित्येतानि सुवर्णस्तेयसमानानि ॥ एतेषु षडब्दं सहस्राधिकमूल्यविप्रस्वामिकवस्तुमात्रहरण  
 सुवर्णस्तेयसममित्यपरे ॥ युगपदनेकसुवर्णमितहेमापहारेऽप्येकमेव प्रायश्चित्तम् ॥ नप्रायश्चित्तावृत्तिहरणक्रियाया एकत्वात् ॥ कालभेदे



प्रयत्नभेदचतुष्टयः ॥ ॥ इति सुवर्णस्तेयप्रायश्चित्तानि ॥ ॥ अथ गुरुतल्पप्रायश्चित्तम् ॥ ॥ गुरुत्रापितातल्पस्तत्पत्नीगमनंचात्ररेतः  
 सेकपर्यंतंचेन्महापातकम् ॥ ततोऽर्वाङ्घ्रितौ त्वनुपातकम् ॥ तत्राज्ञानादकामतोपि जनन्यामुत्तमवर्णायंतत्सपत्न्यांचप्रवृत्तस्य असवर्णायंत  
 त्सपत्न्यांतुज्ञानतःकामतश्चप्रवृत्तस्य मरणं तमेव ॥ तच्चोभयेच्छयाप्रवृत्तांशुवर्णनागमनं मयाकृतमिति स्वकर्मण्यापयतामुदितसर्वशरिरिकेशन  
 खेन घृताक्तेनाशिवर्णकृतेकाष्ठशयनेतद्गर्कृतयैवल्लोहमथ्यास्त्रीप्रतिमयासहशयनेन तामालिङ्ग्य कार्यम् ॥ स्वेनप्रोत्साहनेतु श्लेष्मणवृषणौसलिं  
 गौस्वयंछिस्त्र्वाजलिनागृहीत्वानैऋत्यादिशिपृष्टतो निरीक्षणमकुर्वन्नकुटिलगातिरग्रतःस्थितमविचारयन्प्राणंतंगच्छेत् ॥ एवंगच्छन्त्यत्रैव  
 कुड्यादिनाप्रतिबुध्यतेतत्रैवमरणंतंतिष्ठत् तयाप्रोत्साहितस्य तत्सल्लोहशयनमात्रम् ॥ जनन्यामुत्तमवर्णायंतत्सपत्न्यांचाज्ञानादकामतः  
 प्रवृत्तावेतदन्वयतमेवेत्यन्ये ॥ कामकृतेसर्वत्रप्रागुक्तमरणंतंकारिपादिदाहोवा ॥ अकामतोऽभ्यासेत्येवम् ॥ इदंमुख्यपुत्रस्यैव ॥ नतु  
 दत्तकादीनाम् ॥ दत्तकस्यन्यूनकल्प्यमिति मथूसे ॥ सर्वर्णायंमातृसपत्न्यामकामादज्ञानतश्चप्रवृत्तौद्वादशाब्दम् ॥ अस्यांकामतःप्रवृ  
 त्तस्यरेतःसेकात्प्राङ्घ्रितौद्वादशवार्षिकम् ॥ जनन्यामुत्तमवर्णतत्सपत्न्यांचअकामतःप्रवृत्तस्यरेतःसेकात्पूर्ववृत्तौद्वादशवार्षिकम् ॥ एषु  
 त्रिषुअकामतोर्धम् ॥ विप्रपुत्रस्यक्षत्रियांपितृभार्यागच्छतानववार्षिकम् ॥ वैश्यांपद्धार्षिकम् ॥ शूद्रायत्रैवार्षिकम् ॥ अभ्यासे तिसृष्व  
 पिद्वादशाब्दम् ॥ अत्यन्ताभ्यासेमरणंतमेव, गुरुपत्नीसाम्यात् ॥ मातुःसपत्नीसवर्णव्यभिचारिणीमज्ञानतोगच्छतोवेदजपसहितंचांद्रा  
 यणत्रयम् ॥ ज्ञानतःसंवत्सरंब्रह्महव्रतम् ॥ एवंलघुप्रायश्चित्तानिव्यभिचार्यनुत्तमवर्णसवर्णविषयेषु व्यवस्थयायोज्यानि ॥ गर्भोत्पत्तौत्वे

तान्येवद्विगुणानि ॥ मरणातिरिक्तविषयगमनावृत्तौ प्रायश्चित्तावृत्तिर्यत्रद्विगुणोक्तिस्तत्रद्वैगुण्यावृत्तिश्च ॥ सर्वत्र रेतःसेकात्प्राङ्निवृत्तौ मरणां  
 तविषयेद्वादशाब्दम् ॥ अन्यविषयेरेतःसेकाभावेतदर्थम् ॥ गुरुपशुक्तास्वपिसाधारणस्त्रीषुगमनेगुरुतल्पदोषेन ॥ किंतुपूर्वोक्ततत्प्रायश्चित्तं  
 द्विगुणम् ॥ स्त्रीणामपिपुत्रादिष्वेषुमत्याप्रवृत्तौमरणांतमेव ॥ अमत्याप्रवृत्तौद्वादशाब्दिकंपुरुषोक्तवत्कार्यम् ॥ अन्येतुस्त्रीणामपिकामतः प्रवृ  
 त्तौसर्वत्रपुरुषोक्तार्थकृत्यायोज्यमित्याहुः ॥ अथातिदेशिकप्रायश्चित्तानि ॥ पितृष्वसामातृष्वसाश्वश्रूपितृव्यभ्रातृमातृललाचार्यमित्रशिष्या  
 णां भार्याः सुताश्चसापत्न्यभगिनीआत्मसखीपितृमातृसखी भगिन्याः सखी भगिनीस्तुषाडुहिताशरणगताराज्ञीप्रव्रजितापतिव्रताधत्रचित्तसु  
 गमनंगुरुतल्परूपम् ॥ पितृव्यभ्रात्रोरुपनीत्रेरेवभार्ययोरेतत्पितृव्यभार्यादयः स्वस्त्रादयःश्चसमानवर्णाएव ॥ आस्वकामतोद्वित्रिपयताभ्यास  
 कामतः सवृद्धमनेचनववार्षिकम् ॥ कामतोद्वित्रिवारंगमनेनववार्षिकावृत्तिः ॥ अकामतः सवृद्धमनेषड्वार्षिककामतह्यधिकभ्यासेकामतश्चै  
 करत्रादूर्ध्वमत्यंताभ्यासेचमरणमेव ॥ कुमारीभगिनेयी स्वगोत्रापितृष्वसृमातृष्वस्रोः कन्यामातामहपितामहयोर्भार्याश्रात्रियैर्वृत्तवगुपाध्याय  
 भार्यागुणवद्भजस्वल्पानिक्षिप्तापौत्रीदौहित्रीअंत्यजान्लेच्छीपुल्कसीचेत्येवमादिषुगमनंगुरुतल्पसमानम् ॥ अत्यंजाश्चात्र ॥ चांडालः श्वपचः  
 क्षतासूतौवैदेहकस्तथा ॥ मागधायोगवाश्चेतिससैव ॥ नतुरजकश्चर्मकारश्चेत्यादिप्रतिपादिताः ॥ तेषुलघुप्रायश्चित्तस्योक्तत्वात् ॥  
 आसु एकरत्रादूर्ध्वमभ्यासेषड्वार्षिकम् ॥ एकरत्राभ्यासेत्रैवार्षिकम् ॥ उभयत्रकामतोद्विगुणम् ॥ कामतोऽत्यंताभ्यासेमरणमेव ॥  
 आसुज्ञानतः सवृद्धमनेत्रैवार्षिकम् ॥ अंत्यजादिषुज्ञानतः सवृद्धमनेवार्षिकं कृच्छ्रम् ॥ अज्ञानेऽर्थम् ॥ चांद्रायणद्वयमित्यन्ये ॥

गुरुतलपरुपेषुतत्समेषुचरेतःसेकात्प्राङ्निवृत्तौचांद्रायणम् ॥ अकामतस्त्वत्रतप्तकृच्छ्रम् ॥ यदापुनरेताएवात्यंतव्यभिचारिणगिच्छति तदा ॥  
 इत्यकामतस्तत्तकृच्छंपराकोवा ॥ कामतस्तुचांद्रम् ॥ इतिगुरुतलपरुपतत्समप्रायश्चित्तानि ॥  
 यानिमहापातकसमानितान्येवानुपातकानि तेषुचप्रायश्चित्तानिब्रह्महत्यादिमहापापप्रघट्टेषुचतुष्टूक्तान्येव ॥ अथगौडादिमते मातृगमनं साप  
 त्नमातृगमनं दुहितृस्वसृस्नुषागमनंचेतिपंचातिपातकानीतियावंत्युक्तानितत्राद्ययोर्व्यवस्थयाप्रायश्चित्तानि उक्तान्येव ॥ दुहितृगमनादिषुत्रि  
 षुसकृद्गमनेनवाब्दद्वादशाब्दादि द्वित्र्याद्यभ्यासेऽग्निप्रवेशादिनामरणमिति ॥ मातरिस्वसुताभगिन्योश्चक्रियानिवृत्तामरणांतम् ॥  
 तत्रमातरिसकृत्वेऽन्ययोरसकृत्वे ॥ संकलपाध्यवसाययोश्चाद्रत्रयम् ॥ शेषंपंचविधापराधविषयेप्राजापत्यद्वयमित्यष्टविधैर्मथुनप्रकारभेदे ॥ संसर्गश्च  
 नव्यवस्थामुक्तवान् ॥ इतिमहापातकानुपातकातिपातकप्रायश्चित्तानि ॥ अथसंसर्गख्यमहापापेप्रायश्चित्तम् ॥ संभापणगात्रसंमर्दतन्मुखवाशुसंसर्गकर्या  
 एकभांडपचनतदीयान्नभोजनैकपात्रसहभोजनेष्टिसोमादिश्रौतयागयाजनाध्ययनाध्यापनविवाहेः ॥ अत्रविवाहंतरेकैकरूप्य  
 नारोहणैकासनस्थित्यैकखट्वादिशयनैकपंक्तिभोजनैश्च ॥ तत्रविवाहोनामतस्मैकन्यादानंतस्माच्चकन्याग्रहणम् ॥ अत्रविवाहंतरेकैकरूप्य  
 दुष्टितैः सद्यः पातित्यमितिशंखः ॥ एतैः प्रत्यैकरूपिसंवत्सराभ्यस्तैरेवपातित्यभितिमनुः ॥ तत्रविवाहस्यसंवत्सराभ्यासस्तत्संबंधिनिमि  
 त्तकभोजनाद्यभ्यासरूपः संभाषणादिसप्तभिस्तुसमुदितैः संवत्सपर्यंतंनिरंतराभ्यस्तैरेव पातित्यम् ॥ प्रत्येकंतेषांताभ्यासेपिनपातित्यम् ॥  
 तथाचचतुर्विधमहापातकिष्वन्यतमेनोक्तविधसंसर्गस्यपातित्यहेतोर्ज्ञानतः करणे द्वादशाब्दम् ॥ अकामतोऽर्थमज्ञानतश्च ॥ एवंचपतितेनस

मयस्यवर्षीनंतरमज्ञानतःसंसर्गःसपातकीव्रतार्थिकुर्यात् ॥ ज्ञानतस्तुतद्द्वयसंपूर्णमेव ॥ मरणस्थानऽस्यद्वादशाब्दमेव ॥ प्रांचस्तु अज्ञानतः  
 संसर्गपादन्धूनंतत् ॥ ज्ञानतःसंपूर्णम् ॥ मरणस्थानेचतुर्विंशतिवार्षिकामित्याहुः ॥ संभाषणादित्रयराहितेयानादिचतुष्टयसंवत्सराभ्यस्तेऽपि  
 पंचमभागोनंप्रागुक्तम् ॥ तत्सहितेतुपूर्णद्वादशाब्दादि ॥ अथांतरितादिगणनादिनांपंचरात्रमज्ञानतःसंसर्गोपवाससहितपादकृच्छ्रम् ॥ दशा  
 ह्कायम् ॥ द्वादशाहसंसर्गसांतपनम् ॥ पक्षेदशोपवासः ॥ मासत्रयंचेच्चांद्रम् ॥ मासत्रयंचेच्चांद्रम् ॥ किंचिन्धूनेऽब्दे  
 षण्मासकृच्छ्रम् ॥ कामतःसंसर्गत्रुपंचाहेकृच्छ्रम् ॥ दशाहेतसकृच्छ्रम् ॥ पक्षेपराकः ॥ मासेचांद्रम् ॥ मासत्रयेकृच्छ्रंचांद्रम् ॥ षण्मासिकेऽ  
 र्धाब्देकृच्छ्रम् ॥ किंचिन्धूनेऽब्देअब्दंचांद्रायणम् ॥ कामतोत्यंतापादिषण्मासम् ॥ पंचमहायज्ञादिस्मार्तैयाजनेद्वाध्यापनेदुहितृभगिनी  
 व्यतिरिक्तेचयोनिबंधेषडब्दम् ॥ अकामतोऽर्धम् ॥ एवमातिपातकिसंसर्गिणांकामतोनववार्षिकम् ॥ अकामतोऽर्धम् ॥ अनुपात  
 किसंसर्गिणांषड्वार्षिकम् ॥ अकामतोऽर्धम् ॥ तथोपपातव्यादिसंसर्गिणांमुख्यपातकितुल्यत्रैवार्षिकत्रैमासादिकम् ॥ अकामतोऽ  
 र्धमित्याधूहनीयम् ॥ मयूखेत्स्वितरपापिसंसर्गेतत्तद्भूतंपादोनंकार्यमित्युक्तम् ॥ सर्वत्रसंसर्गैवाल्लब्धिवृद्धातुराणामर्धम् ॥ अकामतःपादः ॥  
 अनुपनीतबालस्यकामतोपिपादएव ॥ अकामतोऽर्धपादः ॥ माधवस्तुसंसर्गिदोषः ॥ कलौपातित्यापादकोन किंतुपापमात्रापाद  
 कः ॥ संसर्गदोषःपापेष्वितिकालिव्यैषुगणनादित्याह ॥ वस्तुतस्तु । न्यसेद्देशंकृतयुगेत्रेतायांश्रामस्तुसृजेत् ॥ द्वापरेकुलमेकं  
 कर्तांतुिकलैयुगे ॥ इतिपराशरस्मरणात्कृतयुगादौदोषजनकत्वेनोक्तदेशादिसंसर्गस्यैककालिव्यैषुगणनंयुक्तम् ॥ अयंचापरःकलौविशेषः ॥

यत्कृतसंभाषणमात्राद्वैवपातित्यत्रेतायांस्पर्शमात्राद्वापरतस्वामिकाद्भ्रमात्रग्रहणात् ॥ तत्कली स्नेहेनसमुदितेनवसंभाषणादिकर्मणा नत्वे  
 केनेतिदिक् ॥ संसर्गिसंसर्गिणांपादपादहानिः ॥ तथाचमुख्यमहापापिनांसंसर्गवतोद्भाद्दम् ॥ तत्संसर्गिणोमुख्यचतृतीयस्यनवाब्दम् ॥  
 तृतीयनसंसर्गवतोमुख्यचतुर्थस्यपडब्दम् ॥ पंचमस्यत्रैवार्पिकम् ॥ मुख्यसंसर्गिणोद्वितीयस्यैवपातित्याच्छ्रौतस्मार्तकर्महानिः ॥ चतुर्थस्यतुमु  
 तृतीयादेःप्रायश्चित्तमात्रं नतुवैदिककर्महानिरितिभिताक्षरा ॥ प्रांचस्तुपादहानिक्रमेणतृतीयनसंसर्गिव्रतार्धमात्रंकार्यम् ॥ कन्या  
 ख्यात्पंचमस्यनकिंचिदित्याहुः ॥ इतिसंसर्गिप्रायश्चित्तम् ॥ पतितोत्पन्नानतुयस्यपतितस्ययदुक्तंचतृतीयांशःपुंसाम् ॥ तथा  
 नांतुनवमोशः ॥ पतितोत्पन्नांकन्यातदीयनराहितांविष्वक्काकृतपूर्वोक्तपतितनवमंशप्रायश्चित्तमहारात्रोपोपितांस्वकीयशुद्धवाससाच्छ  
 दितां नाहमेतेपनैतेममतित्रिरुच्चैर्वदतींदिवालादौस्वगृहेवाविवाहयेत् ॥ अथपतितमहापातकिनोत्पुपातकिनस्तत्संसर्गिणश्च ॥ गोघ्रादयोमां  
 स्तिकःप्रमादन्नास्तिवयाद्वाचिरंश्रौतस्मार्तकर्मत्यागीपतितः ॥ पुत्राद्यत्यागीमहापापेषु ॥ अनुपातकेषुतत्कृतृणांप्रयोजकः ॥ पृथक्पितुरपि  
 सभक्षकादयश्च ॥ एतेचाकृतप्रायश्चित्तानसंब्यवहार्याः ॥ मातुस्तुतादृश्याअपिनतथा ॥ किंतुसेवापोषणकार्यम् ॥ तत्कालेस्वयंतेन  
 हापातकिनएवत्यागः ॥ प्रकरांतरेणपतितस्यनत्यागः ॥ किंचिपितुदोषंस्वयंज्ञात्वापिप्रथमतःपरंभ्योनकथयेत् ॥ तत्कालेस्वयंतेन  
 संब्यवहरेत् ॥ यत्यादेःस्त्रीसंगेषुपुनर्गोहंस्थ्यकरणेप्रायश्चित्ताभावएव ॥ आरूढनैष्ठिकंधर्मस्यस्तुप्रस्रवतेपुनः ॥ प्रायश्चित्तनपश्यामिमेन  
 शुद्धयेत्सआत्मह्ना ॥ इतिवचनात् ॥ उपपातकात्प्रायश्चित्तंभवत्येवेत्यन्ये ॥ सर्वथात्वव्यवहार्यताबहिस्तूभयथास्मृतेराचाराच्चेतिव्याससूत्रात् ॥

नैष्ठिकानां वनस्थानां यतीनां चावकीर्णनाम् ॥ शुद्धानामपि लोकेऽस्मिन् प्रत्यापत्तिर्न विद्यते इति वचनाच्च ॥ एवं स्त्रीबालशरणगागतहंतारः  
 कृतघ्नाश्च कृतप्रायश्चित्ता अपि न संब्यवहार्याः ॥ अतो व्यभिचारिण्यावधे प्रायश्चित्तालपत्त्वोपिवचनाद्व्यवहार्यत्वाभावइति मिताक्षरा ॥ स्त्रीणां  
 महापापातिपापानुपापानि अभ्यस्तोपपातकानि च पातित्यनिमित्तानि ॥ विशेषतो ह्यनवर्णगमनं स्वगर्भपातनं भर्तृहिंसनं च शिष्यगुरुजुगि तो  
 यगमनानि चेत्येतानि ॥ महापापेषु कृतप्रायश्चित्तेषु वागतेषु सापिंडास्तेन सह पुण्यजले स्नात्वाऽपां पूर्णकुंभं पुण्यदेशे काले पुण्यदिङ्मुखानयेयुः ॥  
 ततः सगोभ्यो यवसंदृत्वा गोभिर्भक्षिते तृणेशुद्धः संब्यवहार्यश्च ॥ स्त्रीणामपि पतितानामेवमेव परिग्रहः ॥ इदं वदस्फोटोत्तरं कृतप्रायश्चित्तस्य परि  
 ग्रहविषयमित्यन्ये ॥ वाचस्पतिमिश्रास्तु मत्यामहापातकिनोऽतिपातकिनश्च प्रायश्चित्ते कृतेऽपि न व्यवहार्याः ॥ प्रायश्चित्तं तु तेषां परलोकेशु  
 द्दयर्थमेवेत्याहुः ॥ यस्तु नरो नारीवौद्धत्यात्पातित्येऽपि प्रायश्चित्तनेच्छति तं सर्वसापिंडाबांधवाश्च राजादिसमक्षमाहूय तत्पापं व्यक्तं कृत्वा सुहृ  
 रूपदिशोऽयुः प्रायश्चित्तं कुर्वाचारं लभस्वति स यदि एवमपि नांगीकरोति तद्द्वारिक्तादिनिन्द्यति यथासायाह्वेनामाद्बहिः संभूय कुत्सितजलादिसंपूर्णाः  
 प्राचीनवीतिनोदक्षिणामुखागुरुसन्निधौ अस्माकं त्वं मृतइति वासुमदुदकं करोमीति वावदंतौ दुर्भेषुच्छिन्नाग्नेषु न्युब्जंकुर्युः ॥ ततः सर्वोर्नरीक्ष्यमा  
 णा अपउत्पृश्य ग्रामप्रविशेयुः ॥ सापिंडानामेकाहमाशौचम् ॥ ततोऽधिकरीकृती दाहवर्जं ज्वितं मेवोद्दिश्य पिंडोदकदानादिप्रतकमाणि  
 सापिंड्याः प्राक्तनानि कुर्यात् ॥ उदकपिंडादिप्रतक्रियोत्तरं पात्रनिनयनमिति मिताक्षरायां रूष्टम् ॥ ततः सर्वकर्मबहिष्कृतेन तेन संभाषणादिकं  
 वर्जयेत् ॥ प्रमादात्संभाषणसावित्रीजपन्नेकरान्नं तिष्ठेत् ॥ अदुपयंताभ्यासे पातित्यम् ॥ स्त्रीणामपि तादृशीनां गृहसमीपे

पणकुट्यादौवासंदत्त्वाजुगुप्सितमन्नप्राणधारणमात्रसमर्थजीणमलिनवस्त्रंचदद्यात् ॥ घटस्फोटोत्तरं शिष्यगागुरुगापतिघ्नीनांचसर्वैवत्यागः ॥  
 घटस्फोटप्रयोजनमन्यत्रद्रष्टव्यम् ॥ एकस्मिन्निमित्तेगुरुलघुभूतानेकविरुद्धप्रायश्चित्तादिप्राप्तौदेशकालव्यआदिकमवेक्ष्यपरिषदाव्यवस्थाक  
 ल्या ॥ यथाजलवासोहिमदेशेशिशिरकालेचनोपदेष्टव्यः ॥ उपवासादिकंबालवृद्धयोर्न ॥ एवंशक्तिरवेक्ष्या ॥ अन्यथायुवापित्तप्रकृतिनिर्गत  
 रोपासाननुतिष्ठन्प्रायश्चित्तेषुजपतपोहोमापवासदानानिदेशकालशक्तिपापलाववगुरुत्वादिप्राशनं  
 ल्यानि ॥ तत्रजपोगायत्र्यादेःहोमःतिलानंब्याहृतिभिर्गोत्र्यावा ॥ ततःपयोभक्षताशाकाहारताफलाशनंप्रसृतियावकताहिरण्योदकप्राशनं  
 त्रचर्यतीर्थोदकस्नानमार्द्रवस्त्रताऽनशनमितितपांसि ॥ दानंहिरण्यगोवस्त्राश्चितिलभूमिघृतानां संवत्सरंषणमासाश्चत्वारस्त्रयोद्भवेकश्चतुर्विंश  
 तिरहानिद्वादशाहःषडहहयहोऽहोरात्रइतिकालः ॥ पापस्यगुरुलघुत्वेत्वर्थेवादेनदंडेनवाज्ञानकृतत्वादिभिर्वाबोधे ॥ एवंपापिनांप्रायश्चित्ता  
 करणेतमित्वलेहशुंखलरौरवमहारौरवसंघातकालसूत्रकप्रतापनासिपत्रवधतामिस्रप्रभृतिरकेषु नानाविधेषु प्रथमं वासोनंतरंपुनरस्मिन्सं  
 सारेथसूकरादिकुर्योनिजन्मानि ॥ ततःकदाचिन्मातृषुयोनौजातस्यापिकुरोगित्वम् ॥ रोगाश्चारंभेएवदर्शिताः ॥ एवंचनरकोपभोगक्षीणदोषा  
 णामपितद्भ्रगानुमित्तवशेषाणांप्रायश्चित्तकार्यम् ॥ अकृतप्रायश्चित्तानांकुष्टादिरोगिणांदाहकस्ययतिचांद्रायणम् ॥ गंगास्नानविष्णुस्मरणत  
 न्नामजपादिकंसर्वप्रायश्चित्तमितिसर्वैष्टसिद्धिः ॥ श्रीनागोजीभट्टकृतंप्रायश्चित्तेंद्रुशेखरम् ॥ काशीनाथउपाध्यायोव्याशोथयदपूरयत् ॥ १ ॥  
 ॥ इतिश्रीशिवभट्टसुतसतीगर्भजनगोजीभट्टकृतःश्रीमदनंतोपाध्यायसूनुकाशिनार्थोपाध्यायशोधितः प्रायश्चित्तेन्द्रुशेखरग्रन्थःसमाप्तः ॥

॥ अथ सर्वप्रायश्चित्तप्रयोगः ॥ ॥ तत्र षड्द्वयद्वयसार्धोद्वादिव्यवस्थाप्राजापत्यप्रत्याग्रायाश्च परिभाषोक्ता एव ॥  
 तत्र त्रिशतकृच्छ्रमब्दम् ॥ पंचचत्वारिशतकृच्छ्रं सार्धोद्दम् ॥ नवतिकृच्छ्रं त्र्यब्दम् ॥ कृच्छ्रं प्राजापत्यमितिपर्यायौ ॥  
 कृच्छ्रे गवाद्यस्तन्निष्क्रयजतनिष्कतदर्थतत्पादादयः प्रत्याग्रायाः ॥ तत्र सामग्र्युपकल्पनम् ॥ फलतांबूलगंधपुष्पधू  
 पदीपाः पंचगव्यानि सृष्टस्मगोभयदूर्वातिलाः समिद्धर्माः होमार्थं घृतपर्षदक्षिणानिबंधानुवादकपूजाार्थदक्षिणापूर्वोत्तरांगोप्रदानविष्णु  
 श्राद्धद्रव्यमिति ॥ ॥ अथ प्रयोगः ॥ ॥ त्र्यवरानेकंवाविप्रं पर्षत्वेनोपवेश्य कृतस्नानः शक्तश्चेद्दार्द्रवासाः कता  
 विप्रान्प्रदक्षिणीकृत्यसाष्टांगंप्रणमेत् ॥ विप्रैः कित्तेकार्यं मिथ्या मावादीः सत्यमेवदेतिपुष्टः गोवृषयोर्निष्कयीभूतं निष्कतदर्थतत्पादान्यत  
 मप्रमाणरजतद्रव्यं सभ्येभ्यः संप्रददेनममेतिसकल्पपूर्वकंसभ्यात्रनिधायअमुकनाम्नोमजन्मप्रभृतिअद्ययावज्ज्ञानाज्ञानकामाकामसकृद्दस  
 कृतकार्यिकाचिकमानसिकसांसर्गिकरूपृष्टारूपृष्टमुक्तामुक्तपीतापीत सकलपातकातिपातकोपपातक-लघुपातक-संकरीकरण-मलिनीकर  
 णापत्रीकरणजातिभ्रंशकरप्रकीर्णकपातकानामध्येसंभावितपातकानानिरासार्थप्रायश्चित्तमुपदिशंतु भवंत इतिवदेत् ॥ पुत्रादिः प्रतिनिधि  
 श्चेन्मसापितुर्जन्मप्रभृतीत्यादिवदेत् ॥ श्रौतस्मार्ताधानांते प्रायश्चित्तेनिरासार्थमित्यंतेअग्निपरिचरणे अधिकारार्थं च ॥ अग्निविच्छेद  
 प्रायश्चित्तंचोपदिशंतु भवंतइतिवदेत् ॥ तत्तदेकपापेत् कित्तेकार्यमितिप्रश्नेमयाऽमुकवधः कृतः अमुकभक्षणंवाऽमुकगम्यागमनंकृतमित्यादि  
 प्राकृतमेवपापमुच्चार्यतत्प्रायश्चित्तमुपदिशंतु भवंत इतिवदेत् ॥ जन्मप्रभृति अद्ययावादित्यादिकंकनवदेत् ॥ ततः ॥ सर्वधर्मविवेक्तारो गो



सारः सकलाद्भिजाः ॥ ममदेहस्यसंशुद्धिर्कुर्वतुद्भिजसत्तमाः ॥ मयाकृतंमहाघोरंज्ञातमज्ञातकिलिषम् ॥ प्रसादः क्रियतां मह्यं शुभानुज्ञां  
 प्रयच्छथ ॥ पूज्यैः कृतः पवित्रोहंभवेयंद्भिजसत्तमैः ॥ इतिप्रार्थयित्वा मामनुगृह्णंतु भवंत इति नमेत् ॥ ततः सभ्यैः शक्त्यादिविचा  
 यंप्रायश्चित्तेनिश्चितेकर्तांचंदनपुष्पादिभिः पुस्तकपूजामनुवादकपूजांचकृत्वा निबंधपूजात्वेनाकिंचिद्द्वयंनिधायानुवादकायभृतिरूपांक्षिणां  
 पापानुसारेणदद्यात् ॥ ततः सभ्याः पुस्तकवाचनपूर्वकमनुवादकस्याग्रे कथयेयुः ॥ अनुवादकश्च कर्तारं वदेत् ॥ तद्यथा ॥ सभ्यै  
 रूपदिष्टोऽनुवादकः अमुकस्यते जन्मप्रभृति अद्ययावज्ज्ञानाज्ञानकामाकामसकृदसकृत्कृत-कायिकवाचिकमानसिकसांसारिगैकस्पृष्टास्पृष्टमु  
 क्तानुक्तपीतापीतसकलपातकातिपातकोपपातकसंस्कारीकरणमलिनिकरणापात्रीकरणजातिभ्रंशकरप्रकर्णकपातकानां मध्ये संभावितपापा  
 नांनिरासार्थपर्वदुपदिष्टंसाधोब्दप्रायश्चित्तममुकप्रत्याम्नानायाद्द्वाराप्राच्योदीच्यंगसहितंत्वया आचरितव्यं तेनतवशुद्धिर्भविष्यति ॥ त्वंकृता  
 र्थोभविष्यसीति त्रिरुपदिशेत् ॥ आधानांगेतु साधोब्दप्रायश्चित्तमग्निविच्छेदप्रत्यवायनिरासार्थविच्छेददिनादारभ्यप्रतिवर्षमैकककृच्छ्रं  
 त्यादिपूर्ववत् ॥ कर्ता ओमित्यंगीकृत्य प्रणम्यपर्वदंविमृजेत् ॥ ततोरिक्तायांसायाह्ने देशकालौसंकीर्त्यअमुकशर्मणोमजन्मप्र  
 भृतिअद्ययावज्ज्ञानाज्ञानमध्येसंभावितानांपापानांनिरासार्थपर्वदुपदिष्टं साधोब्दप्रायश्चित्तं प्राच्योदीच्यंगसहितममुकप्रत्याम्नानायेनाहमाच  
 रिष्ये ॥ आधानेतु आधानाग्निपरिचरणादिपुण्यकर्मण्यधिकारसिद्धयर्थं च साधोब्दप्रायश्चित्ते अग्निविच्छेददिनादारभ्यप्रतिवर्षमैकैक  
 कृच्छ्रप्रायश्चित्तं च तत्रेणप्राच्योदीच्यंगसहितममुकप्रत्याम्नायेन अहमाचरिष्येइतिसंकल्पः ॥ ततः यानिकानिचपापानिब्रह्महत्यासमा

निच ॥ केशानाश्रित्यतिष्ठति तस्मात्केशान्वपाम्यहम् ॥ इतिमंत्रेण क्षौरकार्यम् ॥ क्षौरभावे सार्द्धाब्दादिव्रतद्विगुणपर्वदक्षिणापि  
 द्विगुणा ॥ यत्रतु सभैतृकस्त्रिया जीवत्पितृकादेश्क्षौरनिषिद्धं तत्रनद्विगुणव्रतंक्षौरचशिखाकक्षोपस्थवर्जनखकेशरोगासुदक्संस्थवपन  
 मिति सर्वत्र ॥ रामवर्जनमप्यन्यत्र यत्रगोवधादौविशेषवचनंतत्रप्रायश्चित्तेशिखासाहितमपिवपनम् ॥ प्रमादाच्छिखावपने कुशमयशिलां  
 ब्रह्मप्रथियुतांदक्षिणकर्णेनिदध्यादितिकाठके ॥ शिखाच्छिदंतियमोहाद्द्वेषाद्ज्ञानतोपिवा ॥ पुनः संस्कारमर्हति त्रयोवर्णाद्विजातयइति  
 संग्रहगृह्याग्निसागरे ॥ यज्ञोपवीतसहितशिखात्यागोपि पुनरुपनयनमेव ॥ क्रोधादिनाकेवल्यज्ञोपवीतत्योत्रु प्रायश्चित्तंकरिष्येइतिसंक  
 ल्प्यआचार्यवृत्वासवितारंगायत्र्यातिलैराज्येन अष्टसहस्रशतंवाजुहुयादितिप्रासंगिकम् ॥ क्षौराद्यंगजातंच कृच्छ्राधिकेभवतिनकृच्छ्रन्यूनैइ  
 तिमयूखादौप्राजापत्यत्रयमित्यधिकेवाप्रायश्चित्तेभवति ॥ नतुततोन्यूनइतिगृह्याग्निसागरमतम् ॥ क्षौरतिंगडूषान्कृत्वायथोक्तदंतकाष्ठेन ॥  
 आयुर्बलंयशोवर्चः प्रजाः पशुवसूनिच ॥ ब्रह्मप्रज्ञांचमेधांचत्वंनोदेहिवनस्पते ॥ इतिमंत्रेणदंतशुद्धिकृत्वा काष्ठान्तरणजिह्वामुल्लिख्यस्नात्वाभ  
 स्मादिदशस्नानानिकुर्यात् ॥ तत्रप्रायश्चित्तांगभस्मस्नानंकरिष्ये ॥ इतिसंकल्प्यभस्मगृहीत्वा इशानायनमइतिशिरसिलिपेत् ॥ तत्पुरुषां  
 यनमइतिमुखे ॥ अघोरायनमइतिहृदये ॥ वामदेवायनमइतिगुह्ये ॥ सद्योजातायनमइतिपादयोः ॥ प्रणवेनसर्वांगेषु ईशानादिपादोपेतं  
 त्रैर्वाभिस्मस्नानम् ॥ ततःस्नात्वाऽऽचामेत् ॥ अथगोमयस्नानंकरिष्येइतिसंकल्प्य ॥ गोमयमादायप्रणवेनदिक्षुदक्षिणभागंतीर्थेचात्तरभागं  
 क्षिप्यशेषमानस्तोकइत्यभिमंत्र्यगंधद्वारामितिमन्त्रेणअग्रमंत्रंचरतीनामितिसर्वांगमालिष्य ॥ हिरण्यशृंगंवरुणंप्रपद्येतीर्थमेदेहियाचितः ॥

यन्मयाभुक्तमसाधूनांपापेभ्यश्चप्रतिग्रहः ॥ यन्मेमनसावाचार्कर्मणावाढुष्टृतंकृतम् ॥ तन्नइंद्रोवरुणोबृहस्पतिः सविताचपुनंतुपुनः पुनः इति  
 द्वाभ्यामवतेहेळइतिद्वाभ्यांससप्राजेइतिसूक्तेनचतीर्थप्रार्थ्यं ॥ याः प्रवतोनिवतउद्धतइतितीर्थमभिमृश्यस्नात्वाद्द्विराचामेत् ॥ हिरण्यशृंग  
 मित्यादितीर्थप्रार्थनादिकंसर्वदशविधस्नानांतेष्व कार्यमितिमयूखे ॥ ततो मृत्तिकास्नानंसंकल्प्य ॥ अश्वक्रांते रथक्रांते विष्णुक्रांते  
 वसुन्धरे ॥ शिरसाधारियेष्यामिरक्षस्वमांपदपदेइतिमृत्तिकाभिमन्त्र्य ॥ उद्धृतासिवराहेणदृष्णेनशतबाहुना ॥ मृत्तिकेह्रमेपांपयन्मया  
 दुष्टृतंकृतम् ॥ इतिमृदमादाय ॥ नमोभिन्नस्यवरुणस्येतिसूयायप्रदश्यं ॥ गंधद्वारामितिमंत्रेणवास्योनापृथिवीतिवा इदंविष्णुरितिवाशिरः  
 प्रभृत्यंगानिविलिभ्यस्नात्वाद्द्विराचामेत् ॥ अथवा विस्तरेणमृत्तिकास्नानम् ॥ तद्यथा ॥ बळित्यापर्वतानामितिभूमिंप्रार्थ्यं ॥ मावोरिपत्वानि  
 तेतिखनित्वा ॥ स्योनापृथिवीतिमृदमादाय ॥ आयनेतेइतिदूर्वामादाय ॥ गायत्र्याऽभ्युक्ष्य भूमौमृदंनिधायमृत्तिकास्नानंकरिष्येइतिसंकल्प्य ॥  
 मृदंक्षुरोदकेनप्रोक्ष्यदिक्षुक्षिपेत् ॥ तत्रमंत्राः ॥ त्रातारमिंद्रमितिपूर्वस्याम् ॥ यमायमधुमत्तमंराज्ञेइतिदक्षिणे ॥ तत्वायामीतिपश्चिमे ॥ वयं  
 सोमइत्युत्तरे ॥ तत्सूर्यरादसीत्युपरि ॥ अधः पश्यस्वत्यधः ॥ ततोणेषुलेपः ॥ सहस्रशीर्षेतिशिरसि ॥ अक्षीभ्यंतैनासिकाइतिमुखे ॥ ग्रीवा  
 भ्यस्तइतिग्रीवायाम् ॥ आत्रिभ्यइतिहृदये ॥ नाभानभिन्नइतिनाभौ ॥ त्वमिंद्रसजोपसमितिबाह्वोः ॥ सोमानंस्वरणभित्तिकक्षयोः ॥  
 यः कुक्षिरितिकुक्षयोः ॥ बह्वीनांपितेतिपृष्ठे ॥ मेहनाद्रनंकरणादितिजान्वोः ॥ एतावानस्येतिपादयोः ॥ यस्यविश्वानिहस्तयोरितिह  
 स्तयोः ॥ अंगादंगादितिपुरुपसूक्तेनचसर्वांगे ॥ अथशुद्धोद्गोह्रकस्नानम् ॥ आपोअस्मानित्युक्त्वा सूर्योभिमुखइदंविष्णुरितिमंत्रेणप्रवा

हाभिमुखोमजेत् ॥ आपोहिष्टेतृत्यन्ये ॥ अथपंचगव्यैःकुशोदकेनचेतिषस्नानानि ॥ तत्रादौगोमूत्रस्नानंकरिष्ये ॥ तत्सवितु  
 रितिगोमूत्रस्नानम् ॥ स्नात्वाऽऽचम्य ॥ एवमग्रेपि ॥ गंधद्वारामितिगोमयेन ॥ आप्यायस्वेतिक्षीरेण ॥ दधिक्रावणइतिदधिस्नानम् ॥  
 घृतंभिमिक्षइतितेजोसीतिवाघृतस्नानम् ॥ देवस्यत्वासवितुःप्रसवे ॥ इंद्रियेणाभिषिंचामीतिकुशोदकेनस्नानम् ॥ यद्गतानिदशापिस्ना  
 नानि अमंत्रकाण्येवकार्याणि ॥ इमंमेगंगे ० सुमिन्त्र्यान ० समुद्रज्येष्ठाइतिचिसृभिः ॥ एतोच्चिंद्रस्तवेतिसृभिः ॥ तरत्समंदीतिसूक्तेन  
 पावमानीभिरापोहिष्टेतृत्येचनभार्जनंचकृत्वा ॥ इमंमेगंगेइत्युदकमालेज्यत्रुतंचेतितृचेनत्रिराहृतेनाधमर्षणंकृत्वात्रिद्वौदशवारंवामज्जना  
 निकृत्वास्नानंगतर्पणंकुर्यात् ॥ अत्रप्राचीनप्रयोगेषु सृत्तिकास्नानोत्तरंमार्जनाधमर्षणोक्तिर्हृदयते तत्रमूलंभृग्यम् ॥ दशविधस्नानप्रयोगेप्र  
 क्रान्तिस्नानत्रयंतैऽधमर्षणम् ॥ ततः सप्तस्नानानीतिक्रमस्यनियुक्तिकत्वात् ॥ सर्वदशविधस्नानान्तेण्वाधमर्षणतर्पणादेमयूखादाबुक्तत्वाच्च ॥  
 तर्पण्यथा ॥ ब्रह्मादयोयेदेवाः ॥ तान्देवांस्तर्पयामि ॥ भूर्देवांस्तर्पयामि ॥ भुवर्देवांस्त ॥ स्वर्देवांस्त ॥ भूर्भुवःस्वर्देवां ॥ निवीती ॥  
 कृष्णैद्रूपयनादयोयेऋषयः ॥ तान्ऋषीन् ॥ भूर्ऋषीन् ॥ भुवर्ऋषीन् ॥ स्वर्ऋषीन् ॥ भूर्भुवःस्वर्ऋषीं ॥ प्राची  
 नावीती ॥ सोमःपितृमान्यमोंगिरस्वानग्निष्वात्ताःकथ्यवाहनादयोयेपितरः ॥ तान्पितॄंस्त ॥ भूःपितॄन् ॥ भुवःपितॄन् ॥ स्वःपि  
 तॄंस्त ॥ भूर्भुवःस्वःपितॄंस्त ॥ ततोयक्षमतर्पणादिवासःपरिधानातिलकंधृत्वाआचम्यदेशकालादिसंकीर्त्येविष्णुप्रीत्यर्थंप्रायश्चित्तां  
 गविष्णुश्राद्धसंपतयेश्रीविष्णुहृदशेनऽयधिकयुग्मब्राह्मणभोजनपर्याप्तामनिष्कथीभूतंद्रव्यंदातुमहसुत्सुजे ॥ तच्चतुर्भ्योब्राह्मणेभ्यः पूजनपूर्वकंद्

ध्यात् ॥ तेनपापापहामहाविष्णुः प्रीयताम् ॥ ततः प्रायश्चित्तपूर्वांगगोदानं करिष्ये इति संकल्प्य ॥ गवामंगोष्वातिगोदानं प्रत्यक्षं द्व्यद्वारावाकुर्यात् ॥ देशकालसंकीर्त्यं प्रायश्चित्तपूर्वांगहोमं करिष्ये ॥ तद्गतयास्थंडिले खनाद्यग्निप्रतिष्ठापनादिकरिष्ये ॥ विटनामानमग्निप्रतिष्ठापयामीत्यंतं ध्यात्वा प्रायश्चित्तपूर्वांगहोमे देवतापरिग्रहार्थमन्वाधानं करिष्ये ॥ चक्षुषी आज्येनेत्यंते अग्निवायुं सूर्यं प्रजापतिं च प्रतिदिवतं सप्तविंशतिसंख्याकाज्याहुतिभिः पृथिवीविष्णुं रुद्रं ब्रह्माणमग्निं सोमं सवितारं प्रजापतिमग्निं स्विष्टकृतं पंचगव्येन शेषेण स्विष्टकृतमग्निमिध्मसन्नहनेन रुद्रमित्यादि । यद्वा । आज्येनेत्यंते पापापहमहाविष्णुं व्याहृतिभिरष्टोत्तरशतसंख्याऽऽज्याहुतिभिः शेषं समानम् ॥ आज्यसंस्कारकाले पंचगव्यं कृत्वा आज्येन सह पर्यग्निकुर्यात् ॥ ताम्रादिपात्रे पलाशादिपत्रपुटे वा ताम्रागोमूं त्रिपलमष्टमाषं वा गायत्र्या दायश्वेतगोः शकृत्षोडशमाषं गंधद्वारामित्यादाय पीतगोः क्षीरं कापिलं वा सप्तपलं द्वादशमाषं वा आप्यायस्वेत्यादाय ॥ नीलायाः सप्तपलं दशमाषं वा दधिदधिक्राव्णेत्यादाय कृष्णाया घृतमेकपलमष्टमाषं वा शुक्रमसिज्योतिरसितेजोसीति वा घृतं मििक्षे इति वाऽऽदाय यथोक्तगोरेभावे गोमात्रस्य मूत्रादिग्राह्यम् ॥ देवस्य त्वेति कुशोदकमेकपलं चतुर्माषं वा प्राक्षिप्य प्रणवेन यज्ञियकाष्ठेनालोड्य प्रणवेनाभिमंत्रयेत् ॥ आज्यपंचगव्यासादानादि आज्यभागांते भूः स्वाहा अग्रय इदम् ॥ भुवः स्वाहा वायव इदम् ॥ भूर्भुवः स्वः स्वाहा सूर्याय इदम् ॥ भूर्भुवः स्वः स्वाहा प्रजापतय इदम् ॥ इत्याज्यस्य प्रतिदिवतं सप्तविंशतिरित्येवमष्टोत्तरशताहुतीं हुत्वा ॥ विष्णुपक्षे ॥ भूः स्वाहा विष्णव इदम् ॥ भुवः स्वाहा विष्णव इदम् ॥ स्वः स्वाहा विष्णव इदम् ॥ इति अष्टोत्तरशताहुतीं हुत्वा पंचगव्यहोमः ॥ ततः सात्रैः सप्तपत्रकुशैः पंचगव्यं गृह्णन्

हत्वा ॥ इरावतधिनुमती० स्वाहापृथिव्याइदं ॥ १ ॥ इदं विष्णु० विष्णवइदं ॥ २ ॥ मानस्तोके० रुद्रायेदं ॥ ३ ॥ ब्रह्मजज्ञा  
 नं० ब्रह्मणइदं ॥ ४ ॥ ब्रह्मस्थानेशन्नोदेवीतिमंत्रेणअद्भ्यइतिकेचित् ॥ अग्रयेस्वाहाअग्रयइदं ॥ ५ ॥ सोमायस्वाहासोमायेदं ॥  
 ॥ ६ ॥ तत्सवितुर्वरेण्यं० सूर्यायेदं ॥ ७ ॥ प्रजापतेनत्व० व्याहृतिभिर्वा ॥ ८ ॥ अ० स्वाहाप्रजापतयइदं ॥ ९ ॥ अग्रयेस्विष्टकृ  
 तेस्वा० अग्रयेस्विष्टकृतइदं ॥ १० ॥ इतिदशपंचगव्याहुतहुत्वाकेषलज्यस्य ॥ यदस्येतिस्विष्टकृतंहुत्वाप्रायश्चित्तहोमशेषसमाप्य ॥  
 व्रतग्रहणंकरिष्येइतिद्विजान्पृष्ठाकुरुष्वेत्यनुज्ञातः ॥ यत्त्वगस्थिग० अ० प्रवेनगृहीत्वाप्रणवैनेवसर्वपंचगव्यंयिबेत् ॥ अशक्तौगोमूत्राद्यल्पं  
 ग्राह्यम् ॥ सर्वस्यपेयत्वात् ॥ एतच्चग्रामाद्बहिर्नद्यादेस्तीरेनक्षत्रदर्शनेकायम् ॥ व्रतंनिशामुखेग्राह्यंबाहिस्तारकदर्शनइतिस्मृतः ॥ मुमु  
 षौस्तुगृहादावेवास्मिन्दुनलपवासः अशक्तौहविष्याशनम् ॥ अयंचपंचगव्यस्यदशाहुतिहोमेब्रह्मकूर्चाल्यपंचगव्यपानेसर्वत्रोह्यः ॥  
 गृहमागत्यप्रातरारभ्यसंकल्पितप्रायश्चित्तसंकल्पित्यामायानुष्ठायोत्तरंगानिकुर्यात् ॥ गोनिष्करजतादिदानपक्षेपंचग  
 व्यप्राशनंतिइदुसाद्धोदुपंचचत्वारिंशत्कृच्छ्रप्रत्यामायगोनिष्करीभूतंप्रतिकृच्छ्रंनिष्कतदर्थतदर्थान्यतमप्रमाणरजतद्रव्यं नानानामगोत्रे  
 भ्योब्राह्मणेभ्योदातुमहमुत्सृजे ॥ इतिद्रव्यदानसंकल्पंकृत्वातद्वद्रव्यंविभज्यदत्त्वाचोत्तरंगानिकुर्यात् ॥ आचीणस्यामुकप्रायश्चित्तस्यसांग  
 तार्थमुत्तरंगानिकरिष्ये ॥ तत्रहोमंकर्तुंस्थंडिलादिकारिष्येइतिसंकल्प्यपूर्वद्रव्यहोममात्रंव्याहृतिभिःकृत्वापूर्वदेवविष्णुश्राद्धंगोदानंचकु  
 र्यात् ॥ नात्रपंचगव्यहोमः ॥ अंतेशक्तेनगोभूहेमादिदशदानानिकार्याणि ॥ अशक्तौहिरण्यदानम् ॥ गृह्याग्निसागरेतस्मिन्नेवादिनेउत्तरंग

होमश्चतस्मिन्नेवाग्नौकार्ये इत्येतावन्मात्रमुक्तत्रतंत्रप्रयोगः पृथक्प्रयोगो वेति विचारणीयम् मम तु पृथग्गमिकरणादि युक्तं भाति ॥ कौस्तुभेषू  
 वीत्तरांगयोरिध्माधानादिस्थालीपाकतंत्रकृताकृतमित्युक्तम् ॥ तत्पक्षआधानंतिऽन्वाधानपरिसिद्धहनपरिस्तरणपर्युक्षणज्यपंचगव्यसं  
 स्कारभुवसंमार्गार्चनांतहोमः ॥ होमंतिस्विष्टकृतसप्तप्रायश्चित्ताहुतयश्चकृताकृताः ॥ परिस्तरणविमोकादिः ॥ इति काशीनाथोपाध्या  
 यविरचितः सार्धाब्दादिसर्वप्रायश्चित्तप्रयोगः ॥ अथविप्रस्त्रियाः प्रायश्चित्तप्रयोगः ॥ स्त्रीणांहोमः कृताकृतः ॥ करणपक्षे विधवायाः  
 क्षौरांते पूर्ववत्कृत्वा अमंत्रकाणि दशस्नानानि ॥ सधवायास्तु संकल्पंते दंतधावनं कृत्वा तूष्णीं दशस्नानानि ॥ बह्वपरिधानंते विष्णुश्राद्ध  
 गोदाने कृत्वा प्रायश्चित्तहोमार्थमाचार्यत्वांबुणे ॥ इति विप्रवृत्वा पूर्ववद्धिप्रद्वारासर्वपूर्वांगकारयित्वा स्वयंपंचगव्यंतूष्णीं प्राश्य मुख्यप्रत्याम्नाय  
 द्रव्यविसृज्योत्तरांगानिकारयेत् ॥ होमाभावपक्षे दशविधस्नानंते विष्णुश्राद्धगोदाने कृत्वा विप्रेण पंचगव्यं कारयित्वा तूष्णीं प्राश्य प्रायश्चित्त  
 द्रव्यसंकल्प्य दत्त्वोत्तरांगविष्णुश्राद्धगोदानदशदानानिकुर्यात् ॥ अथशूद्रस्य संकल्पंते मविद्धतंत्रागवत् ॥ ततः क्षौरांते अमंत्रकदशस्ना  
 नानिवह्नतिलकधारणंते विष्णुश्राद्धगोदाने कृत्वा विप्रद्वारा पंचगव्यं कारयित्वा स्वयंतूष्णीं पिबेत् ॥ शूद्रेण कपिलायाः पंचगव्यानि नपेयानि ॥ अथ  
 नास्य विप्रद्वारापि होमः प्रायश्चित्तद्रव्यसंकल्प्य दत्त्वा उत्तरांगविष्णुश्राद्धगोदानानि दशदानानिकुर्यात् ॥ इति स्त्रीशूद्रप्रयोगः ॥ अथ  
 गोवधाद्यैकैकपोपे प्रायश्चित्तप्रयोगः ॥ पर्यंदं दक्षिणकृत्य साष्टांगं प्रणमेत् ॥ विप्रैः किंते कार्यमित्यादिष्टेष्टे गोवृपनिष्क्रयं संकल्प्य निधाय म  
 याऽमुकगोवधः कृतोऽथवा पलांडुं जनादिभक्षणं कृतं यद्वाऽमुकस्त्रीगमनं कृतं तत्र प्रायश्चित्तमुपदिशंतु भवंतः ॥ इति यथापापमुच्चार्य स्पष्टं वदेत् ॥

ततःसर्वैधर्मविवेक्ताइत्यादिकत्रानिबंधपूजाऽनुवादकपूजनेकृतेसभ्यानुवादकमुलेनप्रायश्चित्तंकथयेयुः ॥ त्वयाऽमुकगोवधःकृतस्तत्प्रायश्चि  
 त्तत्रैमासिकव्रतंसतदशप्राजापत्यप्रत्याम्नायद्वारावासतदशगोदानतन्मूल्यदानेनवापूर्वोत्तरांगसहितंत्वयाऽऽचरितव्यं तेनतवशुद्धिर्भविष्यती  
 त्यादि ॥ यद्वा त्वया मत्याऽभ्यासेन पलांडुगुंजनकुक्कुटमांसवाभक्षितंतत्प्रायश्चित्तंयतिचांद्रायणपुनःसंस्कारसहितंप्राच्यादीच्यांगसहितमाच  
 रणयित्तेनतवशुद्धिर्भविष्यतीत्यादि ॥ एवमगम्यागमनादावूह्यम् ॥ ततःकर्तौदेशकालौसंकीर्त्यर्षदुपदिष्टगोवधप्रार्थेश्चित्तंत्रैमासिकममुक  
 प्रत्याम्नायेनप्राच्यादीच्यांगसहितमहमाचारिष्ये ॥ ततोवपनदंतधावनदशविधस्नानपूर्वीगविष्णुश्राद्धगोदानाल्यहोमपंचगव्यप्राशनंतिय  
 थासंकल्पितंमुख्यप्रायश्चित्तंकृत्वोत्तरांगानिकुर्यात् ॥ इदंसामान्यम् ॥ ततोविशेषोक्तस्वामिमतेगोदानपार्षणश्राद्धादि ॥ एवमभक्ष्यम  
 क्षणेपिपलांडुगुंजनकुक्कुटमांसादिभक्षणजनितपातकनिरासार्थर्षदुपदिष्टं पुनः संस्कारसहितं यतिचांद्रायणममुकप्रत्याम्नायेन प्राच्योदीच्यांग  
 सहितमाचारिष्ये इतिसंकल्प्यक्षौरादिपंचगव्यप्राशनादिपूर्ववत्कृत्वा चांद्रायणप्रत्याम्नायपुनरुपनयनंचकृत्वोदीच्यांगानिकुर्यात् ॥  
 एवमगम्यागमनादौद्भृष्टव्यम् ॥ रहस्यप्रायश्चित्तंतुनर्षदुपस्थानंसभ्यानुवादकपूजनादिकम् ॥ किन्तुतत्प्रायश्चित्तस्वयमेवज्ञात्वाऽथवाव्या  
 जांतरणकिंचित्पृङ्गारहस्योक्तंप्रियाश्चित्तस्वयमेवहसिसंकल्प्यमहच्चेक्षोरसहितमन्यथाक्षौरहितमाचरेदिति ॥ इतिश्रीमदनंतोपाध्या  
 यसूनुकाशीनाथोपाध्यायविरचितसर्वप्रायश्चित्तप्रयोगः समाप्तः ॥ ६३ ॥ ६३ ॥ ६३ ॥ ६३ ॥ ६३ ॥ ६३ ॥ ६३ ॥ ६३ ॥ ६३ ॥ ६३ ॥

॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥



इदंपुस्तकं कल्याणनगर्यां श्रीकृष्णदासात्मज-गंगाविष्णोः अध्यक्ष “ लक्ष्मीवैकटेश्वर ”  
मुद्रणालये पंडित-शिवदुलारे वाजपेयीत्यनेन स्वाम्यर्थं मुद्रयित्वा  
प्रकाशितम् । संवत् १९७९ शके १८४४ ।

पुस्तकं मिलनेका ठिकाना-

गङ्गाविष्णु श्रीकृष्णदास,  
“ लक्ष्मीवैकटेश्वर ” स्टीम् प्रेस,  
कल्याण-मुंबई.

खेमराज श्रीकृष्णदास,  
“ श्रीवैकटेश्वर ” स्टीम् प्रेस,  
खेतवाडी-मुंबई.

## अत्रेयसम्भ्यर्थना ।



अत्रास्माकं सुद्रणालये ऋगादयो वेदा उपनिषदो वेदान्तग्रंथा महाभारतादीतिहासाः श्रीमद्भागवतादिमहापुराणो-  
पपुराणानि धर्मशास्त्र-कर्मकाण्ड-व्याकरण-न्याय-योग-सांख्य-मीमांसादिशास्त्रीयग्रन्थाः, काव्य-  
नाटक-चम्पू-प्रभृतयो ग्रंथाः, सहस्रनामाद्यनेकस्तोत्रग्रन्थाः, विविधभाषाग्रन्थाश्च सीसकोच-

ममहृच्छ्वक्षरैर्मनोहरं मुद्रिता योग्यमूल्येन क्रय्याः सन्ति, तांश्च ग्राहका

यथापुस्तकसूचीपत्रं मूल्यनिर्दिशेण प्राप्नुयुः ।

गंगाविष्णु-श्रीकृष्णदासः-“लक्ष्मीविद्धटेश्वर” स्टीम-सुद्रणालयाध्यक्षः-कल्याण-सुबईस्यः ।

1. 1. 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.



ॐ ॥ इति प्रायश्चित्तदुशेखरः समाप्तम् ॥ ॐ

